

**Poročilo o izvajanju Strategije razvoja kulture
v Mestni občini Ljubljana 2020-2023 z usmeritvami do leta 2027
v letu 2023**

1. Uvod

Poročilo o izvajanju Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023 z usmeritvami do leta 2027 v letu 2023 je četrto in obenem zadnje poročilo v strateškem obdobju 2020-2023. Kot prejšnja tri tudi to poročilo vsebuje opis ključnih dejavnosti in oceno rezultatov za vsak strateški cilj posebej. V preteklem štiriletnem obdobju se je v Ljubljani zvrstilo veliko število vrhunskih umetniških in kulturnih dogodkov, ki so še utrdili mednarodni položaj Ljubljane kot prestolnice z bogato kulturno dediščino in izjemno živahno umetniško sceno. Poleg tega je Ljubljana prepoznavna v širšem mednarodnem prostoru kot mesto, ki sistematično posodablja svojo kulturno infrastrukturo in ki ima gosto mrežo delovnih in ateljejskih prostorov v uporabi nevladnih organizacij in samozaposlenih v kulturi (247).

Po odprtju prenovljene Galerije Cukrarna septembra 2021 je Ljubljana 26. oktobra 2023 dobila še en kulturni objekt velikih dimenzij - javni zavod Center Rog, ki je novo ustvarjalno središče Ljubljane in Slovenije. S prenovami zapuščenih objektov, ki dobivajo novo namembnost, uresničujemo koncept t. i. urbanega razvoja na podlagi kulture (*culture-based urban development*), ki vključuje tudi preobrazbo degradiranih urbanih območij v vsem dostopne javne prostore in javne površine. Tako smo s prenovo Roga uredili Park izbrisanih, novo javno zeleno površino z zasajenimi sadnimi drevesi, vrtom in spomenikom v obliki črke Č, ki je opomnik na nesprejemljivo ravnanje države z izbrisom dela prebivalcev, ki se je zgodil ob osamosvojitvi. Obnovljeno je bilo Petkovškovo nabrežje, s čimer je mesto povečalo območje za pešce in kolesarje ter dodatno oživilo celotno območje ob Ljubljani. V kratkem se začne tudi prenova Palače Cukrarna, ki bo namenjena mladim, s čimer bo nova kulturna četrt na območju Petkovškovega nabrežja in Poljanskega nasipa, s tremi osrednjimi točkami (Center Rog, Galerija Cukrarna in Palača Cukrarna), dobila svojo dokončno obliko in razširila center mesta.

Po obdobju, zaznamovanem s pandemijo COVID-19, je kultura v Ljubljani ponovno v polnem zamahu. V letu 2023 se je stanje na področju kulturnega življenja v Mestni občini Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) povsem normaliziralo, kar se najbolj kaže v kontinuiranem povečanju števila kulturnih in umetniških dogodkov ter posledično tudi v povečanem obisku. S postopno širitvijo obsega kulturne in umetniške produkcije se med drugim povečuje dostopnost kakovostne kulture in umetnosti tako prebivalkam in prebivalcem kot tudi obiskovalkam in obiskovalcem Ljubljane.

Pred podrobnejšim poročilom želimo izpostaviti naslednje jubilejne dogodke, ki so potekali v letu 2023: stoletnica kina na Kolodvorski, dvajsetletnica art kina in petnajst let Javnega zavoda Kinodvor, 35. Mednarodni festival Poletje v stari Ljubljani v organizaciji Staroljubljanskega zavoda, 30. obletnica AKC Metelkova mesto, 25. mednarodni festival uličnega gledališča Ana Desetnica, 15. festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, 15. festival Junij v Ljubljani.

Poročilo je nastalo vzporedno z oblikovanjem novega strateškega dokumenta, ki določa ključne cilje, ukrepe in prednostne naloge na področju kulture v naslednjem strateškem obdobju (2024-2027). Pri tem se je ponovno pokazala prednost rednega letnega poročanja, saj smo pri snovanju novih strateških ciljev izhajali iz konkretnih podatkov za preteklo obdobje, kar je med drugim pripeljalo do spoznanja, da so določene naloge trajnega značaja - krepitev regionalnega kulturnega sodelovanja, digitalizacija kulturnih vsebin, izboljšanje statistike na področju kulture, ki jih bomo še naprej izvajali na podlagi strateškega načrta.

V nadaljevanju tega poročila so podrobno navedeni številni izstopajoči dogodki v letu 2023 po posameznih področjih kulture in umetnosti.

2. Strateški cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture

2.1 Uprizoritvene umetnosti

Gledališče in sodobni ples

2.1.1 Gledališče

1. cilj: Spodbujanje sodelovanja med javnimi zavodi, med javnimi zavodi in NVO ter med samimi NVO

Sodelovanje med javnimi zavodi MOL in nevladnimi organizacijami, kakor tudi sodelovanje med samimi nevladnimi organizacijami smo tudi v letu 2023 spodbujali s posebnim kriterijem v okviru programskega razpisa za NVO.

Programski dosežki javnih zavodov na področju uprizoritvenih umetnosti:

Mestno gledališče ljubljansko

Za Mestno gledališče ljubljansko (v nadaljnjem besedilu: MGL) je bilo leto 2023 izjemno programsko uspešno. Rekordno število ponovitev iz prejšnjih sezon (197) priča o velikem zanimanju obiskovalcev. Tako število obiskovalcev (76.970) kot število prodanih vstopnic (66.024) se iz leta v leto kontinuirano povečuje in se je že močno približalo ravni pred pandemijo covida-19. Tudi v poslovnem smislu je bilo leto 2023 nadvse uspešno z rekordnimi prihodki (6.215.543 EUR) in naraščajočim deležem lastnih prihodkov (15,1 %). Ustvarjen je tudi presežek prihodkov nad odhodki tako iz dejavnosti na trgu kot tudi pri opravljanju javne službe.

Na Velikem odru MGL so bile v letu 2023 premierno uprizorjene naslednje predstave:

- PRAZNOVANJE v režiji Janusza Kice;
- NORA v režiji Nele Vitošević;
- PLEŠASTA PEVKA v režiji Diega de Bree;
- POHORSKI BATALJON, poskus rekonstrukcije, ki ga je v sodelovanju s celotno ekipo zasnoval Jernej Lorenci;
- ZAHODNI PRIVEZ v režiji Janusza Kice;
- BODOČNOST v režiji Žige Divjaka.

Na Mali sceni MGL so bile premierno uprizorjene naslednje predstave:

- LUNAPARK v režiji Tijane Zinajić;
- SOSEDJE v režiji Tijane Zinajić;
- RAZPOKA britanske avtorice Lucy Kirkwood;
- ARZENIK IN STARE ČIPKE v režiji Nine Ramšak Marković;
- MEDUZA monodramski avtorski projekt igralka Karin Komljanec.

V Studiu MGL so izvedli premiero projekta NAVODILA Ane Duša.

Med 30. januarjem in 4. februarjem 2023 je potekal drugi festival Ruta Grupa Triglav. V šestih festivalskih dneh so si obiskovalci lahko ogledali pet gostujočih in tri domače uprizoritve. Predstave si je ogledalo 2200 gledalcev, vseh osem predstav je bilo razprodanih. Festival Ruta je regionalni gledališki festival, ki povezuje šest gledališč iz držav nekdanje Jugoslavije. Kratica

Ruta vsebuje nekaj pomenljivih besed, obenem pa vzpostavlja neposredno asociativno povezavo z (za zdaj) osrednjo akcijo skupine: to je potujoči mednarodni gledališki festival, ki naj vsako leto obišče vsa festivalska prizorišča. Izbor uprizoritev predstavlja najbolj kakovostne dosežke iz repertoarjev gostujočih gledališč.

MGL je v letu 2023 v okviru festivala RUTA gostoval v Sarajevu, Podgorici, Ohridu, Skopju, Beogradu in na Brionih.

Med članicami in člani igralskega ansambla, ki so prejeli nagrade v sezoni 2022/2023, izpostavljamo: Ajda Smrekar je prejela Župančičevo nagrado, Jana Zupančič je prejela igralsko nagrado Duše Počkaj 2023, Mirjam Korbar je prejela Boršnikovo nagrado za igro na 58. Boršnikovem srečanju, Branko Jordan je prejel Dnevnikovo nagrado, Katarina Morano pa Boršnikovo nagrado za izvirno dramsko besedilo na 58. Boršnikovem srečanju v Mariboru.

Lutkovno gledališče Ljubljana

Tudi za Lutkovno gledališče Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: LGL) je bilo leto 2023 izjemno uspešno. V letu 2023 so uprizorili 10 premiernih predstav:

- MACBETH v režiji Mattea Spiazziija,
- PALČICA v režiji Maje Kunšič,
- BLEŠČIVKA v režiji Maruše Kink,
- POLNA LUNA v režiji Sebastjana Stariča,
- GALOP v režiji Tina Grabnarja,
- AMAZONKE v režiji Jaše Kocelija,
- MALA VRLA VITEZA v režiji Ivane Djilas,
- DESETNICA v režiji Lucije Trobec,
- ŠOLSKI ZVEZEK v režiji Mie Skrbinač,
- HIŠA ZA PUNČKE v režiji Yngvilda Aspelija in Paola Rizza.

V letu 2023 so odigrali 790 predstav, imeli 75 gostovanj po Sloveniji in zamejstvu ter 60 gostovanj v tujini. Število obiskovalcev (109.737) se je občutno povečalo v primerjavi z letom 2022 (88.490). Po številu prodanih vstopnic v letu 2023 (93.125) je LGL že dosegel predkoronska leta. Število ponovitev iz prejšnjih sezon se povečuje iz leta v leto in je bilo 2023 (44) večje celo kot v letu 2019 (31). Tudi število prireditev (931) se po letu 2020 približuje številu prireditev iz leta 2019.

Predstave LGL in njihovi ustvarjalci so v letu 2023 prejeli 16 nagrad, od tega jih je kar šest prejela predstava A. Nanetti: Moj dedek je bil češnjevo drevo (režija Fabrizio Montecchi).

Pet projektov je bilo realiziranih v okviru EU sodelovanja kot mednarodne koprodukcije:

Mapping. Zemljevid estetike uprizoritvenih umetnosti v zgodnjih letih, ConnectUp, Puppets & Design, Babel – umetnost poslušanja in SOS – Sense of Sharing.

Slovensko mladinsko gledališče

Za Slovensko mladinsko gledališče (v nadaljnjem besedilu: SMG) je leto 2023 prav tako pomenilo viden napredek v primerjavi z leti 2021 in 2022. Število obiskovalcev (29.385) se po letu 2020 iz leta v leto povečuje.

Leta 2023 so izvedli 6 premier:

- STRAH IN BEDA TRETJEGA RAJHA v režiji Sebastijana Horvata,
- LJUBIMKI v režiji Nine Ramšak Marković,
- LJUDJE, KRAJI IN STVARI v režiji Matjaža Pograjca,
- POSLEDNJI KANČEK FIKCIJE v režiji Borisa Nikitina,
- ANGELI V AMERIKI v režiji Nine Rajić Kranjac,
- ARGONAVTI v režiji Michala Borczucha.

V koprodukciji z zavodom Maska Ljubljana in društvom Mesto žensk so bile premierno izvedene naslednje predstave:

- SPOLNA VZGOJA II: ZMOŽNOST v režiji Tjaše Črnigoj,
- SPOLNA VZGOJA II: IGRE v režiji Tjaše Črnigoj,
- SPOLNA VZGOJA II: BORBE v režiji Tjaše Črnigoj.

Predstave Spolna vzgoja II režiserke Tjaše Črnigoj (koprodukcija z zavodom Maska), Angeli v Ameriki v režiji Nine Rajić Kranjac ter Ljubimki v režiji Nine Ramšak Marković so uvrščene v tekmovalni program 59. Boršnikovega srečanja (2024), kar je največ med vsemi slovenskimi gledališči.

Cikel gledaliških esejev *Takorekoč* se je razvil v zanimivo platformo raziskovanja odrskih praks na meji med gledališčem, teorijo in literaturo. Odzivi občinstva in strokovne javnosti so bili odlični. Leta 2023 je bila na sporedu druga izvedba z novimi petimi esejistkami in esejisti, z novimi temami in novimi odrskimi ter miselnimi izkušnjami.

Tretji festival performansa (junij 2023) je obravnaval tematiko skrbi skozi različne umetniške formate: od pogreba, potopisa, splash moba, performativne instalacije do pravljičnih uric.

SMG tesno sodeluje z neinstitucionalnimi producenti na področju uprizoritvenih, pa tudi drugih umetnosti. Leta 2023 so tako izjemno uspešno in aktivno sodelovali predvsem z zavodoma Emanat in Maska, pa tudi z mariborskih Momentom, Zavodom Bunker, Zavodom Melara, KUD Vzkrik, zavodom Mesto žensk, Zavodom Bufeto itn.

Prostor Nova pošta, ki jo SMG od jeseni 2017 soustvarja z zavodom Maska, je bil tudi v letu 2023 aktiven prostor dialoga, srečevanj in soočanj, prostor za premislek o širšem družbenem dogajanju in odzivanje nanj. V okviru programa so se vrstili performansi, instalacije, predstavitve, pogovori in okrogle mize.

Dosežki nevladnih organizacij na področju uprizoritvenih umetnosti:

Leto 2023 je bilo zadnje leto štiriletnega obdobja, znotraj katerega imajo izvajalci javnih kulturnih programov zagotovljeno sofinanciranje iz proračuna MOL. Šestnajst programskih izvajalcev je v celoti izvedlo svoje letne programe: Gledališče Glej, Zavod Maska, Nomad Dance Academy Slovenija, Društvo Hiša otrok in umetnosti, Zavod Emanat, Via Negativa, Zavod Federacija, Ljubljana, Zavod Delak, Zavod Bufeto, Društvo Pekinpah, Bunker, Ljubljana, Zavod EN-KNAP, Plesni teater Ljubljana, Društvo Gledališče Ane Monro, Mini teater in DUM – društvo umetnikov. Na projektnem razpisu na področju uprizoritvenih umetnosti je bilo v letu 2023 sofinanciranih 44 projektov, od tega 29 projektov produkcije in 15 projektov postprodukcije.

V produkciji nevladnih organizacij so bili v okviru štiriletnih kulturnih programov sofinancirani naslednji festivali: Ana Desetnica v produkciji Društva Gledališče Ane Monro,

Mladi levi v produkciji zavoda Bunker, Ljubljana, PARL – Performance Art Research v produkciji Zavoda Maska, Mednarodni gledališko-klovnovski festival Klovnbufo v produkciji Zavoda Bufeto, Festival Spider v produkciji Društva Pekinpah, Mednarodni festival sodobnega plesa CoFestival v koprodukciji umetniškega društva Nomad Dance Academy Slovenija in Festival *RAIL2DANCE4UKREP* 2023 v produkciji Plesnega teatra Ljubljana.

Med izstopajočimi dogodki na področju gledališča v letu 2023, ki so jih ustvarile nevladne organizacije, izpostavljamo naslednje:

- 12. Festival Spider - festival radikalnih teles društva Pekinpah je ponudil 21 dogodkov, ki jih je obiskalo skoraj 2000 domačih in tujih obiskovalcev,
- Plesni Teater Ljubljana je izvedel 155 plesnih dogodkov, od teh 135 ponovitev predstav,
- 25. mednarodni festival uličnega gledališča *Ana Desetnica* je samo v Ljubljani privabil okrog 20.000 obiskovalcev in obiskovalcev;
- Zavod Mini teater je imel 8 premier, 198 lastnih ponovitev predstav v Mini teatru, na gostovanjih po Sloveniji in v tujini ter 51 drugih programov, prav tako je imel rekordno število obiskovalcev (24.771),
- 12. mednarodni festival sodobnega plesa CoFestival 2023, z izvrstno otvoritveno predstavo Larsen grškega koreografa Christosa Papadopoulosa, je imel rekordno število obiskovalcev,
- Zavod Delak je izvedel dva t. i. gledališka informansa MOLEKULAR/II, PROGRAMMATA in gledališko predstavo EVAKUACIJA DUHA,
- V okviru Hišnega gledališča Hiše otrok in umetnosti je bilo izvedenih 77 dogodkov, ki se jih je udeležilo 3.099 obiskovalcev.
- Gledališče Glej je v aprilu organiziralo mednarodno platformo Trigger, ki je namenjena izobraževanju in opolnomočenju organizacij, producentov in producentk kot tudi umetnikov in umetnic, in sicer z delavnicami in mentoriranjem iz različnih področij; v maju pa so izvedli t.i. Glej- Show off program, ki je bil namenjen tujim selektorjem in mednarodnim partnerjem. V juniju so izvedli tretjo edicijo Festivala SoteskaOpen – Festival Odpornosti, festival skupnosti.
- 26. festival sodobne odrske umetnosti *Mladi levi* v organizaciji zavoda Bunker s 7.000 obiskovalcev.

2. cilj: Povečanje obsega postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo

V okviru projektnega razpisa 2023 smo spodbujali izvajalce gledaliških projektov k večjemu številu ponovitev s posebnim razpisnim kriterijem (najmanj tri ponovitve) s ciljem večje dostopnosti čim širšemu občinstvu. V okviru programskega razpisa je bil poseben programski sklop »regionalno sodelovanje«. Med nevladnimi organizacijami na področju gledališča, ki so v letu 2023 gostovale na območju Ljubljanske urbane regije, izpostavljamo gostovanje Gledališča Ane Monroe je v Logatcu in Kamniku v okviru uličnega festivala *Ana Desetnica* 2023, Zavoda Federacija s predstavo *Posebna izdaja* na Vrhniki in Zavoda Bufeto v Borovnici v okviru festivala Klovnbufo.

3. cilj: Krepitev mednarodne prepoznavnosti ustvarjanja javnih zavodov in NVO s področja MOL

Dosežki treh javnih zavodov (LGL, MGL in SMG) na področju mednarodnega sodelovanja so predstavljeni pri prvem cilju. S programskim sklopom *mednarodno sodelovanje* spodbujamo

tudi mednarodno sodelovanje nevladnih organizacij s področja uprizoritvenih umetnosti. Med gostovanji NVO s področja gledališča izpostavljamo naslednje dogodke:

- Zavod Bunker je s svojimi predstavami gostoval v Innsbrucku, Beverenu, Milanu, Amsterdamu, Rotterdamu, Dublinu, Leedsu, Singapurju in Budimpešti,
- DUM – Društvo umetnikov je gostovalo na festivalu *Steirische Herbst 23* v Gradcu s plesno predstavo ANNENLINIE (Walk of Anna),
- Zavod Emanat je gostoval s predstavo Sad Sam Matthäus avtorja Matije Ferlina v Zagrebu in na Reki, s predstavo REČI REČI Jana Rozmana in Julie Keren Turbahn pa je v Berlinu in Zwickau,
- Zavod Maska je s predstavo Žige Divjaka Krize gostoval v Beogradu, Berlinu, Leipzigu in na Reki,
- Zavod EN-KNAP je gostoval na Reki in Hvaru, v Zagrebu, Tivtu, Savičenti, Gorici,
- Gledališče Glej je s predstavo Opijske ladje gostovalo na Olot Festivalu v Španiji in v Cortoni, (Italija), s predstavo Southwind v Beogradu, s predstavo *Kaj bo iz tega nastalo?* v Bratislavi, s predstavo *Pride tak dan, pride tako leto, pride pajk* pa v Italiji, na Češkem in Nizozemskem.

4. cilj: Ureditev osrednjih depojev in delavnic za javne zavode in NVO

V letu 2023 smo začeli s pripravo pogojev za zagotovitev lokacije za centralne depoje za javne zavode in NVO s področja kulture. Izdelan je bil DIIP za ureditev podzemnega objekta pod Neubergerjevo ulico v Ljubljani. Podzemni prostori bodo kot urejen centralni depo namenjeni zagotavljanju dolgoročnih pogojev za boljšo organizacijsko in stroškovno učinkovitejšo hrambo opreme.

2.1.2 Sodobni ples

1. cilj: Zagotovitev novih vadbenih in uprizoritvenih prostorov za nevladne izvajalce na področju sodobnega plesa in drugih nekomercialnih uprizoritvenih praks

Predstavniki Oddelka za kulturo in predstavniki Službe za lokalno samoupravo MOL, ki upravlja z dvoranami četrtnih skupnosti MOL, so v letu 2023 opravili ogled vseh primernih dvoran, ki bi jih lahko namenili za vadbo nevladnim izvajalcem na področju sodobnega plesa. Dvorane, ki so primerne glede na ustrezno površino, odrske kapacitete in razpoložljivo opremo, so si ogledali tudi predstavniki Društva za sodobni ples Slovenije kot krovne stanovske organizacije s področja sodobnega plesa. Za dvorani, ki sta bili za njih najbolj sprejemljivi, bi zagotovili brezplačen najem, ob plačilu dela stroškov uporabe. Uporabniki bi poleg redne vadbe v dvoranah lahko izvajali tudi druge dejavnosti in programe, ki bi prispevali k pestrosti programa v četrtnih skupnosti ter hkrati širšemu občinstvu približali sodobni ples.

Nevladne organizacije in samozaposleni v kulturi na področju sodobnega plesa so v letu 2023 za vadbo, produkcijo in postprodukcijo uporabljali tudi prostore Centra kulture Španski borci, Plesnega teatra Ljubljana, Stare mestne elektrarne in Centra urbane kulture Kino Šiška.

2. cilj: Promocija sodobnega plesa, vzgoja in razvoj umetniške dojemljivosti občinstva

Izvajalci na področju sodobnega plesa, ki so bili v letu sofinancirani na podlagi štiriletnih programskih pogodb, s svojimi aktivnostmi in programi skrbijo za promocijo sodobnega plesa,

razvoj občinstva in kulturno-umetnostno vzgojo. Zavod En-Knap, ki je programski upravitelj Centra za kulturo Španski borci, je lani uspešno izvedel številne projekte, med katerimi izstopajo zlasti naslednji projekti za spodbujanje razvoja mlajšega občinstva: Gibališče I., II. in III., Gibalnice, Skok v umetnosti in Sprehod po zaodru. Zavod Federacija je izvedel projekt Zvoki narave, medtem ko so bile delavnice namenjene predšolskim otrokom.

V organizaciji društva Pekinpah je bil izveden izobraževalni projekt Razodrje, ki je približal sodobne uprizoritvene umetnosti srednješolskemu in študentskemu občinstvu. Z aktivnim povezovanjem in sodelovanjem z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami so dijakom in študentom omogočili stik s sodobnimi uprizoritvenimi umetnostmi ter jih opolnomočili za nadaljnje zanimanje za sodobni ples. Vzpodbujali so njihovo udejstvovanje na področju umetnosti in kulture s ciljem razvijanja kritičnega in kompetentnega občinstva. Plesni Teater Ljubljana je izvedel program Plesni Živžav, ki je del produkcijskega in koprodukcijskega programa za otroke in mladostnike. Predstave s področja sodobnega plesa, namenjene otrokom in mlajšemu občinstvu, so bile vključene v program Festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri 2023.

3. cilj: Zagotovitev pogojev za delo in razvoj za mlade na področju sodobnega plesa

S posebnim razpisnim kriterijem v okviru projektnega razpisa na področju uprizoritvenih umetnosti, ki vključuje tudi področje sodobnega plesa, smo tudi v letu 2023 spodbujali vključevanje mladih umetnikov do 29. leta v projekte nevladnih organizacij na področju kulture.

4. cilj: Povečanje obsega postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo

V okviru projektnega razpisa na področju uprizoritvenih umetnosti smo v letu 2023 sofinancirali tudi postprodukcijo, ki se je nanašala na ponovitve projektov, ki so bili premierno izvedeni v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2022. Med sofinanciranimi so tudi ponovitve sodobnoplesnih projektov. Nevladne organizacije, ki so bile sofinancirane v okviru programskega razpisa 2020-2023, so izvedle nekaj gostovanj na območju Ljubljanske urbane regije: En-Knap v Domžalah in Stični, Plesni teater Ljubljana je Plesni Živžav izvedel v Domžalah, Zavod Emanat je prav tako gostoval v Domžalah, Zavod Federacija pa na Vrhniki.

2.2. Vizualne umetnosti

1. cilj: Izboljšanje pogojev za izvajanje in promoviranje projektov in programov na vizualnem področju

Leto 2023 je bilo zadnje leto štiriletnega obdobja, znotraj katerega imajo izvajalci zagotovljena sredstva MOL, kar jim omogoča, da načrtujejo svoje programe, sklepajo koprodukcijske in izvajalske pogodbe ter si zagotovijo boljše poslovne pogoje. Na področju vizualnih umetnosti je bilo v zadnjem programskem obdobju izbranih devet programskih izvajalcev. Programi so bili izvedeni v celoti, s poudarkom na kakovosti in dostopnosti občinstvu.

Zavod za umetniško produkcijo MASA je s svojim programom nadaljeval z izvajanjem progresivnih razstavnih projektov, ki so pogosto socialno angažirani in s poudarkom na konceptualnem pojmovanju estetike. S svojim delovanjem razširjajo področje vizualnih umetnosti v področje interdisciplinarnega in eksperimentalnega delovanja. V lanskem letu je izstopal predvsem projekt MADE IN CHINA 10 let, v okviru katerega so zasnovali serijo razstavnih dogodkov, ki so potekali novembra in decembra 2023. Pester program razstav so zaključili z zadnjo razstavo MADE IN CHINA 10 let, s performansom in podpornimi dogodki ter praznovanjem desete obletnice.

Društvo Photon je v letu 2023 sodelovalo na umetniških in fotografskih sejnih, kot so: Mia Photo Fair, Photo London 2023, Art Basel in Art Photo Budapest. V okviru delovanja galerije na Trgu prekomorskih brigad je izstopal projekt Drugačni svetovi 2023 - 11. Mednarodni natečaj za mlade fotografe_inje iz Srednje in Vzhodne Evrope (CEE). Skupinska razstava natečaja za mlade in uveljavljajoče se ustvarjalce na področju sodobne avtorske fotografije je predstavila projekte 10 finalistov, o katerih je odločala mednarodna žirija, otvoritev razstave pa je sovpadala z obeleževanjem 20. obletnice ustanovitve Galerije Photon.

Forum Ljubljana je v okviru programa izvedel 17. festival Svetlobna gverila z vrsto postavitev v galerijskih in javnih prostorih po mestu. Tema festivala se je osredotočala na vprašanje prostora in njegove tematizacije v kontekstu sodobne vizualne, intermedijske in performativne umetnosti. Ob tem so izvedli tudi laboratorij svetlobne gverile, kjer je sodelovalo več študentov in študentk Univerze v Ljubljani. Izpostaviti velja še mednarodni projekt Remix Comix, ki je nastal kot pobuda šestih nevladnih kulturnih organizacij iz Slovenije, Srbije, Češke in Nizozemske. Dvoletni projekt se osredotoča na sodobni avtorski strip oziroma na potencial stripa ter umetnosti pri grajenju skupnosti oziroma opolnomočenju različnih marginalnih skupin. Projekt, ki je do sedaj doživel več etap v režiji partnerskih organizacij v tujini, se je v času festivala Tinta ustavil tudi v Ljubljani, kjer je ob tridnevni konferenci potekalo več razstavnih dogodkov in performans, ki so jih v AKC Metelkova mesto ustvarili umetniki in umetnice, gostje rezidenčnega programa.

Delovanje Kulturno umetniškega društva Mreža na Metelkovi je v letu 2023 temeljilo na izvedbi programa, ki odraža kritičen razmislek o dogajanju v sodobnem času. Ob 30. obletnici AKC Metelkova mesto so med drugim priredili razstavo Andreje Gomišček: *Preračunljivost? Ne počnem.* v Galeriji Alkatraz, razstavo iste avtorice z naslovom *6 × kolaž!* pa v Galeriji Channel Zero. Avtorica je v ideoloških usmeritvah Metelkove videla tudi navdih za likovno ustvarjanje, saj je bilo umetniško izražanje zanjo vedno del širšega družbenega konteksta. V sklopu festivala Tinta so gostili znamenito francosko grafično underground založbo Le Dernier Cri. Z domicilom v Marseillu je Le Dernier Cri osredotočena na izdaje raznolikih grafičnih

monografij (tudi stripov) in vsakovrstnih tiskov, pri čemer občasno producirajo tudi animirane ter igrane filme.

Zavod P.A.R.A.S.I.T.E. se je v letu 2023 udeležil šestih sejmov: ARCOMadrid, enega najpomembnejših evropskih sejmov sodobne likovne umetnosti, že 15. zapored so se udeležili sejma Viennacontemporary, ki zbiralcem, direktorjem muzejev in kustosom iz vsega sveta služi predvsem kot sejem za nova spoznanja in odkritja, Miss Read Berlin in Vienna Art Book Fair 2023 na Dunaju ter dveh sejmov v Budimpešti: Art Market Budapest in Art Photo Budapest 2023. Obisk in odziv publike je bil odličen, promocija domačih ustvarjalcev in ustvarjalk pa zelo uspešna.

Od razstav je izstopala razstava P.a.r.a.z.i.t.s.k.e. publikacije: plakati, časopisi, knjige, knjige umetnika, katalogi v Cukrarni, ki je bila prvi v vrsti dogodkov, s katerimi so v lani obeležili trideset let delovanja P.A.R.A.S.I.T.E. muzeja sodobne umetnosti. Predstavili so izbor plakatov, knjig umetnika, časopisov in revij, ki jih je muzej izdal v treh desetletjih. Ob odprtju razstave je izšla nova številka časopisa Sex worker.

Društvo likovnih umetnikov Ljubljana (DLUL) je tudi v letu 2023 izpolnjevalo svoje poslanstvo in sicer predstavljanje del svojih članov in članic. V letu 2023 je imela posebno mesto razstava Ištvana Išta Huzjana z naslovom Z brega na breg. Razstava je podala vpogled v Huzjanovo novejšo umetniško produkcijo, ki je refleksija in kritika številnih družbenih procesov, ki so se zgodili v umetnikovem življenjskem okolju v preteklih treh letih.

Študentski kulturni center ŠKUC, ki sodi med vodilna središča kulturnega in umetniškega ustvarjanja v Sloveniji, je v letu 2023 izvedel koprodukcijo z zavodom Mesto žensk (v okviru 29. Mednarodnega festivala Mesto žensk), in sicer razstavo Arheologija upora, ki jo je kurirala umetniška vodja festivala Iva Kovač. V razstavo je vključila dela naslednjih umetnic in umetnikov: Alicie Grullón, Amande Gutiérrez, Barbare Blasin, Hristine Ivanoska, Katie Kameli, Mónica de Miranda in kolektiva SIDE. Razstava je poudarila pomen arhivov pri ohranjanju ženskih zgodov in sporočil ter ponudila vpogled v zgodovino in sporočila žensk, ki so se borile za enakost spolov. Polega tega je izstopala mednarodna skupinska razstava z naslovom *Kakorkoli že, kmalu bo vse*.

Galerija Equina je v letu 2023 nadaljevala s svojo programsko usmeritvijo predstavljanja uveljavljenih in tudi mlajših ustvarjalcev, ki izstopajo s svojimi avtorskimi poetikami. Izvedla je več avtorskih razstav: Mitja Ficko, Ksenija Čerče, Barbara Drev, Josip Gorinšek itn.

Ravnikar Gallery Space je prostor, ki je zasnovan z namenom predstavitve tako mladih kot tudi uveljavljenih vizualnih umetnikov in umetnic iz Slovenije in bližnje regije, hkrati pa ustvarja vez med aktualno likovno produkcijo in širšo skupnostjo. Med dogodki, ki so v letu 2023 potekali v okviru razstavnega programa Ravnikar Gallery Space, izpostavljamo cikle samostojnih razstav avtorjev Johannes Paula Raetherja, Tjaše Rener, Žive Drvarič in Gašperja Kunšiča, Nine Čelhar, Meriton Maloku. Odmevna razstava avtorice Neže Knez z naslovom *Kaj bi se zgodilo, če bi nam vzeli vse te slike?* je postavila v ospredje raziskovanje medijev, njihove materialnosti in drugih lastnosti. V sodelovanju z ETC.MAGAZINE so predstavili Saro Bezovšek, ki v svoji umetniški praksi raziskuje, shranjuje in kolažira vizualne reference, na katere naleti med brskanjem po spletu ter gledanjem filmov in televizijskih serij. V okviru drugega Ljubljana Art Weekend-a so v njihovih prostorih predstavili razstavo avtorjev Trin Alt & Zuza Golińska: *Scorching Žgoče*. Avtorja sta na svoji prvi razstavi v Sloveniji predstavila vizijo prihodnosti, ki spominja na prizore iz znanstvene fantastike v okviru post apokaliptičnih vizij.

V okviru galerijske dejavnosti v prostorih MOL (Galerija Kresija in atriji Mestne hiše) je bilo izvedenih 42 razstavnih projektov. Kulturno umetniški projekti so sodili v naslednja področja vizualnih umetnosti: slikarstvo, kiparstvo, fotografija, risba, grafika, ilustracija, strip, video, prepleti naštetega v instalacijah in v (ambientalnih) prostorskih postavitvah. Poleg predstavitev avtorjev s področja vizualnih umetnosti so del razstavišnega programa predstavljali razstavniki projekti javnih zavodov, nevladnih organizacij in članic Univerze v Ljubljani ter razstave v okviru mednarodnega in medmestnega sodelovanja, razgrnitve javnih natečajev MOL, kot tudi proslavljanja obletnic in jubilejev, ki so del identitete mesta. Izvedba razstav in spremljajočih aktivnosti sta potekali nemoteno. Za razstavljalce uvrščene v razstavniki program preko javnega razpisa je MOL prevzela stroške oblikovanja promocijskega gradiva, lekturo in prevode tiskovin v angleški jezik, zavarovanja razstavnih eksponatov, fizičnega varovanja razstav in tekočih obratovalnih stroškov prostorov. Vsi razstavljalci, uvrščeni v razstavne prostore MOL, so bili upravičeni do brezplačne uporabe razstavnega prostora in promocije dogodka. Razstavljalci, samozaposleni v kulturi in fizične osebe so bili v sklopu brezplačne uporabe razstavišča upravičeni tudi do izplačila honorarja za konceptualno prilagoditev razstavnega projekta na dodeljen razstavniki prostor.

Programski dosežki javnih zavodov v letu 2023 na področju vizualnih umetnosti

Muzej in galerije mesta Ljubljane (MGML)

Muzej in galerije mesta Ljubljane (v nadaljnjem besedilu: MGML) je osrednja mestna muzejsko galerijska inštitucija, ki deluje na različnih lokacijah in poleg matične hiše (Mestni muzej Ljubljana) programsko upravlja tudi Mestno galerijo Ljubljana, Bežigrasko galerijo 1 in 2, Galerijo Jakopič, galerijo Vžigalica, galerijo Tobačna 001 in Galerijo Cukrarna. MGML ima v upravljanju Arheološki park Emona, Plečnikovo hišo, Vilo Zlatica, Cankarjevo sobo na Rožniku in Župančičevo spominsko sobo v Mestni knjižnici Ljubljana. Poslanstvo zavoda je identificiranje, zbiranje, dokumentiranje, vrednotenje, ohranjanje, interpretiranje, raziskovanje in predstavljanje materialne in nematerialne dediščine s področja zgodovine mesta Ljubljana in širše okolice od prazgodovine do danes, izvajanje pedagoških, andragoških in promocijskih dejavnosti na področju delovanja zavoda ter poklicno usposabljanje.

Delo v MGML v letu 2023 je potekalo v skladu z vsebinskim načrtom. Na nekaterih področjih je bil program celo presežen, saj so poleg zastavljenih ciljev izvedli tudi nekaj projektov, ki v načrtu dela niso bili opredeljeni in so nastali glede na situacijo in aktualnost dogodkov. V Mestnem muzeju Ljubljana so po zaključku uspešne pregledne razstave o delu arhitekta Jožeta Plečnika, ki so jo odprli v Plečnikovem letu 2022, jeseni na ogled postavili kronološko zasnovano razstavo, ki predstavlja izbor del slovenskih slikark in kipark v obdobju od 1850 do 1950. Na razstavi je bilo predstavljenih 26 avtoric z več umetniškimi deli iz njihovih opusov, skupno pa je bilo na ogled več kot 140 del. V mesecu oktobru so v Mestnem muzeju Ljubljana pripravili še en odmeven projekt, in sicer zidno poslikavo notranjega dvorišča. Na mednarodni poziv za mural se je odzvalo 136 avtorjev, izbran je bil nemški ulični umetnik Krashkid.

V Plečnikovi hiši so v letu 2023 nadaljevali z občasnimi razstavami, ki se navezujejo na arhitektovo delo in življenje ter poleti gostili razstavo aktualnih nagajencev Plečnikove nagrade. S podelitvijo nagrad na vrtu in razstavo je Plečnikova hiša postala središče vrhunske sodobne slovenske arhitekturne prakse, hišo pa je še v večjem številu obiskala predvsem arhitekturna publika.

Mestna galerija je pripravila več občasnih razstav, med katerimi velja izpostaviti pregledno razstavo umetniške fotografije Mete Krese ter pregledno razstavo akademskega slikarja Jurija Kalana, ki je ponudila temeljit vpogled v njegovo likovno delovanje. Odprtje nove Galerije Cukrarna je preseglo začetna pričakovanja, saj se je v letu 2023 utrdila kot zbirališče umetnosti in s svojimi programi nagovorila širok spekter obiskovalcev. Poleg sodelovanja z velikim številom institucij tako iz nevladnega kot tudi iz institucionalnega sektorja, Galerija Cukrarna presega pomen lokalne institucije in je postala nepogrešljiv ljubljanski epicenter nove umetniške in kulturne produkcije. V letu 2023 so poleg številnih dogodkov in manjših razstav pripravili veliko osrednjo razstavo Figuralika, ki je tematizirala pojem figuralike v slovenskem likovnem prostoru z medgeneracijsko razstavo pomembnih ustvarjalcev, ki so to tematiko ponotranjili in jo interpretirali na svež, premalokrat viden način v našem prostoru. Poleg tega so združili moči z Mednarodnim grafičnim likovnim centrom in sodelovali pri organizaciji 35. grafičnega bienala. Od odprtja do konca leta 2023 je Galerijo Cukrarna obiskalo več kot 90.000 obiskovalcev.

V Galeriji Jakopič, ki je specializirana za medij fotografije, je bila na ogled skupinska razstava Valovanje. Velika razstava Susan Meiseles, ikone sodobne svetovne fotografije, je predstavila opus te pomembne ustvarjalke in ponudila možnost razmisleka, kako nastajajo opusi pomembnih svetovnih ustvarjalcev in kakšni so njihovi vplivi na našo in mednarodno fotografsko umetnost. Zadnja razstava v letu 2023 je bila del večje razstave o umetnicah, ki je sočasno potekala tudi v Mestnem muzeju. Med projekti v Galeriji Vžigalica velja izpostaviti stalnico delovanja Svetlobno gverilo, ki se je v letu 2023 ukvarjala s tematiko prostora. Poleg tega so bili predstavljeni zanimivi domači in tuji avtorji, kot so Dominik Mahnič, Giovanni Morbin in Marcel Valentini. V Bežigradskih galerijah 1 in 2 so v letu 2023 izvedli razstave in projekte mlajših ustvarjalk, kot so Tina Konec, Janja Kosi, Blažka Križan, pa tudi bolj uveljavljenih avtorjev, kot so Milan Erič, Borut Kranjc in Jože Slak.

Mednarodni grafični likovni center (MGLC)

Mednarodni grafični likovni center (v nadaljnjem besedilu: MGLC) je osrednja slovenska ustanova za področje grafične umetnosti od začetka 20. stoletja dalje, v kateri se vloga in poslanstvo muzeja prepletata z delom produkcijskega in rezidenčnega centra. Kot muzej ima MGLC zelo jasno poudarjeno identiteto, ki temelji na dediščini grafičnega bienala in bistvenih značilnostih grafične umetnosti.

Program MGLC je v letu 2023 zaznamovala izvedba 35. Grafičnega bienala Ljubljana z naslovom *Iz praznine so prišli darovi kozmosa*, ki je zabeležil do sedaj rekordno število obiskovalcev. Bienale je zasedel različna prizorišča po Ljubljani, tako institucionalna kot samoorganizirana, s čimer je v enem projektu uspel povezati uradno in alternativno kulturno sceno. Medijski odziv na razstavo je bil odličen, Ljubljano pa so prav zaradi bienala obiskali tudi mnogi pomembni tuji gosti. Poleg bienala so v MGLC v lanskem letu pripravili raznovrsten in kakovosten razstaven program. Gostili so samostojno razstavo poljskega sodobnega umetnika Honze Zamojskega z naslovom Posrednik. Poskrbeli so tudi za predstavitev mladih slovenskih ustvarjalcev. V Švicariji je bila na ogled razstava Od ... do ... Janje Kosi, medtem ko sta bili predvsem grafiki posvečeni razstavi Marka Šajna (Vzajemni kompromis) in Davida Kuclerja (Rezultati testiranja) postavljeni v galeriji MGLC. V letu 2023 so nadaljevali tudi z mednarodnimi gostovanji razstav Sodobno = Sveže in Foto/grafika, ki sta nastali v produkciji MGLC. Prva je gostovala v Bosni in Hercegovini in na Cipru, druga pa v Estoniji.

Ljubljanski grad

Javni zavod Ljubljanski grad (v nadaljnjem besedilu: Ljubljanski grad) izvaja kulturne, umetniške, turistične in druge prireditve, v njihovi dejavnosti se tako prepletajo vsebine s področja ohranjanja kulturne dediščine ter različne zvrsti vrhunske sodobne umetnosti slovenskih in tujih ustvarjalcev.

V letu 2023 so nadaljevali z javnim programom na glasbenem, likovno-galerijskem, uprizoritvenem, izobraževalnem programu, tradicionalnimi dogodki in muzejsko-razstavnim programom. Na kulturno-umetniškem področju velja izpostaviti *Jazz Club Ljubljanski grad* in šest let njegovega uspešnega delovanja s pogosto razprodanimi petkovimi koncertnimi večeri; odmevno osrednjo poletno *fotografsko razstavo Jadrana Laziča*, ki si jo je v dveh mesecih ogledalo nekaj več kot 35.000 obiskovalcev; *Film pod zvezdami*, ki ga pripravljajo skupaj s Kinodvorom; raznolike programe za otroke - dogodki, vodenja in delavnice zanje večinoma temeljijo na lastni produkciji in zgodbah, povezanih z gradom (premierno so izvedli novo lutkovno predstavo *Friderik čaka Zimo*). Tujim obiskovalcem so z dodanimi jezikovnimi različicami približali doživljajski igri *Grajski pobeg* ter *Friderik in lov na zaporniško številko*. Pod blagovno znamko *Izbrani grajski užitki*, povezano z grajsko kulinariko in vinsko zgodbo, so lani izvedli šesto trgatv v Grajskem vinogradu. Hostel Celica, ki ga od leta 2018 upravlja Ljubljanski grad, je v preteklem letu beležil 20-letnico delovanja. V letu 2023 so tam izvedli 120 programskih dogodkov s področij glasbe, likovne umetnosti ter izobraževalnih in družabnih programov. Glasbene dogodke so izvajali v koprodukciji s KUD Sestava, cikel poletnih koncertov *Celica špila* pa je nastal v lastni produkciji. Ob tem so izvedli tudi 18 vodenih ogledov po hostlu za tuje in domače šolske skupine.

2. cilj: Okrepitev kakovosti in raznolikosti projektov v javnem prostoru in večji delež vizualne produkcije v MOL

V galeriji DobraVaga, ki pod okriljem CUK Kino Šiška deluje na Plečnikovi tržnici, so lani priredili 52 samostojnih in skupinskih razstav, delavnic, pogovorov in drugih dogodkov s področja sodobne vizualne umetnosti, na katerih so se javnosti predstavili tako domači kot tuji avtorji mlajše in srednje generacije s sodobno vizualno produkcijo v najrazličnejših medijih. Izvedli so številne uspešne delavnice, namenjene podpori mladim umetnikom in umetnicam ter različne projekte, povezane z njihovo zbirko zinov in zin čitalnico. V preteklih letih so lokalne ustvarjalce in ustvarjalke predstavili na razstavah v Berlinu, Budimpešti, Dunaju, Beogradu in Osijeku, pri njih pa vsako leto gostujejo umetniki in umetnice iz tujine. V letu 2023 je bila to skupinska razstava srbskih umetnic in umetnikov, realizirana v sodelovanju s Kulturnim centrom Kula iz Beograda. V sklopu mednarodnega stripovskega festivala Tinta so gostili združenje Kutikuti avtoric in avtorjev stripov iz Finske. Ponovno so sodelovali s festivalom MENT in pripravili razstavo appointMENT 8.0, na kateri se je predstavilo 71 umetnic in umetnikov. Galerijo je v preteklem letu obiskalo 11.594 obiskovalcev in obiskovalk, prodanih (fizično in po spletu) pa je bilo 1014 umetniških del in publikacij.

3. cilj: Spodbujanje in krepitev umetniške prakse in kulturnih projektov participatornega značaja

V letu 2023 je pri uresničevanju tega cilja izstopalo delovanje Zavoda MASA, ki s svojim večletnim projektom *Made in China* preizprašuje meje participatornosti oziroma sodelovanja

ljubiteljev umetnosti, ki s svojim udejstvovanjem nadgrajujejo ustvarjanje, ki ga avtorji ponudijo na ogled. Lani je projekt obeležil deseto obletnico od nastanka, v okviru katere so se zvrstile razstave in dogodki, ki so poudarili preteklo desetletje delovanja projekta, obiskovalci pa so lahko kupili cenovno zelo dostopna dela preko petdesetih avtoric in avtorjev.

4. cilj: Vzpostavljanje temeljev za razvoj umetnostnega trga in vzgoje občinstva

V letu 2023 so, tako kot v preteklih letih, izvajalci Zavod Ravnikar Gallery Space, Društvo Photon in Zavod P.A.R.A.S.I.T.E. Museum sodelovali na več mednarodnih umetnostnih sejmihi (Art Rotterdam, Viennacontemporary, New York Art Book Fair, ARCOMadrid, Art Basel...), vendar bi do opaznejšega razvoja umetnostnega trga lahko prišlo šele v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo RS. Ustrezna zakonodaja bi spodbudila razvoj tega trenutno zanemarjenega področja, ki bi moralo vključevati strateški pristop s finančno podporo promociji slovenskih umetnikov in umetnic v tujini, kakor tudi strateške usmeritve na področju gostovanjske politike (glasba in performativne umetnosti).

Maja 2023 se je v Ljubljani odvila druga edicija *Ljubljana Art Weekend*. Na štiridnevnem brezplačnem dogodku je sodelovalo 32 različnih galerij in drugih prostorov sodobne umetnostne produkcije, na ogled pa je bilo več kot sto razstav, vodstev s kuratorji, strokovnih vodstev, delavnic, okroglih miz, performansov ter pogovorov z umetnicami in umetniki. Organizatorji so pripravili tudi spremljevalni strokovni program z okroglimi mizami in kuriranimi sprehodi na temo *prostora* – arhitekturnih, umetniško-produkcijskih in medijskih, ki so jih pripravili v sodelovanju z domačimi in tujimi strokovnjaki. Organizirali so dve okrogli mizi: o izzivih in prihodnosti umetniških revij ter o izzivih prostorske problematike in razpoložljivosti produkcijskih prostorov in štiri kurirana vodstva oziroma t. i. *art walks*, ki so jih pripravile različne strokovnjakinje (neodvisna kuratorka Hana Ostan Ožbolt, neodvisna kuratorka in urednica Tjaša Pogačar, programska vodja društva Igor Zabel Urška Jurman ter ekipa revije ETC: Lara Mejač, Ajda Ana Kocutar, Lara Reichmann) z različnimi vsebinskimi poudarki: ekologija in umetnost v urbanem prostoru, produkcijski prostori sodobne umetnosti ipd.

Poglavitni cilji platforme so predstavitev in promocija slovenske sodobne vizualne umetnosti ter mreženje in vzpostavljanje partnerstev, ki zagotavljajo zanesljivo in trajnostno sodelovanje tako med lokalnimi akterji, kot tudi v širšem evropskem kontekstu. *Ljubljana Art Weekend* demonstrira pomembnost in raznovrstnost umetnosti, ki nastaja v okviru umetnostnih institucij, galerij ter umetniških prostorov s temelji v Ljubljani. Iniciativa povezuje različne domače partnerje in raziskuje mehanizme, kako narediti sodobno umetnost bolj dostopno, jo približati raznolikim publikam, ki sicer ne zahajajo v galerijske in druge umetnostne prostore. Želijo razširiti javni dostop do umetnosti, tako, da njeni prostori postanejo stičišče za številna občinstva, v katerih se vzpodbuja izmenjava znanj in vednosti, obenem pa omogoča priložnostna srečanja, ki ponujajo nadaljnja izhodišča za vse vpletene, tako ustvarjalce oziroma umetnike, kot tudi strokovnjake in zbiratelje sodobne umetnosti. To med drugim dosega tudi z mednarodnimi partnerstvi s številnimi referenčnimi publikacijami, mediji in platformami, kot so na primer: Collector's Agenda, Kajet Digital, BLOK magazine, Artforum, Spike, Mousse in drugi.

V okviru galerijske dejavnosti v prostorih MOL (Galerija Kresija in atriji Mestne hiše) smo v letu 2023 prispevali k ozaveščanju o ekoloških vsebinah z razstavo RE:PLACES, v organizaciji Zavoda Ljudmila, ki je problematizirala vsesplošno obdanost s plastiko in njeno obremenitev narave. Ekološko tematiko s poudarkom na zvočno onesnaževanje morja je izpostavila tudi razstava Robertine Šebjanič Linija | +1233 m –1233 m v organizaciji Zavoda CONA. Okoljevarstveno rešitev filtriranja vode je ponudila razstava Dodola: vernakularno čiščenje vode društva Pjorkkala. Svoje oblikovalske trajnostne rešitve in možnost krožnega gospodarstva za reševanje problema zavrženih transportnih trakov Luke Koper pa so predstavili študentje ALUO na razstavi Prepletanja. Podporo smo izkazali tudi družbeno angažiranim projektom: razstavo 200 korakov do oblakov je pripravilo društvo Kralji ulice in obeležilo 100. izdajo časopisa Kralji ulice ter približalo javnosti marginalizirano temo brezdomstva. V sklopu mednarodne konference o seksizmu je MOL organiziral dve razstavi Ne tič ne ptička v Galeriji Kresija in Kaj je imela oblečeno? v Desnem atriju Mestne hiše. Obe razstavi sta kritično obravnavali seksizem in stereotipne predstave o družbenem in biološkem spolu.

5. cilj: Povečanje števila projektov, ki na prepričljiv način na področju vizualnih umetnosti poudarjajo posamezne avtorske opuse

V letu 2023 je izstopal projekt Adrijana Praznika z naslovom Modra obzorja / Blue Skies, ki je bil na ogled v Palači Cukrarna in je ponudil celovit vpogled v avtorjevo slikarsko prakso in hkrati razmišljanje o nastavkih za nadaljnji razvoj. Obiskovalcem je predstavil raznolikost svojega opusa, ki se razprostira med različnimi mejnimi prostori in oblikami. Slikar Arjan Pregl je predstavil razstavo z naslovom Neigranci, naslov dela in razstave je temeljil na poimenovanju za like v računalniških igrah (NPC – non playable character), ki jih ne nadzoruje igralec. Tragični, smešni, pretirano nasilni liki so nenavadno »oddaljeni« od realistične upodobitve, kljub temu, da so inspiracije za nekatere konkretni viri iz zgodovine, umetnosti in medijev. Viktor Bernik je z projektom Iz risbe v sliko nadaljeval raziskovanje in ustvarjanje preteklih let. Z razstavo je postavil v ospredje njegovo intimno razmerje s sliko, s katero komunicira v galeriji/ateljeju, hkrati fragmente tega razmerja objavlja na spletu. Na spletu je objavljala nastale podobe in video posnetke - procese nastajanja podob.

V okviru galerijske dejavnosti v prostorih MOL (Galerija Kresija in atriji Mestne hiše) so svoje avtorske opuse predstavili Robertina Šebjanič, Mitja Ficko, Mito Gegič, Carolin Liebl in Nikolas Schmid-Pfäler, Maruša Mazej v sodelovanju z Anjo Radović in Kristino Rutar, Milanka Fabjančič in Eduard Čehovin v Galeriji Kresiji. V Steklenem atriju so se predstavili Jernej Čuček Gerbec, Maja Jana Valentinič, Ana Čavić, Tejka Pezdirc in Tereza Kozinc, Tamara Mihalič, Nik Erik Neubauer in Dominik Štibernik. V Desnem atriju pa nadalje še Tim Topić, Anja Medle v sodelovanju z Urško Pečnik, Patrik Dvorščak, Gregor Purgaj in Petja Novak.

2.3. Glasbene umetnosti

1. cilj: Zagotoviti pogoje za kontinuirano izvajanje kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije

Leto 2023 je bilo zaključno leto štiriletnega obdobja, znotraj katerega je imelo 13 izvajalcev javnih kulturnih programov na področju glasbenega ustvarjanja sklenjene pogodbe in tako zagotovljeno sofinanciranje iz proračuna MOL. Zastavljeni program je bil v letu 2023 izveden zgolj z malenkostnimi odstopanji: bolezni nekaterih izvajalcev, odpoved gostovanj, slabo vreme ipd. Programski izvajalci Zavod Sploh, Ustanova Imago Sloveniae - Podoba Slovenije, Zavod Druga godba, Društvo KAPA, Kulturno društvo Glasbena matica Ljubljana, Društvo Glasbena mladina ljubljanska, Društvo za trobilno komorno glasbo - SIBRASS, Društvo slovenskih skladateljev, Društvo Channel Zero, Društvo za eno glasbo, Jazz club Gajo, in Staroljubljanski zavod za kulturo so v letu 2023 organizirali skoraj 470 glasbenih dogodkov in prireditev, ki jih je obiskalo (všteti so tudi ogledi na spletu) več kot 85.000 ljudi.

Med najodmevnejšimi glasbenimi dogodki v letu 2023 lahko omenimo koncert mednarodno priznane glasbene umetnice Marize, ki se je v organizaciji zavoda Druga godba dogodil maja v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. V okviru 35. glasbenega cikla Poletje v Stari Ljubljani, ki ga je pripravil Staroljubljanski zavod, so obiskovalci lahko brezplačno slišali in videli Ansambel Camerata Academica, Zbor Capriccio Columbus, Aperta trio, Izidorja Erazma Grafenauerja z Baročnim godalnim kvartetom, Sabino Cvilak, Martino Burger in Aleksandro Naumovski Potisk ter mnoge druge izvajalke in izvajalce. Med 52 projekti, ki jih je podprla strokovna komisija za glasbene umetnosti v letu 2023, nista bila realizirana le dva. Med projekti, ki so v letu 2023 pritegnili veliko obiskovalcev, velja omeniti Sozvočje svetov Komornega godalnega orkestra Slovenske filharmonije, Plečnik in a-cappella 2023 v produkciji zavoda Im.puls Art, 7. festival afriških kultur, Afriška VasFest zavoda Afriška vas, 3. študentsko zborovsko revijo Študentsko ZBORovanje APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani in Kulturni respirator 2023 zavoda Prule.

2. cilj: Urediti vadbene prostore za glasbenike, predvsem za sodobno avtorsko, klasično in jazz glasbo

V prostorih v neposredni bližini CUK Kino Šiška, na Trgu Prekomorskih brigad 1, ima v večnadstropni stavbi svoje pisarniške in produkcijske prostore več kot 40 kulturnih društev, zasebnih zavodov in ustvarjalcev s področja kulture, v pripravi pa so tudi produkcijski prostori, odprte galerije, studii, ateljeji in prireditveni prostor, ki bo namenjen tudi vadbi glasbenih ustvarjalcev.

3. cilj: Vzpostavitev novega prostora glasbenega ustvarjanja in prezentacije

Z ureditvijo celotnega lastništva kompleksa Križank bi javni Zavod Festival Ljubljana lahko pristopil k idejnim zasnovam za obnovo stavbe kot celote in vzpostavil pravi kulturni center. Zavod bi s tem pridobil potrebne prostore za svoje delovanje (pisarne, skladiščne in servisne prostore, prostore za arhiv), nujno potrebne vadbene prostore in garderobe in prostore za izobraževanje mladih umetnikov.

Programski dosežki javnih zavodov v letu 2023 na področju glasbenih umetnosti

Festival Ljubljana

V okviru Festivala Ljubljana je skozi vse leto potekal program, ki zaznamuje tako slovensko kot tudi mednarodno glasbeno dejavnost.

Zimski festival

6. Zimski festival je potekal med 28. februarjem in 4. marcem v Cankarjevem domu. Otvoril ga je tenorist Rolando Villazón z izvedbo Mozartovih, Verdijevih, Donizettijevih, Offenbachovih in drugih arij skupaj s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, pod vodstvom dirigenta Alfonsa Scarana. Festival se je nadaljeval z nastopom Slovenskega mladinskega orkestra s solistoma violinistom Robertom Lakatošem in klarinetistom Arthurjem Stocklom. Sledil je Berliozov Rekviem, glasbeno delo, ki zahteva veliko zasedbo in so ga pod taktirko Charlesa Dutoita izvedli Orkester Slovenske filharmonije, Zbor Slovenske filharmonije, Komorni zbor Ave, Festivalski zbor Virtuoz, Zbor Münchenske filharmonije ter solist David Jagodic.

Del 6. Zimskega festivala je bilo tudi finale **1. Mednarodnega klavirskega tekmovanja Festivala Ljubljana**. V Cankarjevem domu je pod dirigentskim vodstvom maestra Ricarda Castra in ob spremljavi Simfoničnega orkestra RTV Slovenija, nastopilo šest finalistov. Drugi finalni večer in s tem zaključek Zimskega festivala, se je končal s slavnostno podelitvijo nagrad. Prvo mednarodno klavirsko tekmovanje Festivala Ljubljana je potekalo med 25. februarjem in 4. marcem 2023 in je bilo prvo pianistično tekmovanje takšnih razsežnosti v našem prostoru. Prijavili so se lahko profesionalni pianisti iz vsega sveta, rojeni med letoma 1992 in 2006. Udeležilo se ga je 22 tekmovalcev iz 14 držav in je potekalo v dveh etapah. Za zmagovalca je 9 članska strokovna žirija, ki ji je predsedovala slovenska koncertna pianistka Dubravka Tomšič Srebotnjak, razglasila Kai-Min Changa iz Tajvana, ki je tako postal prejemnik 1. nagrade - nagrade Mestne občine Ljubljana.

Namen tekmovanja je omogočiti mladim, nadarjenim pianistom, da postanejo vrhunski glasbeniki, hkrati pa deliti izjemno klasično glasbo s kar največjim mednarodnim občinstvom. Tekmovanje bo potekalo vsaka tri leta in bo ponovno na sporedu leta 2026. Festival Ljubljana namenja veliko pozornosti mladim glasbenikom (cikel Mladi virtuoz, mojstrski tečaji Branimirja Slokarja), z glasbenimi tekmovanji pa je to poslanstvo močno vpel tudi v mednarodni okvir. V letu 2025 zavod Festival Ljubljana načrtuje izvedbo 1. Mednarodnega tekmovanja trobilnih kvintetov in kvartetov, leta 2027 pa še violinsko tekmovanje mladih glasbenikov.

37. Slovenski glasbeni dnevi, ki so potekali med 21. in 26. marcem, so ponudili pester koncertni program s številnimi novitetami in krstnimi izvedbami slovenskih del. V Gallusovi dvorani Cankarjevega doma je Simfonični orkester RTV Slovenija pod vodstvom dirigenta Davorina Morija izvedel otvoritveni koncert, ki je bil v celoti posvečen opusu Lojzeta Lebiča. Drugi koncertni večer je bil posvečen spominu na enega izmed ustanoviteljev Slovenskih glasbenih dnevorov Primoža Kureta, kjer so nastopili Simfonični orkester SNG Maribor, dirigent Simon Krečič ter sopranistka Sabina Cvilak. Sledila sta tradicionalna koncerta v organizaciji Društva slovenskih skladateljev: Koncertni atelje s sopranistko Mario Leben in harmonikašem Klemnom Lebnom ter Noč slovenskih skladateljev, kjer so 14 krstnih izvedb predstavili Pihalni kvartet Ariart in Godalni kvartet Dissonance. V Viteški dvorani Križank je z deli slovenskih

glasbenih ustvarjalk in ustvarjalcev nastopil dunajski kvartet Airborne extended in mezzosopranistka Barbara Jernejčič Fürst. Petdnevno koncertno in muzikološko dogajanje so dopolnjevale nekatere spremljevalne prireditve, med drugim predstavitev monografije 70 let Festivala Ljubljana (1953-2022) in okrogli mizi (Kritika umetnostne glasbe v Sloveniji: danes, jutri ter Zakaj ženske v glasbi?).

Slovenski glasbeni dnevi združujejo slovensko sodobno glasbeno ustvarjalnost in poustvarjalnost ter gradijo na temeljih glasbene dediščine našega (glasbenega) prostora. So priložnost za uveljavitev slovenskih glasbenikov z novimi deli, muzikološki simpozij, ki je stalni del prireditve, pa razširja obzorja z referati mednarodno priznanih muzikologov iz najboljših evropskih univerz.

71. Mednarodni Ljubljana Festival

Osrednja prireditev, ki jo vsako leto pripravlja javni zavod Festival Ljubljana, je Mednarodni poletni festival, imenovan Ljubljana Festival. V 71. izdaji je v dobrih dveh mesecih na več kot 100 kulturnih dogodkih nastopilo skoraj 6.000 umetnikov iz več kot 50 držav, program pa si je ogledalo kar 52.000 domačih in tujih obiskovalcev.

Ljubljana Festival se je začel 20. junija na Kongresnem trgu s tradicionalno Poletno nočjo, ki je bila posvečena glasbenemu opusu Tomaža Domicelja. Nadaljeval se je v Križankah z baletno uprizoritvijo Carmina burana koreografa Edvarda Cluga, s katalonsko gledališko skupino La Fura dels Baus, ki je izvedla interaktivno gledališko produkcijo Biti ali ne biti, ki je v Ljubljani doživela svetovno premiero. La Fura dels Baus se je kasneje predstavila še s predstavo Pastoral za planet v režiji Carlusa Padrise in spremljavi Simfoničnega orkestra RTV Slovenija pod vodstvom dirigenta Josepa Vincenta. V program Ljubljana Festivala je bil uspešno vključen muzikal, lani v izvedbi zagrebškega gledališča Komediya s predstavo Lepotica in zver. Program se je nadaljeval z gostovanjem italijanskega gledališča Teatro La Fenice z opero Madama Butterfly. Občinstvo si je lahko ogledalo tudi predstavo flamenka s kultno plesalko Mario Pagés in predstavo Šeherezada. Na večeru opernih arij sta nastopila dva vrhunska pevca - tenorist Piotr Beczala in sopranistka Sondra Radvanovsky. Ob spremljavi Orkestra Slovenske filharmonije in dirigenta Gianluce Marciana sta izvedla arije in duete iz italijanskega in češkega opernega repertoarja.

V Križankah je gostovala baletna zasedba Državnega opernega in baletnega gledališča Astana, operne hiše iz Kazahstana, ki jih vodi umetniška direktorica in nekdanja primabalerina ruskega baleta Kirov Altinaj Asilmuratova. Ljubljanski plesni kolektiv En-Knap Group in Zagrebški plesni ansambel sta obiskovalcem predstavila plesno predstavo Gran Bolero koreografa Jesúsa Rubia Gama. Teden, posvečen predvsem filmski glasbi, se je začel s predstavitev glasbe iz filmov o Harryju Potterju, nadaljeval pa z glasbo iz serije filmov o Gospodarju prstanov, temu pa je sledil večer posvečen glasbi zasedbe Pink Floyd in njihovem albumu The Wall. Cikel filmske glasbe se je zaključil z glasbo Hansa Zimmerja.

Na odru Križank je bilo mogoče ponovno videti in slišati slovenski pop-rock muzikal Povodni mož, ki je bil na festivalu premierno uprizorjen leta 2022, Slovenski mladinski orkester je spremljal nemško šansonjeko in vsestransko umetnico Ute Lemper. Prvič je v okviru festivalskega programa nastopila komorna jazzovska zasedba Bossa de Novo skupaj z legendarnim brazilskim pianistom, prejemnikom štirih grammyjev, Césarjem C. Marianom.

Zaključni teden festivala je gostil Kraljevi orkester Concertgebouw iz Amsterdama pod dirigentskim vodstvom Ivána Fischerja, ki je izvedel eno redkeje izvedenih Mahlerjevih simfonij – Simfonijo št. 7, z orkestrom Slovenske filharmonije sta nastopila operna pevca tenorist Jonathan Tetelman in baritonist Ludovic Tézier, v Križankah je nastopil pevec, pianist in skladatelj Uroš Perić z gosti. Zadnja dva koncerta sta se odvila v Cankarjevem domu in sicer Bostonski simfonični orkester pod vodstvom Andrisa Nelsonsa in Gewandhaus orkester Leipzig pod vodstvom šestindevetdesetletnega dirigenta Herberta Blomstedta, ki je 71. izvedbo festivala tudi zaključil.

Festival Ljubljana že 31. let organizira **Mednarodni glasbeni cikel Mladi virtuoz**, ki je namenjen podpori mladim, talentiranim glasbenikom na njihovi karierni poti. Na petnajstih glasbenih večerih v letu 2023 so se predstavili predvsem domači mladi glasbeniki, program pa so dopolnjevali tudi gostje iz tujine.

Med 23. julijem in 6. avgustom so v okviru **Mojstrskih tečajev Festivala Ljubljana** gostovali vrhunski glasbeniki ter profesorji z evropskih glasbeno-izobraževalnih ustanov. Profesorji in študentje so se širšemu občinstvu predstavili na koncertnih večerih v Križevniški cerkvi.

Tudi v letu 2023 je Festival Ljubljana v sodelovanju z glasbenimi šolami v Viteški dvorani pripravil **Praznični december**, na katerem so se predstavili najmlajši glasbeni talenti.

Center urbane kulture Kino Šiška

Glasbeni program Centra urbane kulture Kino Šiška (v nadaljnjem besedilu: Kino Šiška) je v letu 2023 zaznamoval vrnitev v polno delovanje s pestrim koncertnim programom ter porastom prodaje vstopnic. Enaindvajset koncertov domačih in tujih izvajalcev je bilo razprodanih, med njimi nastop kultne glasbene osebnosti Henryja Rollinsa, koncert ameriške zasedbe Swans, nastop rockovske glasbe Kurt Vile & The Violators, Kevin Morby, Clutch, koncert islandskega pop kreativca Đađija Freyra, koncerti Tiger Lillies, Michelle Gurevich, Lole Marsh, The Mission, Trentemøller, King Krule, Archive. Med domačimi velja izpostaviti dvojni koncert Laibach: Love Is Still Alive in razprodane koncerte domačih mladih predstavnikov urbane glasbe: Masayah, Kokosy, Hei'An, freekind, Čedahuči.

Festival MENT Ljubljana 2023 je bil tokrat izveden med 29. in 31. marcem in se je odvil na mnogih prizoriščih po Ljubljani: Kino Šiška, Stara mestna elektrarna, Gala Hala, Channel Zero, Menza pri koritu, Klub Gromka, Orto bar, Klub K4, Zorica, DobraVaga, M hotel, Dijaški dom Tabor, Računalniški muzej, prvič tudi v Cukrarni in v MoTA LAB-u. MENT Ljubljana je ponovno potrdil, da je eden vodilnih predstavitev festivalov in glasbenih konferenc v Srednji in Vzhodni Evropi ter največji tovrstni dogodek v regiji. V treh dneh je na 13 odrih nastopilo 76 izvajalcev iz 20 držav, dogodka pa je obiskalo več kot 6.000 obiskovalcev. Mednarodne konference se je udeležilo 700 tujih in domačih glasbenih profesionalcev (organizatorjev festivalov, vodij koncertnih prizorišč, založnikov, glasbenih agentov, menedžerjev, predstavnikov promocijskih agencij, medijev in drugih strokovnih delegatov), sodelujoči delegati so prišli iz 31 držav.

V letu 2023 je Kino Šiška v okviru programa Liveurope izvedel 40 koncertnih dogodkov. Na platformo Liveurope se navezuje tudi večina programa Poletja v Šiški, uveljavljene serije poletnih koncertov na zunanjem odru, kjer je nastopilo 6 tujih (Karl Vento, Castilho, Toro/Azor,

Laplander, The Zew, IDEM) in 3 domači ustvarjalci (The Tree Man Band, Gašper Letonja, Kiki).

V prvi polovici leta se je odvila 10. sezona projekta Špil liga, ki vzgaja srednješolske glasbene ustvarjalce in publiko. Finalni večer je bil izveden na Kongresnem trgu 16. junija v okviru festivala Junij v Ljubljani, glavni dogodek ob 10. obletnici projekta pa 15. septembra, ko so na velikem zunanjem odru pred Kinom Šiška nastopili zmagovalci in najuspešnejši udeleženci dosedanjih sezon Špil lige, med njimi že uveljavljene skupine, kot so Koala Voice, LPS in Joker Out.

V letu 2023 je Kino Šiška nadaljeval in razširil sodelovanje s prireditvenim prostorom Hangar Teatri iz Trsta in tam realiziral nastope slovenskih in hrvaških glasbenih ustvarjalcev, med njimi Porto Morto (otvoritveni večer Tržaškega filmskega festivala), Jimmy Barka Experience, Širom, Kokosy, Nemanja in freekind.

Ljubljanski grad

V letu 2023 je bila izvedena šesta sezona koncertov v sklopu Jazz Cluba Ljubljanski grad. Od 33 večerov, izvedenih v Skalni dvorani, je bilo kar devet razprodanih. Med izvajalci velja omeniti Lenarta Krečiča, Severo Gjurin z zasedbo, Divjak-Ružić trio, Jureta Pukla, Hellcats, Marino Martensson, Prismojene profesorje bluesa, ki so preigravali zvoke jazz, rocka, soula, bluesa, hip hopa.

V Hribarjevi dvorani je med 1. in 3. junijem potekal že 16. festival sodobne avtorske in etno glasbe Godibodi, s koncerti zasedb Vsa in Kristijan Krajncan, Barfolk, Ėdna, Vudlenderji, Jani Hace z gosti, Leopold I. in Drūgi. Koncert zasedbe Stanford Jazz Orchestra z gostom Waynom Bergeronom je bil izveden v sklopu sodelovanja z ustanovo Imago Sloveniae. Avgusta so gostili PikniKoncert z nastopom glasbenih zasedb Fed Horses in Ćedahūci.

V letu 2023 je Ljubljanski grad pripravil 42 glasbenih prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 5110 obiskovalcev.

2.4. Intermedijske umetnosti

Področje intermedijskih umetnosti zajema programe in projekte, ki se opisujejo predvsem kot spletna umetnost, virtualna, povečana in razširjena resničnost, intermedijski performans, interaktivna instalacija, robotska umetnost, kibernetika umetnost, digitalno arhiviranje, umetna inteligenca, internet stvari, bio umetnost, raziskovalna medijska umetnost oziroma različni prepleti naštetega. Gre za projekte, ki na umetniški način uporabljajo in predstavljajo procese, produkte ter vplive tehnologij, znanosti in z njimi povezanih praks, pri čemer sodobne tehnologije uporabljajo na reflektiven, kritičen, ustvarjalen in raziskovalen način.

Na področju intermedijskih umetnosti ni ustanovljenih javnih zavodov, so pa bili nekateri odmevni projekti izvedeni v okviru javnega zavoda Muzej in galerije mesta Ljubljane v sklopu osme izvedbe festivala Indigo. Od dogodkov v okviru festivala je izstopal pogovor med vplivnima filozofoma Slavojem ŹiŹkom in Petrom Sloterdijkom, ki ju povezujeta kritična analiza sodobne družbe in provokativni pristop. V začetku leta je bila v galeriji VŹigalica predstavljena razstava italijanskega umetnika Leona Continija z naslovom Konstruirane krajine,

v okviru katere je umetnik predstavil medkulturne stike in hierarhična razmerja moči kot posledice transnacionalnih migracij s Kitajske na toskansko podeželje.

V letu 2023 so bili v okviru programskega sofinanciranja na področju intermedijskih umetnosti sofinancirani programi štirih izvajalcev. Dva programska izvajalca, Društvo Ljudmila in Zavod Projekt Atol, sta svoje delovanje še naprej izvajala v prostorih Osmoze na Slovenski cesti 54, ki so v lasti MOL in v brezplačni uporabi za nevladne organizacije. Prostore delijo še z Zavodom Delak. Prostor je na voljo tudi za druge projekte nevladnih organizacij s področja intermedijskih umetnosti. Deljenje delovnih prostorov za kulturne organizacije se je pokazalo kot dobra praksa, ki smo jo uvedli z namenom izboljšanja pogojev dela za nevladne organizacije.

Programski izvajalec Cirkulacija 2 s svojim programom, ki temelji na povezovanju znanosti in umetnosti in ga izvaja v prostoru v podhodu Ajdovščina, postaja pomemben koproducent različnih izvajalcev, društev, zavodov in posameznikov, ki delujejo na področju ustvarjanja, ki bi ga lahko opredelili tudi kot interdisciplinarno. Od razstav je izstopala *Excuses Izgovori*; skupinska razstava v okviru Art Weekend Ljubljana umetnikov Vadima Fishkina, Danila Milovanovića, The Miha Artnaka, name:, Stefana Doepnerja in Aphre Tesla so podali svoj pogled na prepletanje dveh smeri umetniškega delovanja, in sicer humorno preigravanje tehnologije, ki tako na nek način postane sama sebi namen, ter humorne, performativne intervencije kot izrazno sredstvo odzivanja na aktualne, predvsem socialno-politične realnosti. Zavod Cona je v letu 2023 nadaljeval z uveljavljenim delovanjem radioCona, veliko pozitivnih odmevov pa so prejeli na projekt Poznanje, čigar sklop »Kritični pristopi do zvočnega sprehajanja« je bil izveden v obliki konference na temo zvočnih sprehodov, bioakustike in zvočne ekologije, ki so ga priredili v sodelovanju s Cukrarno. Festival TO)pot združuje umetnice in umetnike, teoretičarke in teoretike ter radovedne sprehajalke in sprehajalce, ki hojo in poslušanje doživljajo kot prostorsko uresničitev kraja in telesa; kot praksi prebiranja, ustvarjanja, prizemljevanja, potopitve, vplivov okolja na človeka in človeka na okolje; kot izkušnji izvorne povezanosti in soodvisnosti z drugimi človeškimi in nečloveškimi bitji in svetom.

1. cilj: Povečati število projektov/programov, ki se pri umetniški obravnavi aktualnih znanstvenih in tehnoloških procesov, produktov ter z njimi povezanih praks lotevajo družbeno in okoljsko relevantnih tem z vključevanjem marginaliziranih družbenih skupin in okoljskih tematik, ki so zaradi hitrega tehnološkega razvoja najbolj ogrožene

Pričujoči cilj je bil realiziran predvsem v okviru projektov, izbranih na projektnem razpisu MOL za leto 2023. Pri tem je izstopal projekt v izvedbi Zavoda Sektor, z naslovom E.P. - Zaznavanje Jadrana, ki sproža podrobnejši razmislek o obsežnih spremembah, ki jih v morju doživljajo njegovi prebivalci, in jih prikazuje preko konkretnejše obdelave izbranih podatkovne baz. Projekt povezuje področja morske biologije (eksperimenti izvedeni in-situ na terenu in in-vitro v laboratoriju), umetne inteligence, videa, zvoka, biomaterialov, pihanega unikatnega stekla in umetnosti. Podoben projekt v izvedbi tega zavoda je projekt *AquaA(I)formings*, ki sproža podrobnejši razmislek o obsežnih spremembah, ki jih v morju doživljajo njegovi prebivalci. Projekt je bil v letu 2023 odlično predstavljen na domačem prizorišču v sklopu skupinske razstave RUK v Cankarjevem domu in na mednarodni konferenci *A Sea Change* v Barceloni.

Miha Godec je s projektom Roscoffensis I/O predstavil bioumetniško instalacijo, ki vključuje žive organizme. Projekt se podrobno posveča zapletenemu razmerju in simbiozi med rastlinami in živalmi, še posebej se osredotoča na edinstvene organizme z latinskim imenom *Symsagittifera roscoffensis*. To so majhni, približno 15 milimetrov dolgi zeleni ploščati črvi. V osnovi so živalski organizmi (črvi), vendar v začetni razvojni fazi razvijejo simbiozo z algo *Tetraselmis convolutae*, ki jo asimilirajo v svoj epidermis in tako postanejo rastlinsko-živalski organizem. Ta je model za razumevanje širših bioloških interakcij in občutljivega ravnovesja, ki obstajajo v naravi. Organizem, ki je samozadosten, lahko z algo izvaja fotosintezo in tako uspeva v zaprti biosferi ter ustvarja presežek kisika, kar odpira možnosti za vesoljska raziskovanje. Naš planet je obsežen, kompleksen in dinamičen ekosistem, ki se zaradi različnih notranjih in zunanjih dejavnikov nenehno spreminja. Vendar obstajajo podobnosti med zaprto biosfero in planetom: tako kot v zaprti biosferi so tudi na Zemlji vsi živi in neživi elementi med seboj povezani in vplivajo drug na drugega. Godec želi s tem projektom opomniti gledalca, da nič v vesolju ni popolnoma samostojno in da je vsaka entiteta del širše mreže nenehne povezanosti.

2. cilj: Povečati širšo zastopanost manj uveljavljenih ali še neuveljavljenih umetnic in umetnikov ter drugih deležnikov (npr. raziskovalcev ali poklicnih sodelavcev drugih disciplin) v prijavljenih programih in projektih ter s tem spodbujati raznolikost področja intermedijskih umetnosti

Vsi programski izvajalci na področju intermedijskih umetnosti so v okviru svojih programov posebej podpirali mlajše ustvarjalce in jim tako omogočali produkcijo svojih del, kajti produkcijski stroški kot del samostojnih projektov so pogosto preveliki in jih je lažje kriti v okviru sodelovanj večjih producentov. Ob tem velja izpostaviti delovanje dveh mlajših izvajalcev, Miha Godca in Anžeta Seklja, ki v svojih del preizprašujeta mejne prakse v presečišču znanosti in umetnosti s poudarkom na eksperimentalnosti.

2.5. Knjiga in knjižnična dejavnost

2.5.1 Knjiga in bralna kultura

1. cilj: Dvig zanimanja za knjigo in branje pri vseh ciljnih skupinah ter povečanje prisotnosti knjige v mestu

Knjiga in programi za spodbujanje branja so bili tudi v letu 2023 pomemben del izvajanja kulturne politike v mestu. Akterji knjižnih programov v mestu so vse leto izvajali številne projekte, s katerimi so promovirali vse člene knjižne verige, od avtorjev do bralcev. Vodnikova domačija Šiška, ki jo programsko upravlja zavod Divja misel se je zaradi celovite prenove začasno preselila v središče mesta, v prostor Trubarjeve hiše literature, s kontinuiranim programom, ki zajema različne ciljne skupine, pa ostaja pomembno knjižno prizorišče, ki z raznolikimi programi sega v različne mestne predele. Knjižnica pod krošnjami je tako na 8 bralnih otokih v mestu (Park Tivoli, Vrt Muslimanskega kulturnega centra, Trnovska plaža, Vrt Plečnikove hiše, Atrij Galerije ŠKUC, Spominčica v Savskem naselju, Fužine, festival Junij v Ljubljani v Parku Zvezda) vabila k branju in sodelovanju na različnih dogodkih. Ob tem je potrebno poudariti, da pri vzpostavitvi in delovanju posameznih enot Knjižnice pod krošnjami tesno sodelujejo z akterji v lokalnem okolju (prostovoljci, nevladne organizacije, javni zavodi, četrtne skupnosti).

Na Vodnikovi domačiji skrbijo tudi za promocijo dediščine Valentina Vodnika. Vsako leto 3. februarja, ko bi Vodnik praznoval rojstni dan, pripravijo Vodnikovanje. V sodelovanju z ZRC SAZU (dr. Luka Vidmar) in NUK (Marijan Rupert) so pripravili video prispevek o Valentinu Vodniku, sprehod po Vodnikovi Ljubljani in obisk rokopisne zbirke NUK. Ob selitvi na Stritarjevo ulico so ob Dnevu Primoža Trubarja nekaj vsebin posvetili tudi Primožu Trubarju in protestantski Ljubljani.

Skupaj so na Vodnikovi domačiji v letu 2023 izvedli 194 dogodkov za različne ciljne skupine, ki jih je obiskalo 32.500 ljudi. Še posebej skrbno pripravljajo otroški program in program za mlade: Nedelce, Pravljični studio, Otroški knjižni festival in Festival Itn. Na Vodnikovi domačiji center so v letu 2023 izvedli pet razstav z bogatim spremljevalnim programom: Tu nas najdete, skupinska razstava mlade ilustracije, na kateri se je predstavilo 22 ilustratoric in ilustratorjev mlajše generacije, ki v svojih delih z raznolikimi pristopi delujejo na področju ilustracije; Osmomarčevska pop up prodajalna knjig in ilustracij, kjer so lahko obiskovalci izbirali med 70 knjižnimi naslovi domačih založnikov ter 18 ilustracijami domačih avtoric, omejenih serij in izvirnikov; Živel strip! Živela animacija!, zaključna razstava udeležencev natečaja, na katerega je prispelo 418 stripovskih del, ki jih je ustvarilo 329 učencev in 127 dijakov iz Slovenije, preko 150 osnovnošolcev in 31 srednješolcev pa je ustvarilo 31 kratkih animiranih filmov (razstavo so pripravili v koprodukciji s Forumom Ljubljana). Poleg tega je bila odmevna razstava ilustratorke Ane Zavadlav Pokrajine Calvinovih pravljič, na kateri je prikazan proces ustvarjanja od skic do končnih ilustracij, nastalih za obsežno zbirko pravljič. Posebej uspešen in dobro obiskan pa je že tradicionalni Decembrski sejem ilustracije, na katerem je sodelovalo 32 slovenskih ilustratoric in ilustratorjev in ki je spodbudil nastanek Centra ilustracije, fizičnega in spletnega prostora, ki predstavlja, povezuje in izobražuje domače ustvarjalke in ustvarjalce s področja ilustracije. Splošno in strokovno javnost doma in v tujini seznanja s širokim in raznolikim poljem slovenske ilustracije, predstavlja njene aktivne ustvarjalce, ob tem pa obvešča o aktualnih dogodkih, povezuje prostore in organizacije ter skrbi za profesionalizacijo področja.

Projekt Pravljični studio je prejel nagrado Zlata kocka 2023, ki jo uspešnim kulturno-umetnostnim projektom, ki delujejo na področju prostora podeljuje Center za arhitekturo Slovenije. Uvrstil se je tudi med 6 nominirancev za evropsko nagrado Art Explora v kategoriji manjših organizacij, ki jo podeljuje pariška Académie des beaux-arts.

Fokus festivala Fabula, ki ga prireja založba Beletrina je bil v letu 2023 usmerjen v vprašanje minulega, kaj bi se lahko (in česa se nismo) naučili prav na primeru preteklosti – kako sence nekdanjega vplivajo na našo sodobnost in kakšne nauke nam sporočajo na poti v prihodnost. Festivalski slogan (re)konstrukcije spomina je v svojem dogajanju združil mednarodno uveljavljene avtorje in avtorice: ukrajinsko avtorico Oksano Zabužko, romunsko-moldavsko pisateljico Tatiano Tîbuleac, portugalskega pisatelja Joséja Luísa Peixoto, madžarskega avtorja Lászla Krasznahorkaija in britansko pisateljico Bernardine Evaristo. Ob osrednjem dogajanju srečevanja s knjižnimi avtorji in avtoricami v Cankarjevem domu je Fabula tradicionalno ponudila tudi humanistični program Fabula v teoriji, ki je pretresal vprašanje osebne in kolektivne preteklosti. V okviru programa Fabulin izbor, pri katerem festival sodeluje s slovenskimi založbami, knjižnicami in knjigarnami so v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev izbrali 7 prepoznavnih slovenskih literarnih ustvarjalcev/ustvarjalk, ki so bili izpostavljeni v osebni izboru treh slovenskih literarnih kritikov. Izbrane avtorice in avtorji Ana Marwan, Miklavž Komelj, Anja Radalj, Jernej Županič, Ajda Bračič, Anja Mugerli,

Dušan Šarotar so nastopili v knjižnicah po vsej Sloveniji. Projekt Fabula Hub posebno pozornost posveča mlademu občinstvu in izpostavlja mlada, perspektivna evropska književna imena. V sodelovanju s Festivalom angažiranega pisanja Itn. so tako izvedli srečanja in literarne zajtrke z Bernardine Evaristo in Cristino Morales, ki so bili odlično obiskani.

Ob obisku uglednih avtoric in avtorjev so izšli prevodi njihovih del v slovenščino, ki so na prodaj po dostopnih cenah, s čimer izpolnjujemo zavezo večanja dostopnosti kakovostne literature. Prav tako je pomembno, da so vsi dogodki v okviru festivala brezplačni.

Fabula je literaturo tudi v 2023 razširila v javni prostor: v sodelovanju z zavodom prostoRož in pisarno Ljubljane, Unescovega mesta literature so nadgradili zvočno instalacijo Tukaj poslušamo literaturo/ Glasovi Fabule in ji dodali podprojekt Fabula polis, znotraj katerega so izvedli ulično galerijo festivalskih naslovnih in razstavo oblikovalke Tereze Prepadnik v galeriji Dobra vaga. V sklopu festivala so v izbranih ljubljanskih domovih za starejše občane organizirali Fabuline bralne matineeje, ki so se odvijale vsako soboto med trajanjem festivala. V sklopu programa Mlada fabula so pozornost namenili tudi mlajšim bralcem z delavnico Mlada Fabula.

Društvo slovenskih pisateljev je v celoti izvedlo predviden program. Festival 28. Slovenski dnevi knjige je potekal pod geslom »Na poti v deželo čudes« v desetih partnerskih mestih (Murski Soboti, Ormožu, Mariboru, Brežicah, Slovenskih Konjicah, Celju, Novem mestu, Škofji Loki, Kopru in Trstu), med 15. in 18. junijem pa se je osrediščil na Vrtu Društva slovenskih pisateljev, kjer so pripravili 30 raznolikih literarnih dogodkov, ki jih je spremljal Sejem na zraku v organizaciji pisarne Ljubljana, Unescovo mesto literature. V programu 28. Slovenskih dnevov knjige so sodelovali številni vidni avtorji in literarni strokovnjaki: Renata Salecl, Ali Žerdin, Esad Babačić, Erica Johnson Debeljak, Ksenija Jus, Andraž Rožman, Tomo Podstenšek, Andrej Detela, Vida Mokrin Pauer, Marko Kravos, Maša Ogrizek, Andrej Predin, Blanka Erhatic Kralj, Julija Lukovnjak, Glorjana Veber, Tina Košir, Ana Geršak in drugi. V okviru festivala so podelili nagrade kritiško sito in Lavrinovo diplomu, poslušali branje pesnic in pesnikov Pesmomatovega nagradnega natečaja ter branje nominiranih literatov Festivala mlade literature Urška 2023.

Društvo slovenskih pisateljev je uspešno izvedlo 38. Mednarodni literarni festival Vilenica, ko je na 15 dogodkih rednega programa in 7 dogodkih spremljevalnega programa nastopilo 23 avtorjev, literarnih posrednikov in udeležencev kolokvija ter predstavilo najboljšo literaturo z območja Srednje Evrope pa tudi iz drugih delov Evrope, skupno iz 14 držav. Ob vileniškem geslu »Evropa se širi in krči – Raznoliki obraz Evrope« so ob okroglih mizah in z branjem letošnjih avtorjev in avtoric v maternih jezikih ter v slovenskih prevodih obravnavali vprašanje »Kaj in koga vidimo, ko pogledamo v današnji obraz Evrope, in kakšen odsev nam pri tem ponuja jutri?«. 38. Vilenica se je posvetila predvsem dvema avtorjema svetovne literature: slovenski avtorici v središču Barbari Korun in nagrajencu Vilenice 2023, madžarskemu pisatelju iz Vojvodine Ottu Tolnaiju. Festivalski dogodki so bili zelo dobro obiskani, pritegnili so tudi množično pozornost medijev doma in v tujini.

Nagrado desetnica, ki jo podeljuje DSP, je prejel Andrej Predin za knjigo Arlan pod preprogo. Ob podelitvi so izpeljali obsežno promocijsko akcijo in izvedli program za najmlajše Pravljčni dvojec. Poleg tega je DSP skozi vse leto izvajal projekte spodbujanja branja in predstavljanja slovenskih avtoric in avtorjev različnim ciljnim skupinam: obeležili so slovenski kulturni praznik, mednarodni dan maternega jezika, v sodelovanju s SC PEN in AGRFT so pripravili branje za mir, soorganizirali 2. ljubljanski pesniški maraton, ob 8. marcu pripravili odprti mikrofonski Glas avtoricam, z Olepševalnim društvom Rožna dolina in Četrtno skupnostjo Rožnik

so sodelovali pri počastitvi obletnice rojstva Ivana Cankarja in sodelovali pri strokovnem simpoziju o življenju in delu Lili Novy.

Vsako drugo nedeljo v mesecu nagrajenka MOL za širjenje bralne kulture in ambasadorica akcije Gospodarske zbornice Slovenije Slovenija bere Manca Košir, v Ljubljani - Unescovem mestu literature, približuje knjige v pogovorih z zanimivimi gosti, ki jih gosti na Švicariji.

V okviru Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov v letu 2023 smo podprli 11 projektov, ki so na različne načine spodbujali branje in s knjigo oživljali javne površine. Vsi projekti so bili izvedeni in cilji doseženi. Prav tako smo uspešno izpeljali projekt *Ljubljana bere*, v okviru katerega so triletniki na sistematskem pregledu pri pediatru prejeli vrhunsko knjigo *O začaranem žabcu* avtorja Andreja Rozmana Roze in ilustratorja Zvonka Čoha, prvošolci so na prvi šolski dan prejeli knjigo *Tik je šel v gozd po drva* avtorja Rama Cunte in ilustratorja Mihe Haja, četrtošolci pa knjigo *Deček Brin na domačem kolišču* avtorja Sebastijana Preglja in ilustratorja Jureta Engelsbergerja.

Ljubljana je od leta 2017 nosilka naziva *Branju prijazna občina*. Naziv za obdobje treh let z možnostjo podaljšanja podeljuje Skupnost občin Slovenije in Združenje splošnih knjižnic in Ljubljani so ta naziv decembra 2023 že drugič podaljšali.

2. cilj: Dvigniti prepoznavnost Ljubljane kot Unescovega mesta literature

Pisarno Ljubljane - Unescovega mesta literature upravlja zavod Divja misel, ki je na Vodnikovi domačiji vzpostavil pisarno mesta literature. Temeljni cilji delovanja pisarne so povezovanje in krepitev sodelovanja med akterji na literarnem področju v mestu, ozaveščanje in obveščanje javnosti o aktivnostih mesta literature ter aktivno sodelovanje v mreži mest literature, povezovanje in sodelovanje pri projektih, na festivalih in vzpostavitve pozitivnih praks mednarodnih izmenjav, da bi pisarna postala središče ključnih podatkov o Ljubljani kot mestu literature.

Mreža Unescovih mest literature, ki se zavezujejo k spodbujanju trajnostnega razvoja literature in bralne kulture, trenutno šteje 53 mest - članic iz vsega sveta. Ljubljana je od leta 2018 podpredsednica mreže mest literature, kar dokazuje, da resnično aktivno sodelujemo in sooblikujemo podobo mreže.

Pomembno referenčno mesto za knjigo v Ljubljani ostaja spletna stran *mestoliterature.si*, kjer so na sistematičen način predstavljena pomembnejša literarna prizorišča in organizacije, obsežen seznam knjižnic, knjigarn, založb in drugih z literaturo povezanih prostorov, kar vse skupaj tvori literarni zemljevid mesta. Na spletni strani je tudi pregled literarnih prireditev v mestu, ki so na ta način prvič zbrani na enem mestu.

Pisarna Unescovega mesta literature je v sodelovanju z različnimi akterji izvedla dva t. i. *Sejma na zraku*: ob svetovnem dnevu knjige v parku Zvezda in ob Slovenskih dnevih knjige na vrtu Društva slovenskih pisateljev. Oba sejma sta bila izjemno dobro obiskana, sodelujoči založniki so bili zadovoljni z organizacijo obeh dogodkov in tudi s prodajo knjig.

Poleg tega so v okviru pisarne Unescovega mesta literature v sodelovanju z različnimi partnerji na področju knjige izvajali projekte spodbujanja branja in kupovanja knjig (rubrika in nagrada mlado pero v sodelovanju s časopisno hišo Delo, zvočna inštalacija *Tukaj poslušamo literaturo* z različnimi producenti literarnih dogodkov v mestu, *Poletje na platnu in med platnicami* s Slovensko Kinoteko, Ženska literarna Ljubljana z založniki in zavodom Urbana Vrana, Zvočne knjige v domovih starejših v sodelovanju z DSO, Reportaže iz domačih knjižnic z revijo

Outsider, premične pop-up knjigarne na različnih prireditvah v mestu (ob 8. marcu skupaj s Sejmom ilustracije, ob svetovnem dnevu poezije, ob podelitvi nagrade kresnik na Rožniku in ob festivalu Poletje na platnu in med platnicami), pesniška turneja ob svetovnem dnevu poezije, portreti pomembnih literarnih ustvarjalcev v reviji Bukla, *Zajtrk v mestu literature*. Ljubljana je kot Unescovo mesto literature prisotna na Slovenskem knjižnem sejmu na Gospodarskem razstavišču, kjer promovira mrežo kreativnih mest in aktivno sodeluje v programu Knjigosled.

Pisarna mesta literature vodi tudi program literarnih rezidenc v Švicariji, s katerim spodbujamo sodelovanje in povezovanje z avtorji iz drugih mest literature ter na ta način nudimo odprt prostor za ustvarjanje in vključevanje v lokalno literarno krajino. V letu 2023 je na razpis prispelo kar 60 prijav iz 30 mest literature, tričlanska žirija je za rezidenci (ta traja mesec dni) izbrala Yaizo Berrocal iz Barcelone (Španija) in Ayesho Raees iz Lahoreja (Pakistan). Mesto gostom za čas trajanja rezidence podeli stipendijo in skrbi za njihovo vključevanje v literarno in kulturno življenje mesta.

V letu 2023 je pisarna mesta literature uspešno organizirala mednarodno prevajalsko delavnico LitTransformer, ki je bila zaradi vojne iz Lvova (Ukrajina) predstavljena v Ljubljano. Gre za delavnico, ki raziskuje prevajanje s pomočjo vmesnih interlinearnih prevodov, vodil jo je Aron Aji, profesor z Univerze v Iowi.

V okviru gostovanja Slovenije kot častne gostje je na knjižnem sejmu v Frankfurtu potekal tudi pogovor Narativi preživetja v organizaciji pisarne Unescovega mesta literature. O vlogi literature v sodobni družbi sta se pogovarjala filozofinja Alenka Zupančič in Aljoša Pužar.

2.5.2 Knjižnična dejavnost

1. cilj: Krepitev dostopnosti knjižničnih storitev za prebivalce in prebivalke ter obiskovalce in obiskovalke MOL

V letu 2023 beležijo spodbudno rast števila aktivnih članov, kar 4,65 % več kot v letu 2022 oz. 1,4 % več kot v primerljivem petletnem obdobju, kar pomeni, da se številke približujejo predkovidnemu obdobju.

Leta 2023 so beležili 15.802 nova člana, od teh v virtualnem okolju 6 %, kar je več kot leta 2022, ko so zaznali pomenljivo povečanje vpisa novih članov, vendar z manjšim deležem vpisanih v virtualnem okolju. Pri vpisu novih članov že presegajo vrednosti izpred obdobja upada novih članstev zaradi omejitev, povezanih z obdobjem pandemije. Tako še vedno zaznavajo tudi trend stabiliziranja števila članov knjižnice in deleža včlanjenega prebivalstva (22,5 %). V pokovidnem obdobju izrazito prevladujejo vpisi v prostorih knjižnice, kar pomeni, da se nakazuje želja uporabnikov po uporabi fizičnih prostorov knjižnice. Že tretje leto zapored se kljub sicer nižjemu obisku kot v času pred pandemijo kaže trend večanja števila obiskovalcev; čeprav uporabniki obiskujejo knjižnico manj pogosto kot v času pred pandemijo, pa ob svojih obiskih opravijo več izposoj in ostalih transakcij.

V letu 2023 je bila odprtost knjižnic 59.332 ur, kar je za slab odstotek manj kot leta 2022 ter za 7 % več od petletnega povprečja (2019–2023). Podatek o številu ur odprtosti moramo brati v celostnem kontekstu dogajanja v MKL: predvsem v letih 2022 in 2023 je prišlo do sprememb v mreži celotne knjižnice in odprtosti njenih enot; v MOL je mrežo zaznamovalo predvsem zaprtje Knjižnice Poljane in Knjižnice Nove Poljane ter odprtje Knjižnice Rog.

Skupno število posredovanih informacij uporabnikom v knjižnici se je ponovno pričelo beležiti v letu 2022, potem ko dve leti (2020 in 2021) iz razumljivih razlogov tega podatka ni bilo mogoče dobiti; tako so v letu 2023 ostali na primerljivih vrednostih iz predhodnega leta (192.972). Tako kot v letu 2022 so tudi v letu 2023 izvedli bogato bero prireditev, ki je za dobrih 30 % višja kot v letu 2022 in 38,8 % glede na petletno obdobje. Po delnem upadu števila prireditev in izobraževanj v virtualnem okolju v letu 2022 so v letu 2023 beležili porast, in sicer za skoraj 36 %. Prirast gradiva je bil v letu 2023 za 3,9 % višji kakor v letu 2022, v petletnem obdobju pa beležijo 8 % negativno rast, razlogi za to so predvsem podražitve knjižnega gradiva ter zmanjšana produkcija na knjižnem trgu. Izkazujejo ponovno višji obrat gradiva, ki v letu 2023 znaša 2,16, medtem ko je v letu 2022 znašal 2,06, v letu 2021 pa 1,81. Rezultat pripisujejo racionalnemu izločanju neaktivnega gradiva ter višji izposoji glede na obe leti pandemije.

Izposoja gradiva na dom je bila v letu 2023 za 4,71 % višja glede na leto 2022, v petletnem obdobju pa za 8 %; sledi mu tudi kazalec obiska – ta je v letu 2023 za skoraj 9 % višji kakor v letu 2022. Uspešni so tudi pri medknjižnični izposoji, v letu 2023 opažajo povečanje števila zahtevkov iz drugih knjižnic (aktiva) in zmanjšanje števila poslanih zahtevkov v druge slovenske knjižnice (pasiva), kar lahko razumemo kot učinkovito upravljanje knjižnične zbirke. Izposoji primerno je porastel tudi kazalnik transakcij, ki je v letu 2023 za slabih 7 % višji kakor v letu 2022, na petletni ravni pa beležijo za 9,4 % več transakcij od povprečja.

Med uporabniki je bila zelo dobro sprejeta možnost vračila gradiva v katerikoli od enot - na ta način je zaokrožilo 50.320 kosov gradiva (2022: 44.813). Storitev naročanja gradiva za prevzem v drugi knjižnici omogočajo od leta 2021, obseg se iz leta v leto povečuje, v letu 2023 so zabeležili 16.095 naročil (2022: 5.009, 2021: 1.113), od tega jih je bilo 7.843 prevzetih preko paketnikov (2022: 2.772). Poleti 2021 so vzpostavili prvi 24/7 knjigomat za vračanje gradiva (vračalnik) v vetrolovu Knjižnice Polje, ki s člansko izkaznico ali kodo na knjigi omogoča vračilo tudi v času zaprtosti knjižnice. Samostojni prevzem gradiva v paketnikih 24/7 so razširili v vse knjižnice mestnega območja (Knjižnico Bežigrad, Knjižnico Jožeta Mazovca, Knjižnico Otona Župančiča, Knjižnico Prežihov Voranc, Knjižnico Šiška), Knjižnico Jurij Vega Dol pri Ljubljani in Knjižnico Ig, skupno je bilo v letu 2023 uporabnikom na voljo 60 paketnikov.

Poletna bralna akcija *Maček v žaklju* s paketno izposajo zakritih knjig je trajala od junija do avgusta, izposodili so 30.351 knjig (2022: 28.576). Razširili so storitev samostojnega prevzema naročenega in rezerviranega gradiva, ki je uvedena v vseh knjižnicah, kjer so nameščeni knjigomati za naknadno samostojno izposajo in poskrbeli za oznake ter promocijo. Starejšim, bolnim in hendikepiranim uporabnikom so nudili storitev *Knjiga na dom* (dostava in odvoz gradiva), redno so obiskovali 14 članov (2022: 13, 2021: 12), opravili so 68 obiskov (2022: 74, 2021: 59) ter izposodili 426 enot gradiva (2022: 605, 2021: 393).

Z akcijo Knjižnica na delovnem mestu so v letu 2023 sodelovali s tremi partnerji (Spar Slovenija, Ljubljanske mlekarne, Javni zavod Trubarjeva domačija na Občini Velike Lašče), kjer so vzpostavili začasne posebne knjižnične zbirke, ki so jih lahko uporabljali zaposleni in njihovi družinski člani.

2. cilj: Digitalizacija storitev in večja ponudba e-vsebin

Tudi v letu 2023 so opravljali inventurne popise knjižničnega gradiva, in sicer v petih knjižnicah: Potujoča knjižnica, Knjižnica Brezovica, Knjižnica Polje, Knjižnica Rakitna, Knjižnica Polhov Gradec, ter preoprema RFID v Potujoči knjižnici in Slovanski knjižnici.

Število naročenih elektronskih virov ostaja primerljivo s petletnim obdobjem, iz leta v leto pa narašča njihova uporaba, kazalnik dostopov v petletnem obdobju je narastel za 28,6 %, saj primerjava z letoma 2020 in 2021 ni realna zaradi delovanja knjižnice v spremenjenih razmerah, ki je v veliki meri temeljila na uporabi elektronskega gradiva.

Uporabnikom knjižnice so še vedno nudili dostop do podatkovne zbirke Encyclopedia Britannica Online Public Library Edition, zanimanje pa so uporabniki knjižnice v pokazali za platformo Baza slovenskih filmov, razširjen izbor naslovov elektronskih knjig preko platforme Biblos in zvočne knjige preko platforme Audibook. Izposoja e-knjig in zvočnih knjig se povečuje, v letu 2023 so zabeležili 118.523 izposoj na platformah Biblos in Audibook (2022: 96.127), povečuje se število naslovov, med katerimi lahko uporabniki izbirajo (2023: 4.859, 2022: 4.311), kakor tudi število članov, ki si omenjeno gradivo izposojajo (2023: 9.483, 2022: 8.347). Tovrstna izposoja je bila v letu 2023 za 24 % višja kot v letu 2022 in je glede na celotno izposajo predstavljala 3% delež.

Uporaba pretočnih vsebin na spletnih platformah je na večini platform v letu 2023 na primerljivi ravni s preteklim obdobjem, ko je knjižnica delovala v deloma spremenjenih razmerah. Večletni trend kaže, da je to vsaj deloma pripisati spremenjenim navadam uporabnikov, ki so kljub redni odprtosti fizičnih knjižnic ostajali tudi virtualni uporabniki storitev knjižnice. Tako je bilo v letu 2023 na platformi PressReader izposojenih 500.442 e-časnikov in e-časopisov (2022: 448.914, 2021: 210.231, 2020: 173.595, 2019: 21.983), kar predstavlja 11,5-% povečanje izposoje v primerjavi z enakim obdobjem lani. V letu 2023 so tako zabeležili 56.850 dostopov do platforme (2022: 55.903, 2021: 40.078, 2020: 36.855, 2019: 12.192), ob samem vstopu si je nato posamezni uporabnik lahko izposodil več publikacij.

Od decembra 2021 uporabnikom ponujajo dostop do platforme za pretočne vsebine – Baze slovenskih filmov (BSF), ki omogoča ogled slovenskih filmov in dokumentarcev. V letu 2023 je bilo uporabnikom na izbiro 211 naslovov, 451 različnih uporabnikov si jih je izposodilo 1.682 krat (2022: 1.026, 2021: 160), kar pomeni, da si je povprečen uporabnik platforme izposodil nekoliko manj kot štiri filme.

Uporabniki platforme Kanopy, ki omogoča dostop do video vsebin, so v letu 2023 izvedli 1.847 predvajanj videov (2022: 2.463, 2021: 4.566, 2020: 6.048, 2019: 1.455). Pri tej platformi je opazen odziv uporabnikov na ponudbo drugih pretočnih video vsebin, Bazo slovenskih filmov, in ozko število potencialnih uporabnikov, ki jih zanimajo bolj specializirani naslovi filmov in dokumentarcev, v primerjavi z BSF.

Domoznanski portal Kamra je zabeležil 595.278 vpogledov v vsebinske enote, kreirane v MKL (2022: 481.883, 2021: 425.042, 2020: 330.320, 2019: 201.333), kar predstavlja 23,5% povečanje uporabe vsebin.

Na portalu dLib.si je bilo v celotnem letu 2023 zabeleženih 2.589.899 vpogledov v polna besedila in metapodatke digitaliziranih gradiv iz MKL (2022: 2.216.843, 2021: 2.288.452, 2020: 1.166.157, 2019: 825.956), s čimer že močno presegajo vrednosti, ki so jih dosegali v koronskem letu 2020, kakor tudi pomenljiv porast uporabe vsebin v digitalnem okolju, ko je knjižnica delovala v deloma spremenjenih razmerah. Število polnobesedilnih dokumentov se je v letu 2023 povečalo za 2.311 enot s skupnim obsegom 31.125 skenogramov. Število objavljenih polnobesedilnih dokumentov na dLib.si je naraslo na skupno število 120.155.

Digitalizirane vsebine so v obliki posebnih zbirk objavljene tudi na domoznanskem portalu Kamra in domoznanski podstrani MKL. Na nacionalni ravni so sodelovali pri aktivnostih za vzpostavitev pogojev za trajno ohranjanje elektronskega domoznanskega gradiva (digitalnih in digitaliziranih virov), ki so v lasti ali jih kreirajo slovenske splošne knjižice ter postopkih za prilagoditev (lokaliziranje) vsebin, ki jih knjižnice objavljajo na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Za spremljanje prireditev in izobraževanj MKL uporabljajo aplikacijo, ki je prinesla racionalizacijo delovnih procesov (postopek zbiranja, obdelava in izpis podatkov za različna poročila, načrtovanje, objava v napovedniku dogodkov in na spletni strani) in tehnične izboljšave (oddaljen dostop, sledljivost, dodeljevanje pravic).

Nadgradili so funkcionalnost in vsebine spletne strani MKL. Zaključili so obširno prenovo Ljubljanskih zgodb ter postavili novo sekcijo strani namenjeno vsebinam za otroke in starše, kamor so prenesli vsebine s stare strani za otroke ter začeli pripravljati nove vsebine zanje. Nadaljevali so s pripravami za prenovo spletnih vsebin Učnega centra ter postavili temelje za postavitev novega Multimedijskega centra ter Centra za promocijo branja odraslih, ter redno objavljali aktualne vsebine: novice, dogodke, priporočeno gradivo, priporočilne kurirane sezname gradiva, projekte in posebne novice o poslovanju knjižnic. Nadaljevali so s projektom NaBeri minute ter z mesečnimi izdajami Novičnika. Pri e-obvestilih so beležili 3.760 naročnikov (2022: 3.737). V ozadju so uvedli nov sistem za nujna obvestila in manjše strukturne izboljšave. Posodobili so tudi spletni strani bralnih projektov Poletavci (<https://poletavci.si>) in NajPoletavci (<https://najpoletavci.si>). Uporabnikom so omogočili uporabo nove aplikacije Urbana kot nadomestilo fizične kartice kot članske izkaznice.

3. cilj: Razvoj knjižnične mreže za boljši dostop do storitev knjižnice za vse prebivalce in prebivalke

Jeseni 2023 je pričela Potujoča knjižnica svojo dejavnost izvajati z novim vozilom – bibliobusom, ki je že peto po vrsti od ustanovitve organizacijske enote knjižnice v letu 1974. Novo vozilo so prevzeli konec junija 2023. Z njim je povezan tudi sklop promocijskih aktivnosti pridobivanja novih članov v občinah, ki jih obiskuje bibliobus, ki se bo nadaljeval še v letu 2024. Staro vozilo so, po šestnajstih letih delovanja, v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana podarili Mestni knjižnici Reka na Hrvaškem.

V mreži MKL je bila vzpostavljena Knjižnica Rog v okviru Centra Rog na skoraj 300 m² lepega in sodobnega knjižničnega prostora, ki je nadomestila manjši Knjižnico Poljane in Knjižnico Nove Poljane. Prav tako je v novih prostorih in na novi lokaciji v mesecu juniju pričela delovati Knjižnica Jurij Vega Dol pri Ljubljani.

V sodelovanju z Občino Dobrova – Polhov Gradec so potekala prizadevanja za ureditev ustrežnejših prostorov za Knjižnico Polhov Gradec, kakor tudi selitev Knjižnice Dobrova v primernejše prostore.

V okviru postopkov zbiranja pobud za pete spremembe in dopolnitve OPN MOL ID so v sodelovanju z Oddelkom za urejanje prostora MOL podali deset pobud, ki se navezujejo na izboljšanje mreže MKL.

Pričeli so s pripravo izhodišč za ureditev statusa amaterskih knjižnic in njihovo postopno profesionalizacijo v skladu z v letu 2023 sprejetim Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe in spremembami iz Uredbe o osnovnih storitvah knjižnic iz leta 2022.

V mreži MKL z okrog 18.800 m² prostorov se redno izvaja prenova prostorov za boljše uporabniško izkušnjo in dostop do storitev ter uvaja napredna IKT za samostojno uporabo knjižnice (20 knjigomatov, vračalnik gradiva, 60 paketnikov pred vsemi knjižnicami mestnega območja, v Dolu pri Ljubljani in na Igu).

2.6. Film

1. cilj: Zagotoviti dostopnost do kakovostne filmske produkcije in filmske vzgoje za vse ciljne skupine prebivalstva v mestnem središču

Javni zavod Kinodvor (v nadaljnjem besedilu: Kinodvor) je mestni kino, ki deluje na področju prikazovanja zahtevnejše in kakovostne filmske produkcije. S svojim delovanjem omogoča kontinuirano dostopnost tovrstne produkcije. Temeljni program sestavljajo redni filmski program, program za mlada občinstva in festivalski program. Pomembna spremljevalna dejavnost prikazovanja filmov v Kinodvoru je filmska in kulturna vzgoja, zato zavod ohranja poseben poudarek na izvajanju pedagoških programov, programov promocije, strokovnih debat in publikacij ter izobraževalnih programov, ki se nanašajo na področje avdiovizualne kulture.

Kinodvor je v letu 2023 praznoval tri za mestni kino pomembne obletnice - stoletnico kina na Kolodvorski, dvajsetletnico art kina in petnajst let Javnega zavoda Kinodvor in po uspešnosti presegel pričakovanja. V primerjavi z letom 2022 so zabeležili 18,5 % večje število izdanih vstopnic, ponovno presegli 100.000 izdanih vstopnic in skoraj presegli drugi najboljši obisk v zgodovini mestnega kina, kar je preprečilo slabo vreme na Filmu pod zvezdami, saj so morali opovedati največ projekcij doslej (12) in na ta račun izgubili okoli 5.000 gledalcev.

Prav tako je pomembno poudariti, da so Kinodvorovi rezultati kina z eno dvorano (in eno res malo, s samo 21 sedeži), izjemni po vseh merilih. Ne le v Sloveniji, pač pa tudi mednarodno. Rezultati so visoko nad povprečjem njihovih kolegov iz mednarodnega združenja Europa Cinemas, Kinodvor pa visoko nad povprečje sega ne le po številu obiskovalcev, pač pa tudi po programski raznolikosti.

Simbolno pomembno leto za filmsko kulturo v mestu so v Kinodvoru obeležili z vrsto dogodkov, s katerimi so ozaveščali o pomenu in vlogi mestnega kina kot urbanega kulturnega, ustvarjalnega in družabnega središča. Poleg dejavnosti za obeleževanje obletnic so izvajali kakovosten in raznolik program ter veliko pozornosti namenjali zagotavljanju kar najboljše izkušnje obiska kina. Nadaljevale so se tudi priprave za ureditev minipleksa mestnega kina v podhodu Ajdovščina: projektanti so pripravili dokumentacijo PZI, strokovne službe MOL, recenzenti in Kinodvor (kot končni uporabnik) pa so po pregledih pripravili komentarje in mnenja.

V letu 2023 so na 1.990 projekcijah našeli 125.913 obiskovalcev, ki so si ogledali 385 različnih filmov in programov, od tega 11.219 na Filmu pod zvezdami, letnem kinu na Grajskem dvorišču, ki ga pripravljajo v sodelovanju z Ljubljanskim gradom. 531 projekcij Programa za mlada občinstva s filmsko vzgojo je obiskalo 39.987 obiskovalcev, od tega so 14.746

obiskovalcev zabeležili na 284 projekcijah Kinobalonovega rednega programa, 25.241 učencev in dijakov pa na 247 projekcijah v okviru Kinodvorovega šolskega programa. Programa Kinotrip - mladi za mlade so se udeležili 1.403 obiskovalci, tako v okviru festivala Kinotrip, kot tudi Kinotripovih projekcij na rednem programu. Šolskih spletnih ogledov se je v letu 2023 udeležilo še dodatnih 2.024 učencev na 28 spletnih predvajanjih. Brezplačnih projekcij štirih filmskih klasik Letnega Kinodvora na Kongresnem trgu se je udeležilo še približno 5.600 gledalcev.

Najbolj obiskan film leta je bil Pretekla življenja (Past Lives) s 3.873 ogledi, ki mu sledi TÁR (TÁR) s 3.699 gledalci, filme Po soncu (Aftersun), Oppenheimer (Oppenheimer), družinski film Milosti pol-ni (Llenos de gracia) in Trikotnik žalosti (Triangle of Sadness) pa si je ogledalo več kot 2.500 gledalcev. Leto 2023 je bilo izjemno tudi za slovenski film, saj so na 275 projekcijah prikazali 49 filmov in filmskih sklopov, ogledalo pa si jih je 14.348 gledalcev.

Kinodvor je tudi v letu 2023 uspešno izvedel projekt Kino na Kongresnem trgu, ko si je v treh večerih možno brezplačno ogledati filmske klasike, gostili so 13 filmskih festivalov, nadaljevali s projektom Kino v bolnici, mednarodni simpozij filmske kritike in teorije Jesenska filmska šola, mednarodni seminar o vključenosti mladih v oblikovanje filmskih programov Mladi filmski selektorji za mlado občinstvo, priredili številne aktivnosti ob filmskih premierah in se ponovno izkazali za ključno ustanovo na področju filma.

2. cilj: Utrjevati podobo Ljubljane, filmu prijaznega mesta

Kinodvor je v sodelovanju z Oddelkom za kulturo izdal brošuro Ljubljana - filmsko mesto. Namen je predstavitev Ljubljane tujim producentom in oglaševalcem. V brošuri slikovno in podatkovno gradivo dopolnjujejo kontakti vseh institucij in drugih organizacij, ki se ukvarjajo s filmom. Na začetku so v brošuri na kratko podane splošne informacije o slovenski zgodovini, pokrajinah, filmski produkciji in kulturi ter možnostih prenočevanja v slovenski prestolnici. Večji del knjižice zavzemajo barvne fotografije znanih in manj znanih ljubljanskih lokacij, zaključijo pa se z uporabnimi podatki, na primer o praznikih, vremenu, prometnih povezavah, napetosti električnega omrežja itn. Oddelek za kulturo daje tudi vse informacije v zvezi s podatki, ki so v brošuri, in je prevzel tudi koordinacijsko vlogo z drugimi oddelki Mestne uprave MOL pri izdaji dovoljenj za snemanje in s tem olajšal pridobivanje dovoljenj vsem, ki želijo posneti film na območju MOL. Iskanje ustreznih rešitev za lažje pridobivanje dovoljenj za filmska snemanja na javnih površinah MOL terja več sredstev, kot pa je trenutno zagotovljenih v okviru proračuna MOL. MOL zastavljeni cilj uresničuje tudi s pomočjo pri iskanju in zagotavljanju začasnih prostorov, ki so potrebni pri snemanju.

Ukrepa »oživitev Filmske točke« in »podpora kratkim ter dokumentarnim filmskim projektom« v letu 2023 nista bila realizirana.

2.7. Mediji

Cilj: Spodbuditi nove pristope h kritičnemu vpogledu na področju kulture

V letu 2023 smo nadaljevali sodelovanje z Uredništvom otroških in mladinskih oddaj RTV Slovenija, kjer ob liku bobra Bora promoviramo kakovostne kulturne prireditve in literaturo za otroke, posebej aktivno pa sodelovanje v oddajah Kriškraš in Infodrom poteka v času festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri. Uspešno sodelovanje smo nadgradili tudi v okviru projekta

Čebelice, kjer so slovenske igralkе in igralci bobru Boru pred večernim TV Dnevnikom prebirali pravljice slovenskih avtorjev in avtoric.

Glasilo Ljubljana je pomemben vir obveščanja meščank in meščanov o kulturnem dogajanju v mestu, zato uspešno nadaljujemo in nadgrajujemo sodelovanje in skrbimo, da je v vsaki številki glasila Ljubljane v veliki meri zastopana kultura in umetnost ter ustvarjalci in ustvarjalke iz MOL.

2.8. Podporni kulturni programi

Cilj: Krepitev podpornih kulturnih programov kot razpisnega področja v okviru štiriletnega programskega razpisa

V strateškem obdobju 2020-2023 smo na področju podpornih kulturnih programov sofinancirali sedem nevladnih organizacij: Zavod SCCA - Ljubljana, SIGIC - Slovenski glasbeno informacijski center, društvo, Zavod Radio Študent, Društvo Galerija Boks, društvo študentov za kulturno umetniško dejavnost, kulturno umetniško društvo Trivia, Z.O.P. - Zavod za oblikovanje prostora in MOTOVILA, Center za spodbujanje sodelovanja v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih.

Zavod SCCA - Ljubljana je v letu 2023 nadaljeval s programom 19. generacije šole Svet umetnosti. V sodelovanju s Slovensko kinoteko je med 11. in 14. 5. 2023 uspešno izvedel tretjo edicijo mednarodnega festivala V-F-X Ljubljana, ki je bil posvečen eksperimentalnim video in filmskim formam. Med drugimi izstopajočimi programi velja izpostaviti Postajo DIVA, arhiv umetniškega filma, videa in novomedijske umetnosti.

Društvo SIGIC - Slovenski glasbeno informacijski center je lani skrbelo za povezovanje in promocijo glasbenikov, zlasti preko spletnega glasbeno-informacijskega portala sigic.si in spletne glasbene revije Odzven. Od aprila do decembra 2023 so izvedli tudi več glasbenih delavnic.

V okviru Kulturno-umetniškega spleta Zavoda Radio Študent je bilo izvedenih 1.427 objav od januarja do decembra 2023. Na spletnem portalu www.radiostudent.si/rtvš in v studiu Radia Študent je bila poleg kulturno-umetniških omizij predstavljena bogata video produkcija. Med spletnimi vsebinami so izstopale še kulturne vsebine v okviru platforme RADAR, ki je sicer namenjena širši promociji in soustvarjanju umetniških dogodkov v polju intermedijskih in uprizoritvenih umetnosti. V letu 2023 je bilo 12 produkcij oddaje RADAR.

Kulturno umetniško društvo Trivia je s svojim programom zagotavljal podporo samozaposlenim v kulturi v obliki informiranja, izobraževanja in svetovanja. Izdajajo mesečno e-publikacijo Novičnik: v letu 2023 so imeli 129 naročnikov in okrog 300 mesečnih uporabnikov. Izvedli so tudi dve delavnici za samozaposlene v kulturi.

Programska dejavnost Z.O.P. - Zavoda za oblikovanje prostora je bil osredotočena predvsem na izdajo revije Outsider, ki opravlja pomembno poslanstvo na področju širjenja zavesti o pomenu arhitekturne kulture. V novembru 2023 so izdali dopolnjeno monografijo risb Edvarda Ravnikarja.

Zavod Motovila je tudi v letu 2023 nudil strokovno pomoč številnim kulturnim producentkam in producentom v obliki informacij glede EU programa Ustvarjalna Evropa. Njihova strokovna podpora je izjemno pomembna za vpetost ljubljanskih izvajalcev v mednarodne kulturne tokove. Izvedli so več delavnic in srečanj, na katerih so umetnicam in umetnikom posredovali informacije o mobilnosti, virih financiranja ter drugih priložnostih za mednarodno mobilnost v kulturi.

2..9 Transdisciplinarni kulturni programi

V okviru Javnega razpisa za izbor javnih kulturnih programov, ki jih sofinancira MOL v obdobju od 2020 do 2023 smo objavili posebno področje za izvajalce kulturnih programov, ki izvajajo transdisciplinarne programe. To so programi, ki presegajo tradicionalne delitve med umetniškimi področji. V okviru razpisa smo podprli štiri nevladne organizacije: Mesto žensk, društvo za promocijo žensk v kulturi, Zavod za kulturo, umetnost in izobraževanje Kersnikova, Kulturno umetniško društvo MOTA - Muzej tranzitornih umetnosti in AKSIOMA - Zavod za sodobne umetnosti. Vse štiri organizacije so v letu 2023 uspešno izvedle načrtovan program.

Društvo Mesto žensk je v letu 2023 organiziralo 127 dogodkov, ki jih je obiskalo okoli 4000 obiskovalk in obiskovalcev. Skozi vse leto pripravljajo kakovosten, raznovrsten in dostopen program, ki prebivalkam in prebivalcem omogoča stik z aktualnimi, sodobnimi, urbanimi, ustvarjalnimi praksami, idejami in produkti. Uspešno so izvedle 29. mednarodni festival Mesto žensk, na katerem je 36 dogodkov na 12 lokacijah ustvarilo preko 90 umetnic, umetnikov in sodelujočih. Že četrto leto zapored so marca podelile nagrade Ženske o ženskah, ki so jih prejeli: Tita Mayer, novinarka in urednica Radia Slovenija; Jasna Podreka, sociologinja, raziskovalka, ki deluje na področju preprečevanja nasilja nad ženskami; Lezbična četrt, umetniško-aktivistični festival, ki odslikava ter soustvarja tukajšnjo lezbično umetnost, gibanje, skupnost in ustvarjalnost in fotografinja Nada Žgank.

Izdale so izobraževalni priročnik Kako z umetnostjo raziskovati razmerja moči med spoli?, ki mladinskim delavkam in delavcem pomaga pri raziskovanju razmerji moči med spoli s pomočjo umetnosti. Uspešno so izvedle raznolik program kulturno-umetnostne vzgoje, ki je namenjen primarno dijaški in študentski skupnosti ter pedagoginjam.

Društvo Mesto žensk že vrsto let uspešno sodeluje z Javnim zavodom Kinodvor, ki ostaja nepogrešljivi partner pri realizaciji njihovega filmskega programa, nadaljevale pa so obsežen projekt, ki se ukvarja s problemom izgorelosti v nevladnem sektorju.

V prvi polovici leta so se v zavodu Aksioma ukvarjali s konceptom obsega, ki so ga obravnavali preko programa umetniških, diskurzivnih in izobraževalnih dejavnosti in so vključevale mednarodno priznane umetnike, strokovnjake in esejiste. Znani britanski spekulativni arhitekt in filmski režiser Liam Young je v Kinu Šiška predstavil svoja najnovejša in najbolj opevana filma v okviru serije filmskih projekcij Akcija!. Njegov obisk Ljubljane je velik dosežek, saj gre za svetovno priznanega avtorja.

Tudi v 2023 so v Projektnem prostoru Aksioma izvedli 9 razstavnih projektov, kjer so se predstavljali mladi umetniki v okviru programa U30+ (Maks Bricelj in Ema Maznik Antić, Vid Koprivšek, Lara Reichmann in Živa Božičnik Rebec) in uveljavljena imena. Inciativa U30+ za podporo mladim umetnikom in umetnicam je v letu 2023 obeležila 10. obletnico. Izvedli so

transdisciplinarno zgoščeno serijo dogajanj, ki je vključevala dogodke iz področij intermedijske in vizualne umetnosti ter založništva Taktike & praksa #14, v okviru katerih so realizirali mednarodno hibridno konferenco Druge razsežnosti v Kinu Šiška in na spletu, ki je vključevala predstavitve 5 tujih umetnikov, 2 predavanji teoretikov s pogovorom s slovenskima strokovnjakinjama, projekcijo filma in performans; 5 samostojnih razstav referenčnih tujih umetnikov v Aksiomi in eno v osmo/zi; 4 delavnice v sodelovanju z ALUO UL; izdali 4 nove dvojezične eseje iz serije PostScriptUM v tiskani in elektronski obliki ter knjige v so-izdaji s festivalom transmediale; izdali 5 epizod podkasta Merilo (z gostiteljico Nejo Berger in 8 mednarodnimi gosti) in izvedli 3 predstavitve umetnikov izven konference v Cukrarni, v osmo/zi in v Aksiomi. Program Taktike in praksa je priznan tudi v tujini. Španski sklad za znanost in tehnologijo ga je letos omenil v »Beli knjigi o medsebojni povezanosti umetnosti, znanosti, tehnologije in družbe v Španiji 2023«. Aksiomin program za leto 2023 je dopolnila nova produkcija slovenske vizualne umetnice Mete Grgurevič, ki je v preteklem desetletju razvila resnično transdisciplinarno prakso z delom v likovni umetnosti in gledališču.

Zavod Kersnikova, ki združuje razstavni prostor (Galerija Kapelica) s tremi podpornimi laboratoriji (BioTehna, Vivarij, Rampa), je ena najbolj prepoznavnih producerskih platform za sodobno raziskovalno umetnost v Sloveniji in v širši regiji. Zavod je osredotočen na konceptualno in vsebinsko natančne umetniške projekte in izobraževalne dejavnosti, ki tematizirajo družbo, prežeto z visokimi tehnologijami. Program za leto 2023 je vključeval drzne umetniške projekte mladih in že uveljavljenih umetnikov in umetnic: Dorotea Dolinšek: Biosimbiotični eksoskelet, ki je poleg razstave dela v Galeriji Kapelica gostoval še na festivalu Ars Electronica in na skupinski razstavi v Muzeju sodobne umetnosti v Zagrebu v organizaciji partnerja Kontejner; Veljko Zejak: Hoja po vodi, Zala Klančnik: Ex Vivo, David Bowen: Tele-presenten veter/ Tele-present Wind, Alizée Armet: Ghostly Plants of Damaged Worlds, Dmitry Morozov: Duga ter gostovanji Špele Petrič s projektom Skotopoeza @MIT v List Visual Arts Center v ZDA in Dorotea Dolinšek s projektom TerraPort v Evropskem patentnem uradu v Münchnu.

Izvedli so skupinsko razstavo v okviru projekta EMAP 2023 (European Media Art Platform), ki je največja mednarodna platforma, namenjena produkcijski podpori in predstavljanju umetniških projektov mladih umetnic in umetnikov, ki delujejo na področju sodobne raziskovalne umetnosti. Platforma združuje 15 evropskih kulturno-umetnostnih institucij, ki izbranim umetnikom v okviru rezidenčnega programa omogočajo razvoj in izvedbo projektov, in več kot 80 pridruženih partnerskih organizacij, ki izvedena dela gostijo na svojih prizoriščih. V laboratorijih BioTehna, Vivarij in Rampa se je odvijal razvoj umetniških projektov iz tekoče produkcije in predstavitve del, delavnice, predstavitve doma in v tujini. Vpetost Kersnikove v mednarodni prostor se vse bolj krepi s sodelovanjem v številnih novih mednarodnih projektih.

MOTA – Muzej tranzitornih umetnosti, platforma za produkcijo in raziskovanje tranzitornih umetnosti v svojem programu prepleta intermedijske, vizualne in glasbene produkcije v povezavi s kulturno dediščino, ekologijo in arhitekturo. S tem se njeni projekti povezujejo v prednostne teme MOL na področju spodbujanja in promocije mladih, še neuveljavljenih umetnikov (razstava Terminal Drift/Začasni zdrsi obetavnih mladih, še neuveljavljenih umetnikov) v MoTA Lab, ki ga oblikujejo v nov projektni prostor.

Z brezplačnimi vsebinami in programom, ki ga izvajajo v nenavadnih arhitekturnih kontekstih in neutečenih lokacijah, so pritegnili širši krog občinstva vseh generacij, z inovativnimi

vsebinami in pristopi, ki jih razvijajo v produkcijah *Pionirske proge*, rezidenčnega in izobraževalnega programa na festivalu Sonica, simpozijev, mednarodnih gostovanj, pa predvsem obiskovalce mlajše generacije, ki so tehnološko dobro osveščeni in na tekočem z orodji sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije.

SONICA je ljubljanski glasbeni festival, ki promovira različne nišne smeri sodobne glasbe - eksperimentalne, elektronske, sodobne klasične, avantgardne in transžanrske - ter zvočne umetnosti in je slovenski festival z najdaljšo tradicijo na področju nišne elektronske glasbe in transdisciplinarnih umetniških praks, ki sodeluje z glasbeniki, skladatelji, didžeji, vizualnimi in intermedijskimi umetniki, VJ-i, oblikovalci, kiparji, kustosi in teoretiki. Tudi z edicijo 2023 so predstavili raznolike izvajalce in projekte (Simon Whetham, Trio Aleksandra Bajde, Isabella Forciniti in Uršula Berlot, Tactile Immateriality, Darsha Hewitt, projekt Santa Melodica Andreasa Trobollowitscha,...). S prepletom razstavnega, rezidenčnega, avdio-vizualnega in performativnega programa je festival ponudil raznovrstne in dostopne dogodke.

MOTA sodeluje tudi na festivalu MENT, kjer so oblikovali program na posebej kurirarnem odru, izvedli pogovor in dve delavnici. Razvejana je tudi mednarodno dejavnost: gostovanje nagrajenega projekta Cyanometer na festivalu MillstArt v Avstriji in v Ženevi, gostovanje in nagrada Baraga DROP na Carme&Daste, Bergamo v Italiji, gostovanje slovenskega bobnarja, tolkalca, skladatelja in improvizatorja Jaka Bergerja na showcase festivalu Radia Mutant v Tbilisiju. Raziskovalno-umetniški kolektiv Nonument Group je gostoval na 35. mednarodnem grafičnem bienalu, ki ga prireja MGLC.

3. Župančičeve nagrade

Cilj: Promocija in dvig zanimanja za vrhunske umetniške stvaritve in umetnike

Župančičeve nagrade so najvišja priznanja MOL za vrhunske stvaritve na področju umetnosti, ki trajno bogatijo kulturno zakladnico Ljubljane in s svojo izjemnostjo odmevajo tudi v širšem mednarodnem prostoru. Nagrade podeljujemo na podlagi Odloka o priznanjih MOL, ki določa, da vsako leto podelimo štiri nagrade, ki jih prejmejo ustvarjalci, ki ustvarjajo v Ljubljani, in sicer eno za življenjsko delo in tri za stvaritve, ki so bile javnosti predstavljene v preteklem dveletnem obdobju. Župančičeve nagrade 2023 smo svečano podelili 14. junija 2023 v Kinodvoru.

Župančičevo nagrado za življenjsko delo v letu 2023 je prejel grafični oblikovalec Ranko Novak. Župančičeve nagrade za dveletno ustvarjanje (2021–2023) so prejeli igralka Ajda Smrekar, režiserka Urška Djukić in pisatelj Dušan Šarotar.

Grafični oblikovalec Ranko Novak sodi med tiste ustvarjalce, ki pomembno oblikujejo kulturno življenje ne samo prebivalcev Ljubljane, temveč tudi širši slovenski in mednarodni kulturni prostor. S svojim obsežnim življenjskim opusom je dokazal, da sodi v sam ustvarjalni vrh slovenskega grafičnega oblikovanja, izrazito zabeležen z vrsto mednarodnih nagrad in priznanj. Njegovo delo je integralno vpeto v sodobno vizualno podobo Ljubljane, saj je bistveno zaznamoval modernistično in sodobno grafično oblikovanje, bil pa je tudi dolgoletni profesor na ALUO v Ljubljani. Novak je bil med prvimi oblikovalci, ki so se v našem kulturnem prostoru sistemsko lotili oblikovanja celostne podobe kot specifične oblikovalske naloge. Že v 80. letih je poskrbel za številne emblematične grafične podobe revij, kasneje pa je oblikoval tudi dva

največja slovenska časopisa, Delo in Dnevnik. Leta 1980 je bil soustanovitelj Studia Znak in leta 1988 združenja Art Directors Club Ljubljana. Novakov oblikovalski slog odlikujeta elegantna jasnost ter izrazit občutek za skladnost in čistost vizualno-verbalnih oblik sporočanja, pri čemer ne gre prezreti njegovega izjemnega posluha za preučevanje tipografskega oblikovanja in njegove uporabe v besedilih knjig, katalogov, zloženek in drugih publikacij, na plakatih in koledarjih. Leta 1985 je za dosežke na področju grafičnega oblikovanja skupaj z Miljenkom Liculom prejel nagrado Prešernovega sklada.

Igralka Ajda Smrekar, članica igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega je prepoznaven obraz gledališke in filmske krajine, ki jo odlikuje sodoben, svež in živahen igralski temperament, nekakšen dinamizem mlad(ostn)ih urbanih generacij, ki se neločljivo vpenja v osebnostno, ustvarjalno in kulturno širino igralka ter oplaja z zrelim, poglobljenim pristopom in izpiljenim obvladovanjem izraznih razsežnosti. Odrske like napolni z značajnostjo, v kateri se zrcali raziskovanje in intuitivna preciznost. V preteklih dveh letih je odlično upodobila Ono v uprizoritvi Nekoč se bova temu smejala, Hermiono v uprizoritvi Junakinje, Nastasjo Filipovno Baraškovo v uprizoritvi Idiot ter Noro v istoimenski drami. Poleg tega je Ajda Smrekar nastopila v filmih in televizijskih serijah, nazadnje v priljubljeni seriji V imenu ljudstva.

Režiserka Urška Djukić je prva slovenska režiserka, ki je prejela Evropsko filmsko nagrado EFA 2022 za kratki animirani film Babičino seksualno življenje, v katerem je naslikala pretresljivo podobo slovenskega podeželja v začetku prejšnjega stoletja in za katerega je poleg gornje prejela preko 40 mednarodnih nagrad. Zgodba je slogovno in vsebinsko zelo izvirna in kot taka nagovarja občinstva tudi daleč preko meja Slovenije. Režiserka v središče svojih zgodb postavlja ženske, s prepletanjem različnih form – animacije, fikcije ter različnih oblik eksperimentalnih tehnik ustvarja hibridne vizualne pripovedi. Pri svojem delu se ne boji biti kritična in angažirana in tako iz njenih del veje kritični premislek o družbeni realnosti ter želja, da bi s svojim delom opominjala ter opozarjala. S svojim delovanjem in uspehi pomembno prispeva k prepoznavnosti slovenskega animiranega filma širom po svetu.

Pisatelj Dušan Šarotar je v zadnjih treh letih vidno zaznamoval slovensko kulturno krajino, tako s svojimi številnimi literarnimi objavami, med drugim je poleg knjige napisal tudi vrsto esejev, ki so bili objavljeni na radiu ter v revijah. Roman Zvezdna karta (Založba Goga, 2021) je ob izidu doživel izjemen odmev tako pri bralcih kot tudi v širši strokovni javnosti. Roman se vsebinsko in slogovno navezuje na širši opus avtorjevih literarnih del, v katerih pisatelj raziskuje, opisuje in na svojstven način pripoveduje o doslej manj znani tragični usodi predvojne judovske skupnosti v njegovem rojstnem mestu Murski Soboti in širše v Prekmurju. Prav Šarotarjevi literarni teksti so v veliki meri odkrili in približali temo holokavsta na Slovenskem širši bralski skupnosti. Zvezdna karta je intimna in poetična pesem, hkrati pa podrobno raziskana, dokumentirana in verodostojna pripoved o življenju običajne družine v neobičajnih časih. Janez Pipan je v predgovoru k romanu med drugim izpostavil Šarotarjev izjemen pripovedni slog: »To je zgodba, ki je Dušan Šarotar ne bo nikoli prenehal zapisovati, in je poleg vsega drugega visoka pesem slovenščine in primer slogovne dovršenosti, kakršnih je malo v slovenski literaturi.«

4. Javni zavodi s področja kulture

Cilj: Ustvariti še stabilnejše finančne, infrastrukturne in organizacijske pogoje za delovanje javnih zavodov na področju kulture, ki jih je ustanovila MOL, s programskim poudarkom na krepitvi koprodukcije z drugimi javnimi zavodi in NVO ter s spodbujanjem razvoja kulturnega turizma

Iz razpredelnic so za vsak javni zavod MOL s področja kulture so razvidni ključni podatki o poslovnih in programskih dosežkih v letu 2023:

FESTIVAL LJUBLJANA	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	22	22	23	22	23
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	4	4	5	4	5
Število prireditev	288	162	222	287	351
(od tega prireditve Festivala)	327	138	209	239	267
Število obiskovalcev	137.412	213.930	231.020	238.558*	282.303
(od tega prireditve Festivala)	101.014	209.510	226.930	199.258*	240.528
Sredstva sponzorjev /donatorjev	821.796 €	765.149 €	869.004 €	1.184.100 €	1.093.347 €
Prihodki	5.312.716 €	3.796.684 €	5.445.407 €	7.485.882 €	7.568.983 €
Odhodki	5.293.682 €	3.774.890 €	5.443.706 €	7.478.153 €	7.565.904 €
Delež lastnih prihodkov	32,33%	28,47 %	30,79%	35,60%	30,28%
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	26	18	14	25	12
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	0	4	2	1	0
Število tujih koprodukcij	1	0	1	4	8
Število kulturno - turističnih dogodkov	237	158	234	287	351

*zavod od leta 2020 beleži tudi število vseh gledalcev prireditev Festivala Ljubljana, ki so predvajane na spletu

KINODVOR	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	14	14	13	14	14
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	7	7	6	7	7
Število projekcij	2.254	995	1.190	1.786	1.990
(od tega Kinobalon)	556	226	403	543	531
Število obiskovalcev	134.052	46.076	57.921	109.865	125.913
(od tega Kinobalon)	40.698	12.992	25.055	36.930	39.987
Sredstva sponzorjev /donatorjev	30.459 €	28.836 €	41.118 €	40.727 €	55.735 €
Število prodanih vstopnic	119.733	42.392	52.412	98.815	111.373
Prihodki od prodanih vstopnic	362.661 €	133.953 €	138.269 €	314.402 €	399.005 €
Prihodki	1.213.866 €	906.089 €	948.595 €	1.157.170 €	1.513.107 €
Odhodki	1.191.748 €	849.301 €	926.994 €	1.154.694 €	1.469.779 €
Delež lastnih prihodkov	44%	73%	28%	37 %	40%
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	7	3	4	11	14
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	9	5	9	11	13
Število tujih koprodukcij	2	2	5	12	13
Število kulturno - turističnih dogodkov	2	2	1	2	2

CENTER URBANE KULTURE KINO ŠIŠKA	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	10 (8 MOL, 2 last. sred.)	10 (9 MOL, 1 last. sred.)	10 (9 MOL, 1 last. sred.)	10 (9 MOL, 1 last. sred.)	9
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	2	1	1	1	0
Število dogodkov	369	268	327*	424	369
(od tega osnovni program)	222	133	165	218	212
Število obiskovalcev	141.280	123.048	168.418*	162.713	128.854
Zasedenost prizorišč	80,20%	81,7%	72%	72%	75,5 %
Sredstva sponzorjev /donatorjev	41.500 €	60.784 €	43.500 €	44.000 €	44.617 €
Število prodanih vstopnic	44.574	9.343	7.078	31.718	45.951
Prihodki od prodanih vstopnic	478.383 €	152.471 €	83.833 €	497.041 €	576.248 €
Prihodki	2.140.887 €	1.465.642 €	1.417.911 €	2.229.149 €	2.488.250 €
Odhodki	2.139.818 €	1.463.843 €	1.417.448 €	2.228.478 €	2.478.864 €
Delež lastnih prihodkov	39%	37%	27,24%	46%	38,64 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	34	52	101	13	15
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	127	56	61	107	67
Število tujih koprodukcij	6	6	4	12	19
Število kulturno - turističnih dogodkov	175	36	33	77	53

MUZEJ IN GALERIJE MESTA LJUBLJANE	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	51,5	55,5	59,5	59,5	61
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	5 (3 EU sred.; 2 arheolog.)	7 (2 EU sred.; 5 arheolog.)	5	3 (1 EU sred.; 2 arheolog.)	2 1 EU, 1 (arh.)
Obseg zbirke	65.235	65.795	66.399	67.003	67.767
Število razstav	60 + 2 gostujoči	41+2 gostujoči	47	59	58
Število vseh dogodkov	1457	469	618	613	664
Število obiskovalcev	117.210 + 289 000 (gostovanja)	33.755+ 78.078 ogledi splet	60.290 3396 ogledi splet	129.403	171.553
Sredstva sponzorjev /donatorjev	20.835 €	11.770 €	16. 639 €	18.370 €	19.055
Prihodki	5.418.717 €	4.378.098 €	5.259.667 €	5.479.068 €	5.693.413
Odhodki	5.410.018 €	4.374.247 €	5.251.015 €	5.463.296 €	5.774.523
Delež lastnih prihodkov	33,32	22,20	21,50	16%	14%
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	5	6	4	1	1
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	5	4	6	6	12
Število tujih koprodukcij	4	6	4	2	2
Število kulturno - turističnih dogodkov	61	29	42	51	50

PIONIRSKI DOM – CENTER ZA KULTURO MLADIH	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	33	32	31	33	28
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	18	13	13	14	9
Število vpisanih v dejavnost	1401	1297	1.309	1.368	1.276 +278 počitniške šole
Število vpisanih v kulturno - vzgojne programe	820	790	814	842	931 (vključene počitniške šole)
Število prireditev (od tega v Festivalni dvorani)	394 (203)	103 (83)	196 (82)	216 (155 v FD)	379 (160)
(od tega javna služba)	304		38	92 v FD	83
Število obiskovalcev (od tega v Festivalni dvorani)	105.335 (52.455)	11.630 (11.330)	15.604 (3.134)	29.359 (21.765 v FD)	44.091 (38.872)
(od tega javna služba)	85.100		1.470	12.908	19.751
Sredstva sponzorjev /donatorjev	3.940 €	440 €	200 €	35.049 €	40.635 €
Prihodki	1.485.068 €	1.223.854 €	1.344.259 €	1.856.666 €	2.151.373 €
Odhodki	1.483.748 €	1.222.212 €	1.341.503 €	1.849.821 €	2.144.517 €
Delež lastnih prihodkov	52,15 %	34,67 %	33,79 %	55,57 %	51,66 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	2	1	2	0	0
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	7	3	8	2	3
Število tujih koprodukcij	2	0	22	0	0
Število kulturno - turističnih dogodkov	7	3	2	4	3

LJUBLJANSKI GRAD	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	69	66	70	72	73
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	49	46	50	52	53
Število prireditev	616	254	353	445	450
(od tega programske prireditve)	371	152	215	301	304
(od tega nekomercialne prireditve)	14	12	8	13	19
(od tega komercialne prireditve)	231	90	130	131	127
Prevoz z vzpenjačo - vstopnice	590.128	97.600	142.274	428.892	543.449
Število obiskovalcev kulturno-umetniških programov	441.212	79.132	108.330	355.828	445.960
Število obiskovalcev	1.336.190	313.964	460.355	1.004.349	1.190.229
Sredstva sponzorjev /donatorjev	103.231,66 €	143.461 €	145.927 €	82.592 €	72.565 €
Prihodki	7.096.659 €	3.876.197 €	4.436.800 €	6.605.839 €	8.874.915 €
Odhodki	6.755.445 €	3.853.308 €	4.199.233 €	6.277.169 €	7.958.645 €
Delež lastnih prihodkov	83,37%	8,13 %	16,19%	78,81%	82,50%
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	34	35	22	23	26
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	100	30	45	69	88
Število tujih koprodukcij	2	0	1	3	1
Število kulturno- turističnih dogodkov	98	9	32	46	57

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	108	108	108,2	108,2	108,2
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	3	3	3	3	3
Število premier	13	11	11	12	12
Število naslovov ponovitev	16	22	18	14	17
Število ponovitev iz prejšnjih sezon	186	81	127	165	197
Število vseh predstav	431	201	220	356	383
Število obiskovalcev	87.219	45.787	44.450	57.352	76.970
Število prodanih vstopnic	72.752	43.541	27.609	47.726	66.024
Sredstva sponzorjev /donatorjev	34.040 €	14.831 €	19.630 €	35.186 €	25.715 €
Prihodki	5.539.213 €	4.953.926 €	4.810.917 €	5.595.162 €	6.215.543 €
Odhodki	5.388.975 €	4.736.720 €	4.795.003 €	5.504.579 €	6.086.171 €
Delež lastnih prihodkov	18,10%	7,7 %	6,7 %	12,1 %	15,1 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	0 *	1	0	0	1
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	1	0	0	0	0
Število tujih koprodukcij	0	0	0	0	1
Število kulturno - turističnih dogodkov	0	0	1 (Junij v LJ)	0	0

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	60	60	60	61	61
Število premier	8	5	6	5*	6+2 iz leta 2022
Število dogodkov	323	147	242	268	237
Število gostovanj	62	36	53	59	56
(od tega v tujini)	17	2	15	17	20
Število obiskovalcev	42.036	23.347	21.850	24.547	29.385 (niso vključeni obiskovalci Bobrov)
Število prodanih vstopnic	32.289	11.207	11.808	13.433	17.474
Sredstva sponzorjev /donatorjev	9.226,80 €	27.555 €	/	38.860 €	53.891 €
Prihodki	3.064.590 €	3.071.590 €	3.047.364 €	3.290.655 €	3.615.398 €
Odhodki	3.061.067 €	3.042.583 €	3.035.561 €	3.255.523 €	3.611.198 €
Prihodek na trgu	224.042 €	135.216 €	174.786 €	225.881 €	241.381 €
Delež lastnih prihodkov	7,31%	4.40%	5,74%	6,93%	6,67 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	1	1	1	1	1
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	5	3	2	2	3
Število tujih koprodukcij	-	1	1	1	-
Število kulturno - turističnih dogodkov	-	1	-	-	2

* dve premieri sta bili zaradi bolezni realizirali v januarju in februarju 2023. Skupno število realiziranih premier bi bilo torej 7

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	71	68	68	67	64
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	9	5	4	3	0
Število premier	11	5	13	12	10
Število ponovitev iz prejšnjih sezon	31	26	26	31	44
Število vseh prireditev	1155	330	459	797	931
Število obiskovalcev	121.696	28.064	33.872	88.490	109.737
Število prodanih vstopnic	93.251	19.758	25.863	72.168	93.125
Sredstva sponzorjev /donatorjev	44.885 €	2.101 €	71.259 €	72.143 €	34.093 €
Prihodki	3.973.986 €	3.373.175 €	3.633.557 €	4.223.772 €	4.617.268 €
Odhodki	3.972.626 €	3.371.433 €	3.631.719 €	4.220.124 €	4.610.211 €
Delež lastnih prihodkov	19,16 %	2,63 %	1,8%	12,41%	14,87 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	1	2	1	1	1
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	1	1	4	1	0
Število tujih koprodukcij	1	1	2	2	2
Število kulturno - turističnih dogodkov	3	1	0	3	3

MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	13,5	14,5	16,5	16	17
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	0	0	0	2	0,5
Obseg zbirke	8.353	8.634	8.643	8.683	8.744
Število razstav	15	12	12	21	20
Število vseh dogodkov	351	196	248	361	462
Število obiskovalcev	56.073	56.600 (vkl. splet)	85.591 (splet 55.331)	43.794 (splet 24.945)	84.600 (splet 8.222)
(od tega Grafični bienale)	30.893	0	35.758 (splet 19.977)	0	36.125 (splet 2.871)
Sredstva sponzorjev /donatorjev	5.888 €	2.754 €	20.892€	1.920 €	24.497 €
Prihodki	1.268.023 €	1.029.368 €	1.403.092€	1.339.556 €	1.618.907 €
Odhodki	1.267.388 €	998.607 €	1.349.861€	1.313.252 €	1.619.778 €
Delež lastnih prihodkov	12,8%	5%	19%	12%	9,5%
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	14	12	28	11	12
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	18	13	30	14	20
Število tujih koprodukcij	10	4	11	4	10
Število kulturno - turističnih dogodkov	25	27	1	23	24

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA	2019	2020	2021	2022	2023
Število zaposlenih	220	221	219	219,5	219
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	3	3	3	4,5	4
Obseg knjižnične zbirke	1.787.931	1.793.851	1.791.551	1.805.424	1.808.931
Število dogodkov	3.698	1.069	1.234	2.718	3.556
Število obiskovalcev	2.520.838	1.791.295	1.723.440	1.668.581	1.817.211
Število knjižnic MOL	23	23	23	23	21
Število izposojališč druge občine	13	14	14	14	14
Število postajališč potujoče knjižnice	47	47	47	47	47
Prirast knjižničnega gradiva	72.660	70.158	70.754	59.790	62.108
Število obiskovalcev spletne strani	271.670	144.681	219.687	248.436	252.273
Število izposoj	4.288.782	2.916.675	3.264.691	3.731.860	3.907.504
Sredstva sponzorjev /donatorjev	13.415 €	1.669 €	3.124 €	18.741 €	13.261 €
Prihodki	9.112.464 €	9.189.535 €	9.927.219 €	9.948.777 €	10.785.675 €
Odhodki	8.991.532 €	9.048.693 €	9.830.943 €	9.863.500 €	10.697.361 €
Delež lastnih prihodkov	11,69%	8,86%	9,40%	10,05%	12,18 %
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	97	11	55	81	80
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	-	-	-	-	-
Število tujih koprodukcij	-	-	-	4	5
Število kulturno - turističnih dogodkov	-	-	-	-	-

CENTER ROG (delovati je začel oktobra 2023)	2021	2022	2023
Število zaposlenih	1	4	13
(od tega financiranje iz lastnih sredstev)	0	0	0,5
Obseg zbirke	-	-	-
Število razstav	0	0	1
Število dogodkov	24	224	318
Število obiskovalcev	375	438	6.000
Število članov	120	170	323
Sredstva sponzorjev /donatorjev	0	30.000 €	50.000€
Prihodki	105.000 €	391.270 €	891.383 €
Odhodki	105.000 €	375.898 €	883.929 €
Delež lastnih prihodkov	3%	15,9	10,41 €
Število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi	6	4	4
Število koprodukcij z nevladnimi kulturnimi organizacijami	4	9	11
Število koprodukcij s podjetji in organizacijami kulturno-ustvarjalnega sektorja	2	7	8
Število tujih koprodukcij	7	5	5
Število kulturno - turističnih dogodkov	0	17	25

5. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture

Cilj: Ustvariti stabilne finančne in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL

Iz skupne razpredelnice so razvidni podatki, na podlagi katerih se kontinuirano spremlja poslovanje in programsko delovanje izvajalcev štiriletnih javnih kulturnih programov, ki so bili izbrani na podlagi javnega razpisa 2020-2023:

	Izvajalec	Obseg programa (št. programskih enot)	Število obiskovalcev	Število dogodkov	Prihodki	Sredstva iz državnega proračuna	Sredstva iz proračuna MOL	Sredstva EU	Lastna sredstva	Odhodki	Koprodukcije z javnimi zavodi	Koprodukcije z NVO	Mednarodna sodelovanja
1	Aksioma - Zavod za sodobne umetnosti, Ljubljana	13	3.673	23	152.649	84.248	59.500	0	8.901	152.649	5	1	9
2	Društvo Mesto žensk	18	3.598	127	302.056	89.039	61.000	53.000	99.017	302.056	5	5	9
3	Zavod Kersnikova	12	23.590	36	307.444	88.542	55.000	108.141	55.761	307.444	5	5	20
4	Kulturno društvo MoTA - Muzej tranzitornih umetnosti	14	5.500	25	128.711	45.867	30.500	30.908	21.436	128.711	7	5	9
5	Divja misel, Inštitut za neprofitno komunikacijo	9	40.000	220	316.720	47.500	244.220	0	25.000	316.720	9	31	5
6	Društvo slovenskih pisateljev	4	5.800	58	132.954	80.500	8.700	0	43.754	132.954	10	6	11
7	BELETRINA	13	92.650	256	1.077.262	260.984	55.000	463.986	297.292	1.077.262	2	0	44
8	GALERIJA EQURNA	8	3.544	15	36.865	0	10.000	0	26.865	36.865	1	1	0
9	Društvo ŠKUC	30	44.985	375	529.642	199.370	73.100	12.000	245.172	529.642	6	16	12
10	ZAVOD RAVNIKAR GALLERY SPACE	9	30.000	37	144.710	58.610	10.200	0	75.900	144.710	4	8	6
11	Zavod za umetniško produkcijo MASA	12	31.520	15	64.500	0	32.500	0	32.000	64.500	0	2	1
12	Zavod P.A.R.A.S.I.T.E.	22	161.472	93	180.977	120.761	53.500	0	6.716	180.977	3	2	7
13	GALERIJA PHOTON	12	2.500	22	159.700	107.000	34.700	0	18.000	159.700	4	2	10
14	Društvo likovnih umetnikov Ljubljana	20	5.200	26	37.345	370	22.300	0	14.675	37.345	4	11	2
15	Forum Ljubljana	15	54.000	36	361.357	100.140	88.000	29.845	143.373	361.357	9	7	7
16	KUD MREŽA	12	3258	37	175.637	94.000	34.500	0	47.137	175.637	2	9	1
17	Zavod Projekt Atol	12	7.850	36	177.101	103.698	30.000	39.000	4.403	177.101	5	10	6
18	Cirkulacija 2 Društvo za interdisciplinarnost, samoprodukcijo in cirkulacijo sodobne umetnosti	33	1.960	49	32.487	1.729	20.300	0	10.458	32.487	1	11	5
19	Društvo Ljudmila	11	4.194	65	138.390	38.391	29.000	17.057	53.942	138.390	4	5	3

20	CONA zavod za procesiranje sodobne umetnosti	9	11.230	54	120.100	71.000	24.100	15.000	10.000	120.100	6	7	23
21	Društvo za ENO glasbo	3	4.100	48	46.941		18.000	8.000	20.941	46.941	5	1	9
22	Jazz Club Gajo	5	10.000	50	114.060	79.280	20.000		14.780	114.060	2	0	1
23	Društvo Glasbena mladina ljubljanska	9	13.600	70	214.471	41.700	79.250	0	93.521	214.471	62	8	
24	Kulturno društvo Glasbena matica Ljubljana	4	1.985	16	99.112	22.000	23.000	0	54.112	99.112	3	2	0
25	Zavod Sploh	23	4.917	87	352.896	154.759	40.250	20.000	137.887	352.896	6	67	16
26	Ustanova Imago Sloveniae - Podoba Slovenije	1	22.000	15	92.843	0	22.000	0	70.843	92.843	4	1	5
27	Staroljubljanski zavod za kulturo	3	8.848	29	152.465	0	50.000	0	102.465	152.465	10	1	18
28	DRUŠTVO ZA TROBILNO KOMORNO GLASBO SIBRASS	2	1.500	13	171.647	49.600	18.000	0	104.047	171.647	1	2	15
29	Društvo slovenskih skladateljev	7	1.720	19 + 5 zgoščenke	191.219	67.100	34.000	0	90.119	191.219	0	0	4
30	Zavod Druga godba	4	5.084	35	241.715	146.676	20.000	0	75.039	241.715	6	3	6
31	Društvo Kapa	7	11.347	63	439.304	86.310	38.000	0	314.994	439.304	1	2	6
32	KUD Channel Zero	5	3367 + 61.660 na spletu	42	120.856	7.290	22.000	0	91.566	120.856	0	5	0
33	SIGIC - Slovenski glasbenoinformacijski center	8	269.409	29	369.224	222.845	26.900	111.089	8.390	369.224	10	10	22
34	Z.O.P. - ZAVOD ZA OBLIKOVANJE PROSTORA	2	1.110.200	10	14.315	0	4.000	0	10.315	14.315	23	28	2
35	Društvo Galerija Boks	3	2600	23	11.500	0	7.000	0	4.500	11.500	2	18	11
36	Kulturno umetniško društvo Trivia	4	389	65	12.801	0	6.000	0	6.801	12.801	1	0	0
37	Motovila	3	97	4	15.230	4.365	6.500	4.365		15.230			
38	Zavod Radio Študent	8	18.400	1.573	273.645	54.279	34.500	0	184.866	273.645	5	17	1
39	SCCA, Zavod za sodobno umetnost-Ljubljana	22	2.447	34	125.318	50.497	48.700	0	26.121	125.318	9	22	8
40	Zavod Bufeto	5	9.750	139	171.173	37.000	31.350	1.000	101.823	171.173	4	5	7
41	Bunker, Ljubljana	7	15.600	198	353.441	162.000	93.000	91.386	7.055	353.441	1	0	3
42	Center za raziskave scenskih umetnosti Delak	4	1.600	23	393.795	33.840	45.000	0	8.226	393.795	0	3	2
43	DUM-društvo umetnikov	14	5.500	66	102.497	29.156	38.600	/	34.732	102.497	6	20	19
44	Emanat	88	5.275	162	306.729	118.080	67.850	0	120.799	306.729	2	1	13
45	Zavod EN-KNAP	29	16.435	248	424.190	130.000	164.200	15.000	114.990	424.190	6	3	6

46	ZAVOD FEDERACIJA LKUBLJANA	8	4.840	69	75.812	26.850	39.000	0	9.962	75.812	4	3	15
47	Maska, zavod za založništvo, kulturno in producentsko dejavnost	13	5.421	96	274.058	140.684	70.000	6.200	57.174	274.058	1	1	9
48	MINI TEATER	47	24.771	249	595.060	155.550	160.000		279.510	595.060	0	2	19
49	Društvo Pekinpah	35	7.420	90	261.400	146.300	34.100	30.000	51.000	261.400	3	12	10
50	PLESNI TEATER LJUBLJANA	9+ 3	14.941	155	390.545	146.490	87.500	18.270	138.286	390.545	6	12	15
51	Via Negativa	20	5.307	87	270.014	135.000	40.000	0	95.014	270.014	9	27	24
52	GLEDALIŠČE GLEJ	17	2.284	97	210.940	135.000	70.800	0	5.140	210.940	0	4	7
53	Nomad Dance Academy Slovenija	8	4.320	38	242.044	104.391	33.900	70.000	33.753	242.044	6	4	10
54	Društvo Hiša otrok in umetnosti	14	9.250	390	153.773	12.985	41.178	0	99.610	153.773	1	3	4
55	Društvo Gledališče Ane Monro	8	24.350	169	169.566	50.878	63.200	0	55.489	169.566	8	4	7

6. Ljubiteljske kulturne dejavnosti

1. cilj: Ohranitev in nadaljnje zagotavljanje stabilnih pogojev in uveljavljenih standardov za delovanje ljubiteljskih kulturnih društev ter podpora novim vsebinam na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti

a) Skrb za obstoječo aktivno ljubiteljsko kulturo, spodbuda, podpora, svetovanje pri oblikovanju in nastajanju novih skupin in zasedb:

Uspešno spodbujanje in organiziranost področja ljubiteljske kulture država omogoča z delovanjem Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. Območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: OI JSKD Ljubljana) je ena izmed 59 izpostav in je v letu 2023 realizirala vse vsebine obveznega programa na področju vokalne in instrumentalne glasbe, gledališča, sodobnega plesa, folklorne in poustvarjanja glasbene dediščine, likovne dejavnosti in literature. Naj izpostavimo le nekatere dogodke oziroma območna srečanja in revije: Ljubljanski zbori, Pomladna prepevanja, Napev Odsev in Maroltovo srečanje folklornih skupin, Plesno popotovanje, Linhartovo srečanje, Festival otroške gledališke in lutkovne ustvarjalnosti itn. Prireditve spremljajo strokovni svetovalci za posamezno področje, ki z mentorji po zaključku prireditve izvedejo analizo posameznih nastopov in oblikujejo nasvete za izboljšanje ljubiteljske produkcije. Zgolj na področju vokalne glasbe je bilo v obvezni program OI JSKD Ljubljana v letu 2023 vključenih 77 različnih vokalnih zasedb: 51 so bile odrasle zasedbe, 26 pa pevci otroških in mladinskih pevskih zborov ljubljanskih osnovnih šol.

OI JSKD Ljubljana je poleg obveznih vsebin realiziral tudi programe, ki so vzniknili v času epidemije in potekajo na zunanjih prizoriščih, kot na primer: VIP na Ljubljani, Slikanje na prostem – Botanični vrt, Prepevanje na mostovih ob svetovnem dnevu glasbe, Advent v Ljubljani. Izobraževalne vsebine na področju literature in likovne umetnosti so potekale v živo in preko spleta. Plesna in glasbena izobraževanja so se v celoti izvajala v živo. V prvem polletju 2023 je potekala realizacija na območnem in regijskem nivoju, v drugi polovici leta se

je realizaciji območnega in regijskega programa pridružila še realizacija državnega programa – Festival Živa 2023 in Potujoča muzika 2023.

Nadaljevali so z zagotavljanjem podpore v smeri stabilnega sofinanciranja deležnikov ljubljanske ljubiteljske kulture (izvedba enoletnega javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih dejavnosti in triletnega razpisa za podporo sofinanciranja na področju gledališke dejavnosti 2022-2024). V obvezni program so vključena kulturna društva, posamezniki in najrazličnejše oblike neformalnih skupin. OI JSKD Ljubljana samostojno izvaja številne kulturne dogodke: pregledna srečanja, revije, izobraževalne oblike, razstave, literarne večere in različne dogodke na vseh umetniških področjih, kjer aktivno deluje ljubljanska ljubiteljska scena.

OI JSKD Ljubljana je aktivno vključen tudi v letne produkcije samih akterjev ljubiteljske kulture in jih spremlja neposredno preko podelitve priznanj: Gallusova priznanja za glasbo, Maroltova priznanja za folkloro, priznanja Mete Vidmar za sodobni ples, Linhartovo priznanje za gledališče, Ažbetovo priznanje za likovno dejavnost. Letne produkcije kulturnih društev zgoščeno potekajo v času Tednov ljubiteljske kulture, saj so na osnovi sporazuma med JSKD in Združenjem SAZAS takrat oproščeni dodatnih dajatev, kar je pomemben razlog, da je večina letnih produkcij v času tednov ljubiteljske kulture tudi realizirana.

b) Vključitev akterjev ljubiteljske kulture v aktualne programe kulturnega turizma in vključitev novih vsebin v programe kulturnih društev:

Kot ena izmed možnosti v smeri dodatne podpore kakovostni produkciji različnih ljubiteljskih skupin je tudi vključitev v aktualne programe kulturnega turizma v mestu. Projekta Koncerti na Ljubljani in VIP na Ljubljani sta že vključena v turistično ponudbo Ljubljane. V poletnih mesecih nekatere vokalne zasedbe realizirajo letne koncerte v atrijih starega mestnega jedra, na manjših trgih, na mestnih vrtovih in v parkih.

OI JSKD Ljubljana je ob koncu leta 2023 realiziral nov projekt, Advent v Ljubljani - prepevanje na prostem, s katerim skozi decembrske srede spodbuja tako medgeneracijsko prepevanje kot tudi vključevanje mimoidočih v program. Prav tako je bil ob koncu leta pripravljen nov pristop k obuditvi projekta Po Prešernovih stopinjah, ki je bil realiziran ob letošnjem kulturnem prazniku, z naslovom Prešerno Prepevanje in je preplet ljubiteljske in profesionalne kulture. V letu so 2023 sodelovali pri pripravi in izvedbi Festivala MIT, festival mladinskega teatra, ki ga organizira KUD Pozitiv. Prav tako je izvedel celoletno izobraževanje za animacijo lutk, v katero je bil vključen del kolektiva vrtca Ciciban. Nadaljevali so tudi s prenosom nekaterih dodatnih vsebin na splet, kar omogoča nadaljnjo razširitev do novih uporabnikov programov. Samozaposleni v kulturi so tradicionalno vključeni v izvedbo tako obveznega kot tudi dodatnega programa, saj zagotavljajo strokovno podporo posameznim umetnostnim področjem. Prav tako nadaljujejo z oblikovanjem novih umetniških vsebin v sodelovanju s samozaposlenimi v kulturi, ki so lahko v mentorski vlogi.

2. cilj: Približanje kakovostne produkcije ljubiteljske kulture širši javnosti in razširitev dostopnosti

Ljubiteljska kulturna društva so pobudniki kulturnega utripa v svojih četrtih skupnosti. V letu 2023 se je nadaljevalo uspešno sodelovanje s četrtnimi skupnostmi. Na širokem področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti se skozi aktivno kulturno udejstvovanje vzpostavljajo novi

odnosi in poznanstva, ki neposredno pripomorejo k boljšemu vsakodnevemu sobivanju in spodbujajo razvoj ustvarjalnosti.

3. cilj: Ohranitev in razširitev podpore krepitvi sodelovanja ljubiteljskih NVO in profesionalnih kulturnih organizacij na področju kulturno-umetnostne vzgoje

Medgeneracijsko sodelovanje in medkulturni dialog potekata na vseh področjih ljubiteljske kulture. Program je tesno prepleten s profesionalnimi institucijami na področju kulture in izobraževanja. OI JSKD Ljubljana v svoje redne programe vključuje strokovne sodelavce in različne umetnike, ki s profesionalnimi znanji in vsebinami nadgrajujejo vsebino ljubiteljske kulture. Sodelovanje ljubiteljske in profesionalne kulture pomeni za akterje ljubiteljske kulture dodano vrednost in je pomembna komponenta v razvoju njihove dejavnosti.

Ob izvajanju že utečenega programa so dodatno razvijali programe za vključevanje mlajših generacij: oblikovali so nove vsebine s programom Ars, pripravili radijsko igro s prepletom zvočne in likovne dejavnosti v interdisciplinarno vsebino. Mladim glasbenim ustvarjalcem so omogočili, da so se udeleževali na vseh javnih revijah in dogodkih, hkrati pa so oblikovali dodatne spodbude za nastope na urbanih prizoriščih.

4. cilj: Povečati prepoznavnost ljubljanske ljubiteljske kulture

V letu 2023 je OI JSKD Ljubljana skozi mrežo Amateo posredoval informacije o delovanju v Sloveniji in tako prispeval k prepoznavnosti ljubiteljskih kulturnih društev v mednarodnem prostoru. Je tudi član regionalne kulturne povezave dežel Srednje in Jugovzhodne Evrope ECuCO in evropske mreže priložnostnih kulturnih organizacij ENVAA.

OI JSKD Ljubljana redno seznanja medije z izvajanjem vseh prireditev. Dodatno medijsko podporo OI JSKD Ljubljana zagotavlja tudi Center kulture Španski borci v Mostah, v katerem se izvajajo vsi dogodki s področja uprizoritvenih ljubiteljskih dejavnosti: ples, gledališče, folklor. OI JSKD Ljubljana je prepoznan kot zanesljiv partner med akterji ljubiteljske kulture, vzgojno-izobraževalnimi institucijami in institucijami na področju kulture in turizma. Predstavniki ljubljanske ljubiteljske kulture so v mednarodnem kulturnem prostoru prepoznavni kot izjemni poudarjalci ter posegajo po najvišjih mednarodnih nagradah in dosežkih.

7. Varstvo kulturne dediščine

1. cilj: Nadgradnja upravljanja z arheološko dediščino na širšem območju MOL

Oddelek za kulturo sodeluje pri pripravi vsebinskih izhodišč za izdelavo občinskega podrobnega prostorskega načrta 361 Livada. Gre za območje arheološkega najdišča in neposredne bližine spomenika državnega pomena – struge Ljubljanice. V letu 2023 smo pripravili predlog predstavitve kulturnih vsebin.

2. cilj: Povečati stopnjo varovanja dediščine in izboljšati njeno upravljanje

Mednarodni grafični likovni center (Grad Tivoli)

S postopno obnovo Gradu Tivoli bo objekt, v katerem deluje MGLC, postal dostopen, uporabnikom prijazen, sodoben, mednarodno relevanten muzej grafične umetnosti sedanosti in prihodnosti ter živahen kulturno-izobraževalni center. V letu 2023 smo z umestitvijo sanitarij v

kletne prostore in obnovo informacijske točke v pritličju sanirali stensko vlago v kletnem prostoru ter restavratorsko obnovili stropne poslikave vhodnega dela objekta.

Ljubljanski grad

Ukrep 1: Dokončna ureditev Bastije

Izdelana je idejna zasnova, arheološke raziskave še niso izvedene, zato tudi še ni bilo nadaljnjih postopkov za končno ureditev Bastije. Izvedena je bila začasna ureditev s tlakovanjem in zaščitno ograjo na obzidju.

Ukrep 2: Projekt Ljubljanski grad za vse

Izveden je bil projekt obnove in dokončanja prehoda, ki povezuje Palacijo z Grajskim dvoriščem, Galerijo S in Grajskim gledališčem. Pri tem je bil uporabljen celoviti pristop k reševanju dostopnosti za vse vrste oviranosti, tako gibalne kot senzorične (gluhost in slepota).

Ukrep 3: Šance – širitev dejavnosti Javnega zavoda Ljubljanski grad na celoten kompleks grajskega griča

Pričetek izvajanja je predviden v času, ko bodo izpolnjeni ključni pogoji, ko na Grajski planoti ne bo prometa. S tem bo omogočena ureditev varovanega Plečnikovega drevoreda, vključno s Šancami, kjer bo predhodno potrebna odstranitev antene.

Ukrep 4: Obnova Stolbe

Stavba Stolbe je bila obnovljena v letu 2022 z namenom pridobitve dodatnih upravnih prostorov za Ljubljanski grad.

Križanke

Objekt Križanke je potreben celovite obnove. MOL je 48% lastnica prostorov v kompleksu Križanke, vendar je zainteresirana za enovito lastništvo. Ministrstvo za kulturo je dne 18.01.2024 izdalo Odločbo (št. 490-72/2007/363), s katero je zavrnilo zahtevo Križniškega reda, Šišenska 30, Ljubljana za vračilo Križevniške cerkve v naravi in odločilo, da se vzpostavi lastninska pravica za Mestno občino Ljubljana.

Mestna galerija Ljubljana

Muzej in galerije mesta Ljubljane je kot upravljalec prostora naročil prostorsko preveritev Mestne galerije Ljubljana in sicer za pripravo na obnovo Mestne galerije z namenom vzpostavitve sodobnih predstavitvenih prostorov za izvedbo projektov s področja vizualnih umetnosti ter za dostopnost razstavišča za gibalno ovirane. V letu 2023 je MGML pridobil DIIP dokumentacijo za prenovo Mestne galerije.

Galerija Cukrarna

Izvedba projekta Galerija Cukrarna se je začela v letu 2018 in je bila zaključena poleti 2021. Slavnostna otvoritev je bila 23. septembra 2021 in od tedaj dalje Galerija Cukrarna deluje z izvajanjem načrtovanega programa ter izpolnjuje poslanstvo, zaradi katerega je bila stavba tudi obnovljena. Od ustanovitve do marca 2023 jo je obiskovalo več kot 90.000 obiskovalcev. S tem presega projekcije in pričakovanja ob načrtovanju prenove.

Vila Zlatica

Z izvedbo investicije smo začeli avgusta 2019. V letu 2021 je sledil nakup opreme in muzejska postavitve razstave o Ivanu Hribarju in spominske sobe za Zlatico Hribarjevo. Slavnostna

otvoritev Vile Zlatice je bila 9. maja 2021. V stavbi deluje Forum slovanskih kultur, ki izvaja javno dostopen program. Za javnost je prav tako na voljo ogled zbirke, ki je posvečena Ivanu in Zlatici Hribar.

Vodnikova domačija

V letu 2023 se je začela izvedba celovite prenove Vodnikove domačije, ki je zaradi kompleksnosti prenove trajala do začetka 2024. Predviden zaključek prenove je junij 2024, ko bo dobavljena še vsa oprema.

Center kulture Španski borci

V letu 2023 smo zamenjali hladilni agregat s sodobnejšim in bolj učinkovitim sistemom ter sanirali toplotno podpostajo.

Vzdrževanje javnih spomenikov in spominskih obeležij

V lasti MOL je 171 posameznih javnih spomenikov in obeležij. V letu 2023 smo nadaljevali z rednim vzdrževanjem in obnovo spomenikov in spominskih obeležij, ki so v lasti MOL, prav tako smo zagotavljali vzdrževanje zelenih površin ob spomenikih. Izvedena je bila montaža in demontaža zimske zaščite treh spomenikov: spomenik NOB na Urhu, spomenik Železničarjem na Zaloški in spomenik Primožu Trubarju. Izvedeno je bilo redno čiščenje Mežnarije na Urhu in čiščenja naslednjih spomenikov: groba Janeza Evangelista Kreka na Žalah, spomenika Kolesarjem v Šiški, Spominskega parka 7. september, spomenika NOB na Litijski cesti, vodnjaka na Novem trgu, odstranili smo grafite na PST količkah, na Piramidi Vižmarskemu taboru, na Krogli na Taboru, na pokopališču Navje, na Galeriji Cukrarna ter Centru Rog.

Obnovili smo spominsko ploščo na fasadi hiše Mencingerjeva 29, spomenika NOB na Fužinah ter v Črnučah, izvedli popravilo fug na Robbovem vodnjaku ter obnovili črke na podstavku doprsnega kipa Milana Česnika in na Spomeniku revoluciji. Zamenjali smo vandalizirani spotikavec na Komenskega ulici ter obnovili doprsni kip Ivana Cankarja na Rožniku.

Vzpodbujanje, ohranjanje in prezentacija starih obrti

Skladno s predlaganimi ukrepi smo naročili študijo o prisotnosti in dejavnosti poklicev – starih obrti v Ljubljani s predlogi za nove turistične produkte. Študijo smo predali javnemu zavodu Turizem Ljubljana v njihovo nadaljnjo uporabo. Turizem Ljubljana se je povezal z ljubljanskimi obrtniki in skupaj z njimi pripravili osem novih butičnih doživetij. Vsa so na voljo v več jezikih in oblikovana za manjšo skupino udeležencev, ki se bodo lahko seznanili s tradicionalnimi obrtnimi poklici, se sami preizkusili v vlogi obrtnikov ter aktivno sodelovali pri izdelavi končnega izdelka. Nova doživetja ozaveščajo lokalno prebivalstvo o pomenu ohranjanja kulturne in obrtne dediščine, hkrati pa predstavljajo pomemben doprinos k razvoju turistične ponudbe v Ljubljani.

3. cilj: Povečanje stopnje varovanja Plečnikove dediščine

V letu 2023 smo nadaljevali z izdelavo potrebne projektne dokumentacije za obnovo pokopališča Navje. Izdelan je bil Investicijski program za projekt (IP). Prav tako smo naročili dopolnitev konservatorskega načrta za izvedbo sanacije Rimskega zidu na Mirju, saj smo ob ekspertizi, ki jo je izdelala Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo in obsega materialne in

konstrukcijske raziskave prišli do novih dejstev, ki so jih izdelovalci konservatorskega načrta morali vključiti v dokument.

Avditorij Tivoli

V letu 2023 smo zaključili projekt umestitve sedežnih površin na območju avditorija, ki smo ga otvorili hkrati z otvoritvijo 35. Grafičnega bienala Ljubljana. Prenovljeni avditorij smo v upravljanje predali Mednarodnemu grafičnemu likovnemu centru (MGLC), ki bo pripravljal program in koordiniral izvedbo dogodkov.

4. cilj: Unescova dediščina v Ljubljani

Plečnikova arhitekturna dediščina – celostna valorizacija, popularizacija in upravljanje

Odbor za svetovno dediščino je z vpisom izbranih Plečnikovih del na seznam svetovne dediščine na 44. zasedanju, ki se je pod kitajskim predsedovanjem začelo 16. julija 2021, sledil priporočilu Mednarodnega sveta za spomenike in spomeniška območja – ICOMOS. Ta je 4. junija 2021 podal pozitivno oceno nominaciji izbranih Plečnikovih del v Ljubljani in s tem potrdil utemeljenost predloga za vpis. Vpis Plečnikovih del na listo svetovne dediščine Unesca razumemo tudi kot potrditev pravih odločitev in naporov lokalne skupnosti pri vzdrževanju in ohranjanju Plečnikove dediščine v Ljubljani.

V letu 2023 smo pod okriljem krovnega upravljavca Plečnikove Unesco dediščine, Muzeja za arhitekturo in oblikovanje, prvič od vpisa pripravili periodično poročilo. Periodično poročanje Unescu je eden od temeljnih mehanizmov spremljanja stanja izpolnjevanja Konvencije o svetovni dediščini. Vsakih osem let so države pogodbenice zavezane, da Odboru za svetovno dediščino predložijo obsežno periodično poročilo o stanju vseh stebrov izjemne univerzalne vrednosti vpisanih del na Unesco seznam svetovne dediščine. Periodično poročilo je pokazalo, da je Plečnikovo območje svetovne dediščine v dobrem stanju.

Arheološka in etnološka dediščina Ljubljane

V pripravi je projektna dokumentacija za obnovo stare šole v Črni vasi, kjer bomo po obnovi stavbe skupaj z upraviteljem pripravili razstavo etnološke dediščine Ljubljanskega barja.

5. cilj: Dokumentiranje in vzpostavitev arhiva javnih spomenikov MOL

V projekt dokumentiranja so bili vključeni trije javni spomeniki, in sicer spomenik Janezu V. Valvasorju, spomenik Francetu Prešernu in spomenik Valentinu Vodniku. Vsi trije spomeniki so bili skenirani v 3D tehniki.

8. Kultura v javnem prostoru

Cilj: Dvig kakovosti javnih skulptur v javnem prostoru

V letu 2023 smo izvedli napis na podstavku za spomenik A. F. Hallersteinu, postavili portretni kip Lidijske Andolšek Jeras v istoimenskem parku ter dva nova spotikavca na Komenskega ulici 26.

Vse spomenike in obeležja postavljamo v skladu s sklepi Komisije za postavitve spomenikov in obeležij v MOL. Vsi spomeniki in obeležja so izbrani na javnih natečajih.

9. Medpodročno sodelovanje

9.1 Kulturno-umetnostna vzgoja

1. cilj: Vzpostaviti dolgoročnejša sodelovanja med javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je MOL, NVO s področja kulture in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami

Preko javnih razpisov in v sodelovanju z javnimi zavodi MOL smo spodbujali sodelovanja in povezovanja med kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami. Vzgojno-izobraževalne ustanove v Ljubljani preko platforme Kulturni bazar mesečno obveščamo o kulturno-vzgojnih vsebinah, na razpisih pa prednostno podpiramo programe in projekte, kjer je predvideno sodelovanje z VIZ. V letu 2023 smo podprli 13 izvajalcev javnih kulturnih programov, ki so prijavi program na področju kulturno-umetnostne vzgoje: zavod Divja misel, zavod Bunker, zavod Forum Ljubljana, zavod EN-KNAP, društvo Hiša otrok in umetnosti, zavod SCCA, društvo Gledališče Ane Monro, društvo Pekinpah, PTL - Plesni Teater Ljubljana, Zavod Federacija, društvo Študentski kulturni center, Društvo likovnih umetnikov Ljubljana, zavod P.A.R.A.S.I.T.E. Na razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov smo na področju kulturno-umetnostne vzgoje podprli 14 projektov.

Petnajsti festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri je potekal med 25. marcem in 15. aprilom. Osrednja tema festivala je bila Drugi in jaz. Dogodki (gledališke, filmske, plesne, pripovedovalske, glasbene prireditve, radijske igre, delavnice in vodstva, ter druge dejavnosti) so na različne načine spregovorili in spodbudili premislek o tovarištvu, sodelovanju, pravičnosti, odgovornosti, povezovanju (tudi medgeneracijskem), pa skrbi za druge, skupnost in prostor, v katerem živimo. Otroci in mladi so z različnimi akcijami dejavno posegali v javno mestno življenje. V Kinodvoru so ob festivalu pripravili Bobrov dnevnik, v Mestni knjižnici Ljubljana pa so pripravili obsežen seznam kakovostnih knjig, ki tako ali drugače spregovorijo o tematiki festivala. V okviru festivala je bilo izvedenih 140 prireditev, za katere je bilo na voljo 12.000 brezplačnih vstopnic. Program, ki se je odvijal na 50 prizoriščih, je sooblikovalo 60 različnih producentov s področja kulture.

V Pionirskem domu - Centru za kulturo mladih so v letu 2023 izvedli 25 celoletnih kulturno-umetniških in 12 jezikovno-kulturnih programov, osem festivalov, 5 tednov počitniških šol na dveh lokacijah, številne krajše delavnice, kulturne dneve za vrtce in šole ter študente. Poleg tega so izvajali predstave za otroke, družine in odrasle ter enodnevne dogodke s poučno kulturno-umetniško in zabavno vsebino. Zavod sodeluje s številnimi kulturnimi ustanovami in nevladnimi organizacijami (vrtci, šolami, nevladnimi organizacijami, javnimi zavodi ter fakultetami iz Osrednje slovenske regije, Slovenije in tujine). Zavod organizira tudi

izobraževanja, svetovanja in posvetovanja za mentorje vzgoje za kulturo, druge strokovnjake in praktike, vzgojitelje in starše s področja svoje dejavnosti. Izobraževanja izvajajo v okviru festivalov, samostojnih izobraževanj zavoda in izobraževanj, ki so bila potrjena s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Razvijajo tudi druge dejavnosti, ki so namenjene ustvarjalnemu preživljanju prostega časa, večanju socialne kohezivnosti, vseživljenjskega učenja, večanju dostopnosti kulturnih dobrin in znanja ter spodbujanju medgeneracijskega dialoga, pri čemer sodeluje s sorodnimi institucijami doma in v tujini.

Tudi v letu 2023 so bili v zavodu uspešni na področju pridobivanja evropskih sredstev in sodelovanj v mednarodnih projektih: Ustvarjalna Evropa, podprogram kultura (Pesniki sodobnosti – Glasovi prihodnosti in Pang - Uprizoritvene umetnosti za naslednjo generacijo), Erasmus+ projektih (Jaz sem upanje ter Elpis) ter Katis programih. Uspešno so izvedli in zaključili dva mednarodna projekta sodelovanja programa Ustvarjalne Evrope (Mlado gledališče v gibanju ter Svoboda), dva programa Erasmus+ (Učenje mladih z umetnostjo ter mladinska izmenjava Evropska ozaveščenost skozi dramo in gledališče).

V letu 2023 so ohranili visoko število vpisanih v celoletne tečaje Pionirskega doma – Centra za kulturo mladih. Dosedanji tečajniki so v večji meri ostali, s promocijskimi aktivnostmi pa so pridobili tudi nove in tako je bilo v šolskem letu 2022/23 vpisanih preko 1300 otrok, mladih in odraslih.

Festivale Pionirskega doma, namenjene mladim ustvarjalcem, so vsebinsko nadgradili. V okviru gledališkega, likovnega, filmskega, literarnega in znanstvenega festivala so nadaljevali z izobraževanjem mentorjev ter jim tako omogočili obogatitev znanj in izkušenj. Literarni natečaj so izvedli v slovenskem, angleškem, francoskem, nemškem ter italijanskem jeziku. Filmski festival ZOOM je postal prepoznaven mednarodni filmski festival, namenjen mladim filmskim ustvarjalcem. Uspešno so izvedli Hokus Pokus - festival znanosti in umetnosti, glasbeni festival, plesni festival Kalejdoskop, ki je bil vpet v mednarodni projekt Liberty, Impro fest ter likovni festival – Likfest, ki je zaključno produkcijo izvedel v sodelovanju z mednarodnim festivalom Svetlobna gverila. Poletne počitnice so iz štirih razširili na pet tednov. Jesenske počitniške šole so prvič ponudili v obliki dnevnih plačljivih delavnic in rezultat je pokazal, da je bila odločitev smotrna, saj jih je obiskalo 44 oseb.

V Kinodvoru je program za mlada občinstva s filmsko vzgojo obiskalo 43.433 obiskovalcev (na projekcijah in spletnih predvajanj), kar je najboljši obisk v programu za mlada občinstva od začetka delovanja mestnega kina leta 2008. Od tega so 14.746 obiskovalcev zabeležili na 284 projekcijah Kinobalonovega rednega programa, 27.284 učencev in dijakov pa na 279 projekcijah in spletnih predvajanj v okviru Kinodvorovega šolskega programa, kar je največ doslej. Programa Kinotrip - mladi za mlade se je udeležilo 1.403 obiskovalcev na 12 projekcijah tako v okviru festivala Kinotrip kot tudi Kinotripovih projekcij na rednem programu. V Kinobalonovem rednem programu se je programa za najmlajše Prvič v kino udeležilo 3.109 obiskovalcev na 28 projekcijah, kar je prav tako največ doslej.

V letu 2023 so skupaj z mednarodnimi partnerji ponovno uspešno kandidirali na razpisu Evropske unije za razvoj občinstev in filmske vzgoje in tako prejeli finančna sredstva za nadaljevanje projekta Film v bolnici vse do maja 2025. Namen mednarodnega projekta in istoimenske spletne platforme je otrokom in mladim, ki se zdravijo v bolnišnicah, omogočiti dostop do kakovostne filmske vzgoje. Spletna platforma ponuja skrbno izbran nabor

kakovostnih filmov različnih dolžin, zvrsti in žanrov za različne starostne skupine, posamezne filme pa spremljajo tudi dodatne dejavnosti za otroke in gradiva za starše ter pedagoške delavce. Vzpostavili so novo sodelovanje z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje in oblikovali projekt Film in duševno zdravje. Za namen projekta so iz nabora sodobnih evropskih kratkih filmov za mlade oblikovali program V moji koži: prikrito življenje razreda, ki zajema mladostnike v najbolj občutljivih letih, od 11. leta pa do začetka srednje šole. Program je na voljo po vsej Sloveniji.

Marca 2023 so izvedli mednarodni seminar o vključenosti mladih v oblikovanje filmskih programov. Mladi filmski selektorji za mlado občinstvo, nadaljevali so tudi s projektom Cinemini, evropskim projektom filmske vzgoje najmlajših.

Kakovostne programe kulturno-umetnostne vzgoje so izvajali tudi v Mednarodnem grafičnem likovnem centru, Lutkovnem gledališču Ljubljana, Muzeju in galerijah mesta Ljubljane, Ljubljanskem gradu in Mestni knjižnici Ljubljana. Vsi pri snovanju in izvajanju programov sodelujejo z vzgojno izobraževalnimi ustanovami in nevladnimi organizacijami.

2. cilj: Dvigniti delež mladih obiskovalcev kulturnih dogodkov (15–29 let)

Tako javni zavodi kot nevladne organizacije, ki jih sofinanciramo preko programskega oziroma projektnega razpisa izvajajo programe, ki nagovarjajo različne starostne skupine, tudi mlade. Gre za skupino, ki jo je zahtevno nagovoriti k obiskovanju kulturnih prireditev, kljub temu pa programe nadgrajujejo in so pri tem uspešni (festival Itn., KUL abonma, Kinotrip, zavod Bunker, društvo Mesto žensk,...).

3. cilj: Kulturno-umetnostna vzgoja za različne generacije

Javni zavodi MOL in nevladne organizacije izvajajo številne programe kulturno-umetnostne vzgoje za različne generacije v skladu s sodobnimi trendi vseživljenjskega izobraževanja. Tako je v Kinodvoru izjemno priljubljen program *Filmska srečanja ob kavi* (za starejše), *Prvič v kino* (za najmlajše), ogled kina z dojenčki (za starše), v MGML s programi za študente, odrasle in seniorje ustvarjajo prijazno in odprto okolje za ustvarjalno, navdihujoče in koristno pridobivanje novih znanj in veščin iz bogato napolnjene skrinje ljubljanske dediščine in kulture, v MGLC izvajajo raznolike tečaje grafičnih tehnik, prav tako izvajajo umetniške tečaje za različne starostne skupine v Pionirskem domu. V Mestni knjižnici Ljubljana vsako leto razpišejo natečaj za starejše »Zgodbe mojega kraja«. V Slovenskem mladinskem gledališču imajo poseben popoldanski abonma Gledališče ob petih s pogovori. Prav tako se z vzgojo publike intenzivno ukvarjajo nevladne organizacije, ki pripravljajo raznolike programe za različne ciljne skupine (zavod Bunker, ki vključuje sosesko Tabor, Gledališče Glej, Zavod EN-KNAP, društvo Mesto žensk, Vodnikova domačija itn.).

9.2 Kulturni turizem

1. cilj: Povečati delež domačih in tujih turistov, ki Ljubljano obiščejo zaradi kulturne ponudbe

V letu 2023 je pri projektu zbiranja podatkov o številu in izvoru gostov v javnih kulturnih zavodih, ki ga je izvajal Turizem Ljubljana, sodelovalo 11 ustanov: Ljubljanski grad, Narodna galerija, Narodni muzej Slovenije, Slovenski etnografski muzej, Plečnikova hiša, Mestni muzej, Muzej novejšje zgodovine, Cukrarna, Mestna galerija, Mednarodni grafični likovni center in Narodni muzej Slovenije. V letu 2023 je kulturne ustanove v Ljubljani, ki so posredovale svoje podatke, obiskalo skupaj 551.615 obiskovalcev, kar je za 44,6 % več kot leta 2022, ko je muzeje in galerije obiskalo 381.498 obiskovalcev. V letu 2023 so domači obiskovalci predstavljali 31,2 % vseh obiskovalcev (171.759). Tujih obiskovalcev je bilo 379.856 oziroma 68,9 % vseh obiskovalcev. Največ tujih gostov je iz Italije (18,6 %), drugih držav (15,4 %), Nemčije (11,2 %), Severne Amerike (ZDA in Kanada) (5,8 %) in Združenega kraljestva (7,8 %). Kulturne ustanove je lani obiskalo 68,9 % tujih obiskovalcev. Po deležu tujih obiskovalcev sta v ospredju Ljubljanski grad (88 %) in Mestna galerija Ljubljana (78,2 %).

2. cilj: Promovirati privlačno kulturno-turistično ponudbo izven ožjega mestnega središča, razširiti gibanje turistov v druge predele Ljubljane in vključiti lokalno prebivalstvo v organizirano turistično ponudbo

Turizem Ljubljana je nadaljeval s projektom razvoja Kulturne četrti Šiška: ustanovili so delovno skupino KČ Šiška, uskladili in potrdili akcijski načrt ter preverili spremembe stanja na terenu, začeli so tudi s pripravo skupnih aktivnosti. V aprilu je zaživela podstran Kulturne četrti Šiška na portalu Turizma Ljubljana. Septembra so pripravili še skupni predstavitevni dogodek, *Cela šiškarija*. Partnerji v kulturni četrti so tako dobili možnost za učinkovito predstavitev svoje dejavnosti, lokalnim prebivalcem in obiskovalcem pa so prikazali živahno in avtentično dogajanje v četrti. Na ta način so povezali ustvarjalce kulturnega utripa v četrti, deležnike v storitvenih dejavnostih in lokalne prebivalce ter gradili na identiteti četrti, kar je ključno za dolgoročno uspešnost projekta. Turizem Ljubljana bo še naprej aktivno vključen v razvojni proces oblikovanja drugih kulturni četrti, v letu 2024 načrtuje razvoj Kulturne četrti Moste.

3. cilj: Razvoj integralnih turističnih produktov s kulturnimi vsebinami

Cilj je bil uresničen v letu 2022.

4. cilj: Razvoj kulturno-turistične ponudbe, povezane z Unescovo svetovno kulturno dediščino v Ljubljani

Cilj je bil uresničen v letu 2022.

9.3 Mladi v kulturi in umetnosti

1. cilj: Povečati število mladih v MOL, ki so uporabniki kulture, za vsaj 10 % letno, za vsaj 2 % letno pa povečati število mladih v MOL, ki se dejavno vključujejo v kulturno ustvarjanje

V okviru Mreže mladinskih centrov Ljubljana, ki predstavlja pomemben del dejavnosti s področja mladinskega dela in neformalnega učenja in ki jo je v letu 2023 sestavljalo pet četrtinskih mladinskih centrov javnega zavoda Mladi zmaji, mobilni mladinski center Ljuba in Drago,

skupnostni center Borc, osem mladinskih centrov v upravljanju nevladnih organizacij ter delovanje dveh enot Centra za socialno delo Ljubljana na petih lokacijah, spremljamo podatke o aktivnostih s pomočjo spletnega orodja Logbook.

Podatki za leto 2023 kažejo, da je bilo na področju kulture in umetnosti v okviru mladinskih centrov izvedenih 2.456 dogodkov oziroma 10.658 ur aktivnosti. Zabeležili so 19.864 obiskov teh aktivnosti, ki jih je sooblikovalo 619 mladih prostovoljcev, mladi pa so sami ustvarili 48 % programa.

	2023	2022	2021
Število aktivnosti	2.456	1.851	2100
Število ur programa	10.658	5.380	6.159
Število obiskov	19.864	16.092	21.364
Angažmaji prostovoljcev	619	653	810
Delež fasilitacije mladih (delež programa, ki ga izvedejo mladi sami)	48%	46%	48%

Ti podatki kažejo povečanje glede na preteklo leto, vendar velja poudariti, da se ti podatki nanašajo izključno na dejavnosti v mladinskih centrih. Aktivnosti in teme se oblikujejo pretežno glede na interes in potrebe mladih. Cilj je, da so mladi v programu aktivni in da je njihovo sodelovanje angažirano in ne temelji samo na obisku mladinskega centra.

Med 78 projekti in programi lokalnih mladinskih aktivnosti, ki so bile podprte v letu 2023 je bilo 21 takih, pri katerih je vsebina delovanja osredotočena na umetniško izražanje in produkcijo, ob tem pa so uporabljene metode mladinskega dela. To pomeni, da je njihov cilj podpora osebnemu in družbenemu razvoju mladih, vsebina, ki jo naslavlja pa sodi na področje kulture in umetnosti.

Javni zavod Mladi zmaji – Center za kakovostno preživljanje prostega časa mladih

Javni zavod Mladi zmaji je organiziral, sodeloval in izvedel več projektnih vsebin, ki neposredno povezujejo mlade in umetnost, naj med večjimi projekti navedemo:

- Aktivnosti povezane z oblikovanjem zasnove bodočega osrednjega mladinskega centra v Ljubljani v Palači Cukrarna. Vsi dogodki, ki so bili namenjeni mladim so vključevali bogat kulturni program, ki so ga pretežno ustvarjali mladi sami. Odmevna sta bila predvsem predstavitev stripa Cukrarna – zgodba slovenske pesniške duše (7. 3. 2023), katere soizdajatelj je Javni zavod Mladi zmaji ter festival Hiša tisočerih zgodb (18. 3. 2023).
- v okviru mestnega inkubatorja je bilo v letu 2023 kar 5 od 9 pobud neposredno povezanih s promocijo kulture in umetniškega ustvarjanja (projekti: Puzly-Puzzli, Art Peddler, Zale iz omare, Zgodbe tvoje knjige in Narodno-feministični videospot).
- Program filmske šole Mladi zmaji se je v drugem polletju 2023 pričel izvajati razpršeno v več enotah mladinskih centrov Mladi zmaji in tako postaja zavodski program. V prvem polletju 2023 se je program Filmska šola Mladi zmaji 1. generacija izvajal v prostorih ČMC Šiška, drugo polletje Filmske šole 2. generacije, pa v ČMC Golovec.

- Nadaljuje se program zgodbe iz govorilnic, ki ga v osnovi predstavljajo tri predelane telefonske govorilnice, ki so postale razstavni prostori mladih na Špici. V letu 2023 je bilo izvedenih 6 različnih razstav, v eni od njih pa deluje tudi izmenjevalnica knjig.
- Izvajanje mednarodnega projekta BITE of Art 2.0. Gre za nadaljevanje projekta 1.0, s katerima se povečuje konkurenčnost in prispeva k ekonomski vzdržnosti evropskih izvajalcev kulturnih dejavnosti na področju družbeno angažirane sodobne vizualne umetnosti. Z razvojem, širjenjem in uporabo brezplačnega poslovnega modela BITE CABM 2.0, ki temelji na inovativnih in digitalnih praksah upravljanja in trženja, bodo izvajalci lahko posodobili načine svojega dela in razvijali novo, družbeno in politično angažirano mlado občinstvo.

2. cilj: Vzpostavitev spletnega kanala za delovanje virtualnega Radia Basement – internetni medij za sporočanje, angažiranje in dialog med mladimi

Radio Basement se je preimenoval v Radio Eter. S 1. 4. 2023, po potrditvi nove urednice na svetu zavoda, je prešel v novo, t.i. fazo 2.0. Dobil je razumevanje novodobnega radia kot digitalne platforme, ki deluje po drugačnih principih kot tradicionalni radio: je podcast, ki združuje različne serije oddaj in posamezne epizode ter deluje enotno kot Radio Eter. Odpira prostor različnim formam - pogovorom, reportažam, recenzijam, radijskim igram, zvočnim eksperimentom. Vsebine še naprej prihajajo izključno od mladih, po njihovem izboru in zamislih ter stremijo k čim večji heterogenosti. Produktivski proces zasleduje princip »learning by doing«, kjer ustvarjalci sami izkusijo vse faze produkcije - od zamisli, scenarija, glasbenega/SFX izbora, snemanja, montaže, promocijskega materiala

V letu 2023 je bilo na spletnih platformah objavljenih 44 epizod, od tega jih je bilo 37 novo ustvarjenih, 7 pa jih je bilo ponovno objavljenih med mesecem retrospektive. Spletna stran Radioeter.net je imela 823 obiskov, glavnina (678) se je nanjo vklopila z mobilnega telefona. Na Instagram profilu ima Radio Eter 773 sledilcev, preko objav pa je skupno dosegel skoraj 3.000 ljudi. Aktiven je tudi na Tik Tok profilu, kjer je z 18 videi dosegel 23.105 oseb.

Palača Cukrarna

V letu 2021 smo na Oddelku za kulturo pripravili predlog koncepta in vsebin, ki se bodo prepletale v Palači Cukrarna. Cilj, ki smo si ga zastavili v strategiji je, da vzpostavimo večji in glede na programsko strukturo kompleksnejši center, ki bi poleg zagotavljanja programov za mlade v središču Ljubljane nastopal tudi kot stičišče vseh, ki se profesionalno ukvarjajo z izboljšanjem položaja mladih in delujejo v mladinskem sektorju. V letu 2022 je bila potrjena idejna zasnova ter naročena projektna dokumentacija. V letu 2023 je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje za obnovo. Začetek obnove je načrtovan sredi leta 2024.

V letu 2023 je Javni zavod Mladi zmaji, ki so upravljali s prostorom, v sodelovanju z Oddelkom za kulturo in Uradom za mladino MOL, nadaljeval z razvojem koncepta in vsebin, ki se bodo prepletale v Palači Cukrarna. Program predvideva povezovanje dejavnosti in akterjev s področja neformalnega izobraževanja in mladinskega dela.

9.4 Participativni (skupnostni) projekti v četrtnih skupnostih MOL

Cilj: Krepitev občutka povezanosti in pripadnosti lokalni skupnosti med prebivalci sedemnajstih četrtnih skupnosti MOL prek t. i. »skupnostnih projektov«

V tem strateškem obdobju še nismo objavili novega ciljnega razpisa za projekte, nastale na podlagi pobud prebivalcev in prebivalk MOL, ki krepijo občutek medsebojne povezanosti in pripadnosti lokalnemu okolju. V novem strateškem dokumentu za obdobje 2024-2027 smo v okviru poglavja Kultura v četrtnih skupnostih določili kot osnovni cilj »povečanje dostopnosti kakovostnih kulturnih vsebin in vključenosti četrtnih skupnosti v kulturno življenje MOL«. Kot glavni instrument za uresničitev tega cilja je predviden nov ciljni razpis v letu 2025, ki ga bosta v obliki pilotnega projekta skupaj pripravila in izvedla Oddelek za kulturo in Služba za lokalno samoupravo.

9.5 Kulturni programi za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin

Cilj: Večja socialna vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin s pomočjo kulture

V letu 2022 smo že tretjič zapored (prvi je bil objavljen leta 2017) objavili Javni razpis za izbor dvoletnih kulturnih projektov na področju festivali, ki jih bo v letih 2022 in 2023 sofinanciral MOL. Namen razpisa je podpora projektom - festivalom, ki kulturno ustvarjanje povezujejo z družbenokritičnimi in družbeno angažiranimi vidiki mestnega življenja ter hkrati udeležajo interdisciplinarni pristop k različnim umetniškim področjem in zvrstem. Sofinanciranje je namenjeno podpori dvoletnih kulturnih projektov na področju festivali, ki so v javnem interesu in so po svoji angažiranosti prepoznani kot vrhunski ter nujno potrebni za pestro intelektualno in ustvarjalno življenje na območju MOL.

Tako kot v letu 2022, smo tudi v letu 2023 podprli 10 projektov festivalov: Lezbična četrt (izvajalec: ŠKUC), Mednarodni večdisciplinarni simpozij Zvok in glasba v doživljanju dojenčkov, malčkov in ranljivih skupin (izvajalec: Ustanova Imago Sloveniae - Podoba Slovenije), 24. Mednarodni feministični in kvirovski festival Rdeče zore (izvajalec: KUD MREŽA), Festival odpornosti (izvajalec: Gledališče Glej), Hiša drugih - 9. festival Hiša strpnosti 2023 (izvajalec: Mini Teater), Festival Grounded (izvajalec: Zavod za kulturo raznolikosti Open), Mednarodni festival animiranega filma Animateka 2023 (izvajalec: Društvo za oživljanje zgodbe 2 Koluta), Gibanica - Bienale slovenske sodobne plesne umetnosti (izvajalec: Društvo za sodobni ples Slovenije), FeKK - Festival kratkega filma v Ljubljani (izvajalec: Društvo za uveljavljanje kratkega filma Kraken), Street Art Festival Ljubljana/Festival ulične umetnosti Ljubljana (izvajalec: Inštitut za urbana vprašanja).

10. Kreativna Ljubljana

10.1 Kulturne in kreativne industrije

1. cilj: Zagotovitev trajnejših in stabilnih pogojev za razvoj področja kreativnih industrij v MOL ter večja prepoznavnost dejavnosti in akterjev

1. Spodbujanje dialoga z organizacijami s področja kulturnih in kreativnih industrij (v nadaljnjem besedilu: KKI)

Javni zavod Center Rog (v nadaljnjem besedilu: Center Rog) je tudi v letu 2023 nadaljeval dialog in razvijal sodelovanja z deležniki kulturnega in kreativnega sektorja. Močna in dolgoletna delavnost razvojne ekipe Centra Rog je obrodila sadove. Deležniki, ki so prispevali k razvoju institucije, so stavbo takoj po odprtju začeli tudi uporabljati, na podlagi zgrajenega zaupanja pa je Center Rog še pred odprtjem k sodelovanju pritegnil številne domače in tuje partnerje.

2. Podpora pri reševanju prostorskih potreb za produkcijo, promocijo in distribucijo izdelkov ustvarjalcev

Z oživitvijo nekdanje tovarne Rog v Center Rog je v središču Ljubljane vzpostavljeno novo mednarodno kreativno in družabno središče. Center Rog s sodobno infrastrukturo, znanjem in mednarodnimi povezavami omogoča ustvarjalcem, organizacijam, podjetjem in meščanom ustvarjalno podporno okolje za razvoj družbeno koristnih inovativnih projektov na področju oblikovanja, arhitekture, izdelovalništva, urbanega rokodelstva in uporabnih umetnost. Center Rog je odprl 9 izdelovalnih laboratorijev ter omogočil njihovo uporabo ljubiteljem in profesionalcem preko dostopnih članarin, uporabniških paketov, usposabljanj, odprtih terminov za samostojno uporabo strojne opreme in kuriranih programov v obliki delavnic in tečajev. V letu 2023 so izvedli prvi javni razpis za brezplačno uporabo delovnih studiev v Centru Rog, na podlagi meril javnega razpisa pa je strokovna komisija izbrala 9 prijavljenih projektov razvoja novega produkta ali nadgradnje obstoječega produkta. Z novembrom se je v Center Rog vselila prva generacija uporabnikov in kolektivov v devet studiev, ki so prostor prejeli za obdobje 1-3 leta glede na zahtevnost prijavljenega projekta, ob tem pa tudi brezplačno uporabo vseh labov in sofinanciranje materialnih stroškov. Na podlagi meril javnega poziva za program Mladi Rog v Centru Rog 2023-2024, je interna komisija (zaposleni sodelavci Centra Rog) izbrala 10 prijavljenih projektov, ki jih izvaja 11 posameznikov, s katerimi je Center Rog sklenil pogodbo o sodelovanju v okviru programa Mladi Rog. Sodelujoči imajo eno leto možnost uporabe skupnega delovnega prostora, dostop do proizvodnih labov, in usposabljanje za stroje, ki jih potrebujejo za razvoj projekta, mentorsko podporo in 1000 eurov na voljo za materiale. V juliju 2023 je Center Rog objavil prvi rezidenčni poziv za tuje ustvarjalce in ustvarjalke, ki so za en mesec prišli in pomagali vzpostaviti labe in opremo. Izmed 57 prijav so izbrali 5 ustvarjalcev iz Nemčije, Švice, Madžarske, Srbije in Gane.

3. Spodbujanje partnerstva z obstoječimi organizacijami, iniciativami in kreativnimi vozlišči ter podpora nadaljnjemu razvoju kreativnih četrti izven mestnega središča

Center Rog je v letu 2023 nadaljeval z razvojem strokovnih, sektorskih, gospodarskih in programskih strateških partnerstev. Pomembno strateško partnerstvo je Center Rog zgradil z Univerzo v Ljubljani in s pripadajočimi fakultetami s področja kreativnega sektorja. Izvedli so prvi javni poziv za programska partnerstva in izbrali 48 programskih partnerjev iz vse Slovenije na področju izobraževalnih in prireditvenih programov. V okviru programa Študijski obiski so v

novembru in decembru gostili tudi potencialne partnerje iz Nizozemske, Turčije in Belgije. V sodelovanju z evropsko mrežo izdelovalcev Vulca pa je Center Rog novembra organiziral mednarodni seminar izdelovalcev, ki je gostil več kot 100 mednarodnih ustvarjalcev in organizacij.

4. Spodbujanje souporabe v javni kulturni infrastrukturi

Prostor Centra Rog temelji na konceptu skupne rabe, krožne rabe, začasne rabe in, na podlagi kartičnega dostopa, tudi samostojne rabe. V letu 2023 so pričeli z usposabljanji za uporabo strojne opreme v vseh devetih proizvodnih delavnicah, organizirali delavnice in tečaje za odrasle in otroke ter omogočili dostopnost strojne opreme z objavo odprtih terminov in na podlagi članarin. Celotni stekleni prizidek je zaživel kot mestna dnevna soba, kjer lahko meščani brez plačila vstopnine ali pogoja konzumacije posedajo in se družijo vsak dan med 8. in 22. uri (razen nedelje).

5. Spodbujanje mednarodnega sodelovanja in črpanja evropskih sredstev

Center Rog je član več profesionalnih mednarodnih mrež, kot so Fab Cities Global Initiative – gre za inovativen mestni model, ki ponovno lokalizira proizvodnjo v mesto in njegovo bioregionalno okolje; FabLab Network - globalna mreža makerlabov in Vulca network - Evropska mreža mobilnosti ustvarjalcev. Z lanskim letom so postali tudi novi partner iniciative New European Bauhaus Network.

V letu 2023 so kot povabljeni partnerji sodelovali pri prijavi na devet različnih razpisov, kot so Creative Europe, Interreg in Horizon ter začeli z izvajanjem 2 pridobljenih evropskih projektov. Center Rog se je predstavljala na 13 mrežnih dogodkih doma in v tujini.

6. Sistematično povezovanje z mestnimi in vladnimi strategijami.

Programsko–strateško se Center Rog navezuje tudi na Strategijo razvoja Slovenije 2030.

2. cilj: Nadaljevanje dejavnosti pilotnega projekta RogLab

RogLab je poleti 2021 prešel v okvir novoustanovljenega javnega zavoda Center Rog, ki svoje poslanstvo gradi na temeljih, ki jih je postavil pilotni projekt RogLab. V letu 2023 so od januarja do julija izvedli 8 delavnic za odrasle in 9 delavnic za otroke ter nadaljevali s programi usposabljanj in odprtih terminov za samostojno uporabo strojne opreme. Poleti 2023 je bil objekt prestavljen v Park izbranih, kjer bo dobil novo namembnost.

10.2 Center Rog

1. cilj: Izboljšanje infrastrukturnih pogojev za ustvarjalce in proizvedence na področju kulturnega in kreativnega sektorja s ciljem povečanja produkcije na teh področjih in zvišanja kakovosti projektov

Novi Center Rog na področjih izdelovalništva, urbanega rokodelstva, uporabnih umetnosti, oblikovanja in arhitekture v štirih etažah (skupaj 8.500 m²) ponuja v pritličju in v drugem nadstropju proizvodne prostore in skupne laboratorije tako s sodobnimi računalniško vodenimi tehnologijami kot s tradicionalnejšimi tehnikami: 1) 3D izdelovalni laboratorij ali fablab z

reciklirnico in elektro laboratorijem, 2) tekstilni laboratorij, 3) lesarski laboratorij, 4) kovinarski laboratorij, 5) zeleni laboratorij, 6) steklarski laboratorij, 7) keramičarski laboratorij, 8) delavnica za izdelovanje nakita, 9) kuharski laboratorij in 10) foto & video studio. V prvem nadstropju je večnamenska razstavno-prireditvena dvorana s predavalnico, kavarna in enota Mestne knjižnice Ljubljana – Knjižnica Rog. Drugo in del tretjega nadstropja sta namenjena individualnim in skupinskim projektnim prostorom. Tu se nahajajo tudi večnamenski prostori za potrebe programskih partnerjev. V tretjem nadstropju je poleg tega še 5 rezidenčnih projektnih prostorov namenjenih mednarodnim izmenjavam.

2. cilj: Sistematična podpora in razvoj kreativnih industrij

Poslanstvo novega Centra Rog je podpora ustvarjalcem, ki delujejo na področju kreativnih industrij pri razvoju njihovih idej. Z odprtjem prenovljene tovarne jeseni 2023, ki ponuja številne možnosti uporabe tako posameznikom brez predznanja kot profesionalcem in organizacijam, je MOL pričela s sistematično podporo razvoja področja v Ljubljani. V zadnjih dveh mesecih leta 2023 (v labih so okrnjeno začeli z delom 2.11.2023 zaradi še ne v celoti dobavljene strojne opreme) se je za 300% povečalo število članov.

11. Regionalno kulturno sodelovanje

Cilj: Krepitev sodelovanja MOL s 25 občinami Ljubljanske urbane regije na področju kulture

Tako kot v preteklih letih smo tudi v letu 2023 spodbujali kulturno sodelovanje znotraj Ljubljanske urbane regije (LUR) predvsem preko posebnih razpisnih kriterijev. V okviru štiriletnega programskega razpisa 2020-2023 so tako vse nevladne organizacije, izbrane na tem razpisu, lahko izvedle eno programsko enoto, sofinancirano iz proračuna MOL, na območju drugih občin LUR.

Svet Ljubljanske urbane regije je 30. 3. 2023 sprejel Strategijo razvoja kulture v Ljubljanski urbani regiji 2023-2027, kar predstavlja odlično podlago za dodatno krepitev regionalnega kulturnega sodelovanja z vzpostavljanjem novih mrež partnerskih odnosov, ki bodo omogočale kontinuiran prenos umetniških in kulturnih vsebin. Uresničitev ključnih ciljev prve regionalne kulturne strategije bo še posebej pospešila mobilnost umetnic in umetnikov v okviru LUR. Krizne razmere v obdobju 2020-2022 so se namreč pokazale kot dodatna ovira za intenzivnejše sodelovanje tako kulturnih producentov kot posameznih umetnic in umetnikov na regionalni ravni.

12. Mednarodno kulturno sodelovanje

12.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture

Cilj: Krepitev mednarodne vloge MOL na področju kulture s ciljem globalne prepoznavnosti Ljubljane kot mesta kulture

V letu 2023 je bila Mestna občina Ljubljana izvoljena za predsedujočo Kulturnega foruma mreže Eurocities. Predsedovanje forumu bo trajalo dve leti, skupaj s podpredsednikom foruma, mestom Toulouse, pa se bomo zavzemali za uveljavljanje projektov družbene vključenosti,

trajnosti na področju kulture kot tudi na spodbujanju mest, ki niso aktivna v mreži, za čim večjo vključenost v delo Eurocities (gre predvsem za mesta osrednje in vzhodne Evrope).

Junija 2023 je podžupan Dejan Crnek v imenu mesta Ljubljana podpisal dokument Eurocities Lille Poziv k ukrepanju za nizkoogljično in bolj vključujočo kulturo. Pobuda, ki jo vodita mesto Lille in Eurocities, poziva župane iz vse Evrope, naj se zavežejo k razvoju lokalnih kulturnih politik in dogodkov, ki dajejo prednost trajnosti in vključenosti. Do danes jo je podpisalo že več kot 46 mest.

Decembra 2023 smo se kot mesto predstavili na knjižnem sejmu v Puli, *Sa(n)jam knjige u Istri*. Ljubljana je od leta 2016, ko je bila *mesto v središču*, redno zastopana na tem knjižnem sejmu, ki je po svojem pomenu in odmevnosti eden najmočnejših v regiji. Prav ta sejem se tudi med slovenskimi založniki uveljavlja kot primer optimalne oblike delovanja literarnega festivala /sejma. Predstavili smo se s performativno - pesniškim dogodkom z nastopajočimi: Anja Zag Golob, pesnica, Danijel Žeželj, vizualni umetnik in Drago Ivanuša, glasbenik.

S sklepom Mestnega sveta MOL je Ljubljana 21. marca 2011 postala mesto zatočišče za preganjane pisatelje v Mednarodni mreži ICORN. Projekt vodi in koordinira MKL v sodelovanju z Oddelkom za kulturo in Slovenskim centrom PEN. Do sedaj so v Ljubljani bivali preganjani pisatelji in pisateljice iz Maroka, Etiopije, Iraka, Irana in Sirije. Poleti 2023 je v Ljubljano prispel zakonski par iz Irana.

MOL je od leta 2022 članica Mreže Svetovnih prestolnic knjige (WBCN), ki jo je soustanovila še z naslednjimi mesti - svetovnimi prestolnicami knjige (UNESCO): Accra (Gana), Antwerp (Nizozemska), Atene (Grčija), Buenos Aires (Argentina), Guadalajara (Mehika), Incheon (Južna Koreja), Kuala Lumpur (Malezija), Madrid (Španija), Sharjah (Združeni arabski emirati), Strasbourg (Francija), Tbilisi (Gruzija), Torino (Italija), Wrocław (Poljska) in Ljubljana (Slovenija).

Ljubljana je aktivna članica kulturno-turistične Poti pisateljic (*Women Writers Route*), ki je leta 2022 prejela certifikat Evropskega inštituta za kulturne poti pri Svetu Evrope. Pot pisateljic je prva med 48 kulturnimi potmi Sveta Evrope, ki ima sedež v Sloveniji, in sicer v Vili Zlatici. Pot pisateljic je posvečena avtoricam z začetka 20. stoletja. Njen cilj je povezati dela in življenja evropskih pisateljic ter jih občinstvu predstaviti z dinamičnimi in navdihujočimi aktivnostmi, obenem pa poglobiti strokovno, kulturno in turistično raziskovanje ženske literature pa tudi lokacij in življenjskih zgodb, ki so v veliki meri prispevale k oblikovanju evropskih vrednot in današnjih družbenih ureditev.

12.2 Kandidatura MOL za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025

Cilj: Pridobitev naziva EPK za leto 2025

Kandidatura MOL za pridobitev naslova EPK 2025 je imela veliko pozitivnih učinkov, ne glede na dejstvo, da Ljubljana ni bila izbrana kot nosilka tega naslova. Neposredni učinek kandidature je tudi sprejetje prve regionalne kulturne strategije v Sloveniji, ki smo jo z vsemi občinami – partnericami (25 lokalnih skupnosti) pripravili v okviru RRA LUR. Ideje za nove projekte, ki so nastale v procesu kandidature, želimo realizirati v strateškem obdobju 2024-2027. Gre

predvsem za projekte, ki se nanašajo na krepitev regionalnega in mednarodnega sodelovanja, vključno s spodbujanjem mobilnosti umetnic in umetnikov. Prav tako pa se velik del predvidenega programa, predvidenega za EPK, načrtuje za izvajanje v letu 2025.

12.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU

Cilj: Letno sofinanciranje najmanj petih kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU

V letu 2023 smo sofinancirali šest projektov, ki so finančno podprti tudi iz EU programa Ustvarjalna Evropa. Gre za mednarodne projekte naslednjih nevladnih organizacij: Društvo Kraken, Društvo Ljudmila, Gledališče Glej, Nomad Dance Academy Slovenia, Radio Študent in Zavod Bunker. Dodeljena sredstva za EU projekte so bila povečana s 15.000 evrov v letu 2022 na 19.500 evrov v letu 2023.

12.4 Mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev v evropskem prostoru

Cilj: Okrepiti mobilnost ljubljanskih umetnikov in umetnic prek mednarodnih programov »Artist in Residence«

Ustvarjalni in rezidenčni center MGLC Švicarija je osrednji rezidenčni prostor v lasti MOL. V letu 2023 ohranjajo kontinuiteto rezidenčnih gostovanj mednarodnih umetnikov v Ljubljani; mnogi so sodelovali kot umetniški vodje, kuratorji ali umetniki na 35. Grafičnem bienalu Ljubljana.

V MGLC Švicariji so na voljo trije mednarodni rezidenčni apartmaji, rezidence pa trajajo od enega do treh mesecev. MGLC Švicarija, s katero upravlja javni zavod MGLC, je obenem povezovalna točka z drugimi rezidenčnimi prostori v Ljubljani: JSKD, ICORN itn. MGLC Švicarija in temeljni steber za razvoj podpornega sistema za mednarodno mobilnost, ki vključuje različne elemente, kot so na primer: povezava s programi financiranja mobilnosti, mednarodnimi servisi za mobilnost, mrežo mednarodnih kulturnih centrov, razvoj kulturne diplomacije itn.

MGLC Švicarija se mednarodno povezuje v okviru projekta *Sustainability is in the AiR / Trajnost je v zraku* (2023–2026), ki ga podpira Evropska komisija v okviru programa Ustvarjalna Evropa. Namen projekta je razviti model trajnostnega upravljanja rezidenčnih centrov, da bi spodbujali trajnostne umetniške prakse in krepili karijerne priložnosti rezidenčnih umetnikov. Projekt povezuje in krepi strategije delovanja štirih rezidenčnih centrov: MGLC Švicarija, Matadero Madrid, Snehta Atene in MeetFactory Praga. Posebno medrezidenčno izmenjavo vodijo z MeetFactory v Pragi, kamor sta se v letu 2023 odpravila dva umetnika iz Slovenije.

MGLC nudi podporo tudi drugim producentom iz MOL (literatura, gledališče, strip, vizualna in intermedijska umetnost), ki svoje rezidenčne programe realizirajo v MGLC Švicariji.

MGLC Švicarija je v letu 2023 izvedla naslednje umetniške rezidence:

Rezidenca Grafičnega bienala Ljubljana: Ibrahim Mahama, umetniški vodja bienala (več rezidenčnih bivanj); Jaanus Samma (15.1.-18.1.; 3.7.-14.7.); Beya Othmani (15.1.-18.1.; 2.5.-

6.5.); Alicia Knock (14.1.-17.1.); Inga Lace (14.1.-18.1.); Sonia Kacem (11.4.-14.4.); Amina Menia (1.5.-5.5.); Kwasi Ohene-Ayeh (5.5.-11.5.; 3.7.-6.7.); Selom Koffi Kudjie (29.5.-4.6.); Patrick Nii Okanta (29.5.-4.6.); Jaanus Samma (4.7.-15.7.); Kelvin Haizel (4.-7.7.); Kwasi Ohene-Ayeh (3.-5.7.); Yussif Musah (21.8.-17.9.); Robert Sochacki - Noks collective (23.-26.8.); Beya Othmani (31.8.-18.9.); Selom Koffi Kudjie (28.8.-19.9.); Patrick Nii Okhanta (28.8.-19.9.); Kelvin Haizel, Kwasi Ohene-Ayeh, Ato Annan - Exit Frame collective (31.8.-20.9.); Ibrahim Mahama (28.8.-19.9.); Selom Koffi Kudjie (16.11.-25.11.); Patrick Nii Okanta (16.11.-25.11.); Kwasi Ohene-Ayehu (15.11.-23.11.), Bernard Akoi-Jackson (16.11.-21.11.).

Programi MGLC: Sara Jassim (13.2-20.2.), Honza Zamojski (4.3.-12.3.; 17.5.-21.5.), Davide Francalanci/Nero Editions (7.3.-10.3.); Francesco de Figueiredo/Nero Editions (9.-11.3.), Marian Misiak (16.5.-21.5.); Jamie Denburg, La Nueva Fabrica (15.-18.8.).

Vzpostavitev mednarodnih rezidenčnih izmenjav s tujimi partnerji: Sustainability is in the AiR: Ane Rodriguez Armendariz (25.3.-28.3.); Katerina Pencova (26.3.-28.3.), Zuzana Belasova (26.3.-28.3.); Lenka Kubelová (4. 12. 2023-5. 3. 2024); Olga Staňková (4. 12. 2023-5. 3. 2024). MGLC Švicarija (Ljubljana) & MeetFactory (Praga): Blanka Chladek, rezidenca češke umetnice v Ljubljani (7. 10.-4. 12. 2023), Lina Rica (4.3.-30.4.) in Jernej Čuček Gerbec (11.9.-13.11.), rezidenca slovenskih umetnikov v Pragi.

V sodelovanju s slovenskimi partnerji so bile izvedene naslednje rezidence:

- Mestno gledališče Ljubljana: Nela Vitošević (19.12.2022-4.3.2023),
- ALUO: Rachel de Joode (2.6.-5.6.),
- Ljubljana, Unescovo mesto literature/Divja misel: Ayesha Raees (1.6.-31.6.), Yaiza Berrocal (17.10.-17.11.),
- Forum Ljubljana, projekt Svetlobna gverila: Camila Mejia (15.5.-27.5.); Erik Walz (15.5.-27.5.); Nina Šulin (15.5.-19.5.); Sašo Kornet (15.5.-19.5.),
- Viga Vage knjige: Rachel Cook (26.5.-28.5.); Hugo Frey (26.5.-29.5.),
- Kino Šiška, Dobra vaga: Bohdana Zaiats (3.10.-16.10.).

Skupaj število rezidentov: 38 v Ljubljani in 2 v Pragi.

13. Digitalna preobrazba v kulturi

Cilj: Večja dostopnost kulturnih vsebin v digitalnem okolju

Dostopnost umetniških in kulturnih vsebin v digitalnem okolju postaja čedalje pomembnejša, saj zlasti mlajše generacije konzumirajo informacije in vsebine prek spleta. Vzporedno s povečanjem števila obiskovalcev spletnih strani javnih zavodov MOL na področju kulture in NVO, se izboljšuje tudi dostopnost njihovih programov. Trend povečanja števila kulturnih projektov in programov, sofinanciranih iz proračuna MOL, se je nadaljeval tudi v letu 2023. Številni kulturni izvajalci omogočajo ogled svojih projektov in programov na hibriden način, to je hkrati v fizičnem in digitalnem okolju. Tudi v naslednjem strateškem obdobju (2024-2027) bomo posebno pozornost namenili izboljšanju dostopnosti tako informacij o kulturnih dogodkih, kot tudi samih umetniških in kulturnih vsebin v digitalni obliki.

14. Delež za umetnost

Cilj: Vzpostavitev sistema, ki bo omogočil izvajanje t.i. »umetniškega deleža« pri investicijskih projektih MOL

Konec leta 2023 je Oddelek za kulturo z vsebinskimi predlogi sodeloval pri pripravi »Javnega anonimnega natečaja za izbiro umetniške intervencije v odprtem prostoru za projekt stanovanjska soseska Novi center – Povšetova«, ki ga je 23. 1. 2024 objavil Javni stanovanjski sklad MOL. Gre za prvi tovrstni natečaj, ki je obenem preizkusni kamen za delovanje novega sistema, ki ga je vzpostavila MOL kot edina slovenska občina, ki se je odločila pri vsaki investiciji zagotoviti del sredstev za opremo novih oziroma obnovljenih objektov in njihove okolice z umetniškimi deli. Čeprav je t. i. delež za umetnost v javnih investicijskih projektih za občine zgolj zakonsko priporočilo, v MOL-u tudi na ta način podpiramo umetnice in umetnike ter hkrati krepimo arhitekturno identiteto Ljubljane.

V strateškem obdobju 2024-2027 bomo nadaljevali in nadgrajevali vzpostavljeno shemo deleža za umetnost pri investicijskih projektih MOL na podlagi izkušenj, ki jih bomo pridobili z izvedbo omenjenega natečaja.

15. Statistika kulturnega dogajanja

Cilj: vzpostavitev sistema zbiranja in analize podatkov o kulturnem življenju na območju MOL

Center za proučevanje kulture in religije pri Fakulteti za družbene vede Ljubljana je v novembru 2022 izdelal metodološko študijo z naslovom »Projekt prenove in izboljšanja metodologije zbiranja in analize podatkov s področja kulture na območju MOL«. V letu 2025 načrtujemo nadaljevanje kvalitativne analize stanja s ciljem konkretizacije predlaganega metodološkega pristopa. Izsledki študije iz leta 2022 so bili koristna analitična podlaga za pripravo nove strategije razvoja kulture v MOL 2024-2027, ki je intenzivno potekala v drugi polovici leta 2023. V procesu priprave novega strateškega dokumenta se je kot velik izziv pokazala potreba po vzpostavitvi sodelovanja z Ministrstvom za kulturo RS in Statističnim uradom RS s ciljem uporabe poenotene metodologije zbiranja, evidentiranja in obdelave podatkov o kulturnih dogodkih na območju MOL. Izboljšanje sistema zbiranja in analize podatkov o kulturnem življenju v MOL je dolgoročen proces, kajti vključuje tudi državne organe in institucije.

Ljubljana, april 2024

Poročilo pripravili:

Davor Buinjac, Saša Ogrizek, Vanda Straka-Vrhovnik, Dejan Tešović, Semira Osmanagić, Urška Pleše Berishaj, Dario Seraval, Špela Knol, Mateja Veble, Ksenja Šoštarič Ferkulj, Kristina Ferk, Katarina Gorenc in Mateja Demšič.